

การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำสภาผู้แทนราษฎร
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

นักศึกษากลุ่มที่ 5

รายงานวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญฯ รุ่นที่ 13
สถาบันพระปกเกล้า

พ.ศ. 2564

การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำสภาผู้แทนราษฎร
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

โดย

นางปิยะรัตน์ สุขมงคล	รหัสประจำตัว 64-13-061
นางสาวปณญาพร เอम्मะโน	รหัสประจำตัว 64-13-062
นายพฤษ ปราบปรี	รหัสประจำตัว 64-13-063
นางสาวพัลลภา เขียวแก้ว	รหัสประจำตัว 64-13-064
นางสาวพิศุภรัตน์ หนูคง	รหัสประจำตัว 64-13-065
นางพิมพ์วิภา กั้นทะวัง	รหัสประจำตัว 64-13-066
นายพิศิษฐ์ รัตนวงศ์	รหัสประจำตัว 64-13-068
นายพิสุทธิ ภูทองโปรง	รหัสประจำตัว 64-13-069
นายภราดร อารวรรณ	รหัสประจำตัว 64-13-071
นายภีม บุตรเพ็ง	รหัสประจำตัว 64-13-074
นายภูวน อุ๋นจันทร์	รหัสประจำตัว 64-13-075
นางมณิศรา เทพหัสติน ณ ออยุธยา	รหัสประจำตัว 64-13-077

สถาบันพระปกเกล้า

รายงานวิชาการกลุ่ม เรื่อง

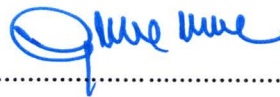
การพัฒนากระบวนการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

อาจารย์ที่ปรึกษา :

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ)

อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง
สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญฯ รุ่นที่ 13

(ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย)
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

บทคัดย่อ

- ชื่อผู้จัดทำ : นักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า หลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง
สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญฯ รุ่นที่ 13 กลุ่มที่ 5
- ชื่อหัวข้อเอกสาร : การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ
สามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
- อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ

การศึกษาค้นคว้าพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุตามพันธกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร การศึกษานี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและเสริม โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอนได้แก่ 1) การวิเคราะห์ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร 3) การวิเคราะห์ วิพากษ์ แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

ผลการศึกษา พบว่า แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร เป็นดังนี้

1. การพัฒนาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือและห้องประชุม พบว่า เครื่องมือและห้องประชุมที่ใช้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นไม่เพียงพอ เนื่องจากปัจจุบันนอกจากสภาผู้แทนราษฎรมีคณะกรรมการสามัญประจำสภาอยู่แล้ว แต่ก็ยังคงมีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นมาเพื่อพิจารณาศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ตามมติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอมาอีกเป็นจำนวนหลายคณะ ซึ่งในแต่ละเรื่องสภาได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาศึกษาไว้แล้ว แต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องการประชุมโดยคณะกรรมการหลายคณะต้องเปลี่ยนมาเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ทันต่อกรอบระยะเวลาที่สภากำหนด โดยในการประชุมนั้นจะมีกรรมการบางส่วนที่ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และบางส่วนเดินทางมาประชุมที่สภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้เกิดการเว้นระยะห่าง ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวอยู่ในช่วงระยะเริ่มแรกของการพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการประชุม ซึ่งหากมีการจัดระบบการประชุม

ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์จะทำให้กลไกการทำงานของคณะกรรมการธิการในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการเป็นไปอย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรจัดอุปกรณ์ (Devices) และระบบการเชื่อมโยงเครือข่าย (Internet) ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย เพื่อใช้ในการตรวจสอบยืนยันบุคคล และจะต้องจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. การพัฒนาบุคลากร พบว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีสำนักสารสนเทศเป็นผู้ดูแลระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และมีผู้ที่สามารถดูแลระบบค่อนข้างน้อย ดังนั้น สำนักงานจึงต้องมีการบูรณาการการทำงานของเจ้าหน้าที่สารสนเทศให้รองรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยจะต้องมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ข้าราชการสำนักกรรมการธิการให้มากขึ้น เพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ ยังต้องมีการฝึกอบรมการใช้อุปกรณ์ และเครื่องมือให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการไปพร้อมกันด้วย เพื่อให้ผู้ใช้ระบบมีความรู้ความเข้าใจในระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ดังนั้น การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ใช้งานระบบจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีของโปรแกรมที่ใช้ในการประชุม เพื่อให้สามารถเข้าใช้งานและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบขณะที่มีการประชุมได้ ซึ่งปัจจุบันเจ้าหน้าที่ของสำนักสารสนเทศจะเป็นผู้ดูแลระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ของสำนักสารสนเทศมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับภารกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่มียุทธศาสตร์สำคัญในการมุ่งสู่การเป็นรัฐสภาดิจิทัล หรือ Smart Parliament

3. การพัฒนาด้านกฎหมาย พบว่า บทบัญญัติตามระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 มีบทบัญญัติไม่ครอบคลุมถึงการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี อย่างไรก็ตาม การประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ควรต้องมีการกำหนดให้กรรมการมาประชุมด้วยตนเอง เนื่องจากกระบวนการพิจารณาในที่ประชุมมีความสำคัญ ดังนั้น การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงต้องเป็นกรณีที่มีความจำเป็นเท่านั้น และต้องมีบทบัญญัติของกฎหมาย ข้อบังคับและระเบียบรองรับในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันการดำเนินการให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ สภาผู้แทนราษฎรควรมีกลไกการคุ้มครองทางกฎหมาย และมาตรการป้องกันการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการรัฐสภาสามัญด้วย

ทั้งนี้ การแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประชุมจะต้องเป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด พบว่า ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 มีการกำหนดเกี่ยวกับการประชุมลับและการออกเสียงลงคะแนนลับไว้ด้วย ซึ่งระเบียบในส่วนนี้อาจจะขัด

กับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ที่แก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อ 92/1 วรรคสี่ (2) กำหนดว่า การพิจารณาเรื่องที่คณะกรรมการมีมติให้กระทำเป็นการลับนั้น ไม่สามารถจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ จึงต้องมีการพิจารณาทบทวนและศึกษาประเด็นดังกล่าวเพื่อแก้ไขระเบียบในส่วนนี้ให้มีความชัดเจนและถูกต้อง

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำเอกสารวิชาการ กลุ่ม 5 ตามหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13 เรื่อง “การพัฒนากระบวนการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาคือ รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ ในการให้ความรู้ ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำเอกสารวิชาการจนเกิดความสมบูรณ์และสามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ และขอขอบคุณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ประกอบด้วย นายแพทย์ชลน่าน ศรีแก้ว นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร นายภาสกร เงินเจริญกุล นายสุชาติ อุดาหะ ขอขอบคุณผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร คือ นางพรพิศ เพชรเจริญ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นายคุณวุฒิ ตันตระกูล นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์ และว่าที่ร้อยตรี อาพัทธ์ สุขะนันท์ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนขอขอบคุณเพื่อนข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการจัดทำเอกสารวิชาการฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานและเพื่อนร่วมอบรมทุกท่านที่ให้กำลังใจ รวมทั้งเจ้าหน้าที่สถาบันพระปกเกล้าผู้รับผิดชอบดูแลหลักสูตรที่อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำในการจัดทำรูปเล่มเอกสารวิชาการ จนทำให้เอกสารวิชาการฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

นักศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง
สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13 กลุ่มที่ 5

สถาบันพระปกเกล้า

พฤษภาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
1.3 ขอบเขตการศึกษา	8
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	9
2.2 แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่	12
2.3 มาตรการการประชุมของรัฐสภาต่างประเทศภายใต้สถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19)	14
2.4 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	19
2.5 ยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	28
2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีการศึกษาวิจัย	34
3.1 ขั้นตอนที่ 1: การวิเคราะห์ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร	34
3.2 ขั้นตอนที่ 2: การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ของการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร	35
3.3 ขั้นตอนที่ 3: การวิเคราะห์ วิพากษ์ แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย	38
4.1 ข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร	38
4.2 ความพึงพอใจในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ	56
4.3 การวิเคราะห์ วิพากษ์ แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ สามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร	60
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70
5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย	70
5.2 อภิปรายผล	73
5.3 ข้อเสนอแนะ	74
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	76
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	80
ภาคผนวก ข ภาพถ่ายการเข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	85
ประวัติผู้ศึกษา	94

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 เปรียบเทียบข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	43
ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	57
ตารางที่ 3 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านห้องและสถานที่ประชุม	58
ตารางที่ 4 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านบุคลากร	58
ตารางที่ 5 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง	59

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด	33
ภาพที่ 2 กระบวนการศึกษา	37

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

การปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบตัวแทนไม่ว่าจะเป็นระบบรัฐสภาแบบอังกฤษ (Parliamentary system) ระบบประธานาธิบดีแบบสหรัฐอเมริกา (Presidential system) หรือระบบกึ่งประธานาธิบดีกึ่งรัฐสภาแบบฝรั่งเศส (Semi – presidential or semi – parliamentary system) ทุกระบบล้วนถือว่า “คณะกรรมการ” มีความสำคัญในการสนองต่อภารกิจของสภาสำหรับประเทศไทยซึ่งปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยมีกฎหมายสูงสุด คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ ในแง่ความสำคัญของ “คณะกรรมการ” ของประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 129 ได้บัญญัติถึงที่มาของคณะกรรมการสามัญ ไว้ดังนี้

“สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ หรือคณะกรรมการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗ เพื่อกระทำการพิจารณา สอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใดๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด

การกระทำการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการตั้งคณะกรรมการก็ดี ในการดำเนินการของคณะกรรมการก็ดี ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกัน ในกรณีที่การกระทำการ การสอบหาข้อเท็จจริงหรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกัน ให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมา แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้แต่การเรียกเช่นนั้นมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนการพิจารณาพิพากษาอาชญากรรม หรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมการเรียก

ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ของคณะกรรมการธิการให้ประชาชนทราบเว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี มีมติมิให้เปิดเผย

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 124 ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และปฏิบัติตามคำเรียกตามมาตรานี้ด้วย

กรรมการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 128 ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคแปด”

ดังนั้น “คณะกรรมการธิการ” จึงถือเป็นส่วนหนึ่งขององค์กฤษฎีกาบัญญัติที่จะต้องทำกิจการตามภารกิจต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากสภา ซึ่งโดยทั่วไปแล้วระบบคณะกรรมการไม่ว่าจะของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาที่ดีต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกลไกช่วยเสริมสร้างการทำงานขององค์กฤษฎีกาบัญญัติให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการแบ่งเบาภารกิจขององค์กฤษฎีกาบัญญัติซึ่งนับวันจะมีขอบเขตกว้างขวางและมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์นี้ ซึ่งหากจะกล่าวโดยเปรียบเทียบว่า “คณะกรรมการธิการนั้นเปรียบเสมือนเป็นสภาเล็กในสภาใหญ่ ประสิทธิภาพของคณะกรรมการย่อมเป็นภาพสะท้อนความสำเร็จของสภา ซึ่งเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ” ก็คงจะไม่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงนัก ดังนั้น ระบบคณะกรรมการจึงถือว่าเป็นหัวใจ และมีความสำคัญต่อกระบวนการพิจารณากลับกรองกฎหมายและการศึกษาหรือสอบสวนเรื่องใด ๆ ที่สภามอบหมาย สำหรับเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจของสมาชิกสภาโดยรวม ซึ่ง “การประชุม” พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามหน้าที่และอำนาจ การพิจารณาตรวจสอบติดตามการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร การพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ต่าง ๆ การพิจารณาเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน จึงถือได้ว่า “การประชุมคณะกรรมการ” เป็นภารกิจหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนและช่วยแบ่งเบาภารกิจของสภาผู้แทนราษฎรได้เป็นอย่างมาก

แต่เนื่องจาก สภาพปัญหาวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เกิดมาตรการควบคุมและป้องกันโรค โดยการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของภาครัฐและการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชน โดยเฉพาะในเรื่องของ “การประชุม” ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดินของภาครัฐและการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนที่ขาดความต่อเนื่อง จึงมีการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินกิจกรรมด้วยวิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้เล็งเห็นว่าจากสถานการณ์ดังกล่าวที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง ต่อเนื่องและมีระยะเวลานาน ประกอบกับเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจ

หลีกเลี่ยงได้ในการที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จึงได้มีการตราพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563¹ ขึ้น โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2563 ซึ่งสาระสำคัญของพระราชกำหนดนี้ได้กำหนดหน้าที่สำคัญของผู้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ ต้องจัดให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนก่อนร่วมการประชุม และต้องจัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ โดยการดำเนินการทั้งสองอย่างนี้ หากทำไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายจะทำให้การประชุมไม่มีผลและไม่สามารถนำไปใช้บังคับทางกฎหมายได้ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากที่ต้องศึกษาและกำหนดรูปแบบให้ถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม ด้วยบทบัญญัติมาตรา 5 แห่งพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ไม่ใช่บังคับแก่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา และการประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ ราชการท้องถิ่น องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ ดังนั้น สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ออกระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ขึ้น เพื่อให้การประชุมคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร และคณะอนุกรรมการสามารถดำเนินการประชุมได้ ดังนั้น การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เพื่อให้การดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะให้การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการรัฐสภาสามัญมีประสิทธิภาพและขับเคลื่อนการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติให้มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

การเปรียบเทียบการประชุมรูปแบบเดิมกับการประชุมรูปแบบออนไลน์ มีผลการศึกษาเกี่ยวกับการประชุมในรูปแบบปกติที่ผู้เข้าร่วมประชุมต้องประชุม ณ สถานที่เดียวกันและต้องมีการเผชิญหน้ากัน กับการประชุมรูปแบบออนไลน์โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ พบว่ามีข้อดี ข้อเสีย² ดังนี้

¹ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563. (2563). (19 เมษายน 2563). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่มที่ 137 ตอนที่ 30 ก. หน้า 20.

² ข้อดีและข้อเสียของการประชุมทางวิดีโอ Tenveo. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2565, จาก <http://th.tenveo-video-conference-es.com/info/advantages-and-disadvantages-of-tenveo-video-c-26976339.html>

ระบบการประชุมทางไกลออนไลน์ (Web Conference). เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2565, จาก http://www.dla.go.th/upload/document/type14/2013/1/11600_1.pdf?time=1427226191992

การประชุมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2565, จาก http://www.stabundamrong.go.th/web/book/53/b8_53.pdf

การประชุมรูปแบบเดิม	การประชุมรูปแบบออนไลน์
<p>ข้อดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การประชุมจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์สูง และเป็นเอกภาพ 2. การสื่อสารมีประสิทธิภาพไม่มีสิ่งรบกวน จากสภาพแวดล้อมภายนอก 3. ผู้ร่วมประชุมรู้สึกมีส่วนร่วมในการประชุม 4. ผู้ร่วมประชุมมีความเข้าใจในแนวคิดและ วิธีการปฏิบัติที่สอดคล้องและตรงกัน 5. การนับองค์ประชุมเพื่อลงมติในเรื่องใด ๆ สามารถกระทำได้ง่ายและมีกฎ ระเบียบ ร่องรับอย่างชัดเจน 6. มีความสะดวกด้านการประชุมกรณีมี ผู้แทนจากหน่วยงานมาชี้แจง และสามารถ แก้ไขปัญหาได้ในห้องประชุมเมื่อมีความ ผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนในประเด็นการ พิจารณาระหว่างคณะกรรมการกับ ผู้แทนจากหน่วยงาน 7. กรณีกรรมการประสงค์เอกสาร ประกอบการประชุมในเรื่องใดเป็นการ เร่งด่วน สามารถสืบค้นหรือจัดหาได้ในทันที 8. มีความสะดวกในการหาหรือนอกรอบ ภายหลังเสร็จสิ้นการประชุม ระหว่าง กรรมการและเจ้าหน้าที่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชุมได้ทุกที่ ทุกเวลาแม้จะอยู่คนละประเทศ 2. ประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่าย ในการติดต่อประสานงานนัดหมาย เป็นต้น 3. การประชุมมีความคล่องตัวมากขึ้น 4. การประชุมมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน 5. มีระบบการบริหารจัดการประชุมที่ทันสมัย 6. สามารถรับส่งเอกสารรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมได้ทันที 7. สามารถแสดงภาพหรือเอกสารต่าง ๆ ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทันที 8. ร่องรับการประชุมร่วมกันจากทุกแพลตฟอร์ม เช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โน้ตบุ๊ก มือถือ เป็นต้น 9. สามารถบริหารจัดการเวลาการประชุมได้ แน่นนอนและกระชับ
<p>ข้อเสีย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ด้านต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการติดต่อประสานงาน เป็นต้น 2. ผู้ร่วมประชุมต้องประชุม ณ สถานที่ เดียวกัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานที่ประชุมของผู้ร่วมประชุมแต่ละคน อาจไม่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมที่ อารบกวนการประชุมได้ 2. การนับเสียงเพื่อลงมติในการประชุม ค่อนข้างลำบาก และอาจเกิดความผิดพลาดได้

การประชุมรูปแบบเดิม	การประชุมรูปแบบออนไลน์
3. สิ้นเปลืองกระดาษสำหรับเอกสารประกอบการประชุม	3. ศักยภาพและประสิทธิภาพของเทคโนโลยีของผู้ประชุมแต่ละท่านมีความแตกต่างกันอาจทำให้ระหว่างการประชุมเกิดความผิดพลาดได้
4. อุปสรรคด้านการจัดสรรห้องประชุม กรณีที่มีการประชุมพร้อมกันหลายคณะ	4. การนับองค์ประชุมเพื่อลงมติในเรื่องใด ๆ กระทำได้ยาก

นอกจากนี้ เมื่อศึกษาข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นข้อบังคับการประชุมที่มีการบังคับใช้สำหรับการประชุมในสถานการณ์ปกติกับข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ที่ได้มีการแก้ไขเพื่อให้คณะกรรมการธิการสามารถดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ รวมทั้งระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 นั้น พบว่ามีความเหมือนและแตกต่างในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. หนังสือนัดประชุม

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 กำหนดว่า การนัดประชุมต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัดในที่ประชุมแล้วหรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้ สำหรับการจัดทำหนังสือนัดประชุมในรูปแบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 ได้มีการกำหนดเพิ่มเติมว่าในการประชุมครั้งใดเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ระบุเหตุผลอันสมควรไว้ในหนังสือนัดประชุมด้วย

2. การแสดงตน

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 กำหนดว่า ก่อนเข้าประชุมทุกครั้งให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้หรือแสดงตนตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด โดยในทางปฏิบัติที่ผ่านมาหากมีการประชุมตามรูปแบบเดิมก่อนจะดำเนินการประชุม สมาชิกผู้มาประชุมจะต้องลงชื่อในเอกสารใบลงชื่อผู้ร่วมประชุมที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการจัดไว้บริเวณห้องประชุม สำหรับการแสดงตนในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 กำหนดว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอาจใช้เทคโนโลยีช่วยในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุม เช่น การยืนยันตัวตนด้วยชื่อผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) หรือการใช้รหัสผ่านแบบใช้ครั้งเดียว (One-time password) ทั้งนี้ให้เลือกใช้วิธีที่มีความมั่นคงและรัดกุมตามความเหมาะสมของการประชุม โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเข้าถึง จำนวนของผู้ร่วมประชุม และประเภทของระเบียบวาระ

3. องค์กรประชุม

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 และข้อบังคับการประชุม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับองค์ประชุมที่เหมือนกัน คือ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม

หากในการประชุมมีการลงมติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ สำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ันกรรมการซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุมเป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม

5. การออกเสียงลงคะแนนลับ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 กำหนดว่า การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

5.1 ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด

5.2 ใช้บัตรออกเสียงลงคะแนนโดยการเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องทำเครื่องหมายตามประเด็นที่จะออกเสียง

5.3 วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

สำหรับระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 ได้กำหนดเกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนลับไว้ว่า ให้ใช้ระบบหรือวิธีการที่สามารถทราบจำนวนของผู้ที่ออกเสียงลงคะแนนและผลรวมของการออกเสียงลงคะแนน แต่ต้องไม่สามารถระบุได้ว่าผู้ใดลงคะแนนอย่างไร ไม่ว่าจะขณะลงคะแนนหรือในภายหลัง

6. การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลระหว่างการประชุม

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ไม่ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการรับรองตนเองต่อที่ประชุมว่าตลอดระยะเวลาการประชุมจะไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิเข้าร่วมประชุม เนื่องจากการประชุมสามารถกำหนดและตรวจสอบได้ว่าบุคคลใดมีสิทธิเข้าร่วมประชุมได้บ้าง

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 ได้กำหนดไว้ว่า ให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองต่อที่ประชุมว่าตลอดระยะเวลาการประชุมจะไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุมได้ เว้นแต่กรณีที่ที่ประชุมมีมติให้ถ่ายทอดการประชุมให้บุคคลภายนอกสามารถรับชมหรือรับฟังได้ หากผู้ใดฝ่าฝืนประธานของที่ประชุมสามารถสั่งงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพ หรือหยุดการส่งหรือรับข้อมูลจากผู้ร่วมประชุมผู้นั้นได้ทันที

จากการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินงานในปัจจุบันพบว่า การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการยังมีปัญหาและข้อจำกัดในหลายด้าน เช่น

(1) ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประชุม เพราะผู้ใช้ต้องศึกษาเพิ่มเติมระบบการทำงานและทางเลือก (Option)

เสริมของโปรแกรมในการแสดงผลของโปรแกรมผ่านคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (PC) คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก (Laptop) หรือผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่

(2) ข้อจำกัดของโปรแกรมต่ออุปกรณ์ การใช้งานและความปลอดภัยทางข้อมูล เช่น การบันทึกหลักฐานการประชุมในรูปแบบภาพและเสียง การส่งต่อเผยแพร่เอกสารประกอบ การประชุม และไฟล์นำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ของหน่วยงานราชการ

(3) ด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีและอุปกรณ์ต่อพ่วงอื่น ๆ ที่ไม่รองรับกับโปรแกรมการประชุมอย่างเต็มประสิทธิภาพ เช่น ขาดคอมพิวเตอร์หลักในห้องประชุม เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่อยู่ในตำแหน่งที่พร้อมใช้งาน และไม่มีโปรแกรมรองรับการประชุม กล้องวิดีโอในห้องประชุมมีจำกัด และม้วนนำเสนอของกล้องไม่ครอบคลุมกับตำแหน่งผู้ประชุม การควบคุมโปรแกรมประชุมในห้องประชุมยังต้องใช้เจ้าหน้าที่ควบคุมเกือบทั้งระบบ (ไม่เป็นอัตโนมัติ) เป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่เจ้าหน้าที่ จุดเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตในห้องประชุมชำรุดหลายจุด สายต่อพ่วงอุปกรณ์มีไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และจำนวนการขอใช้ ID Zoom / Passcode ที่มีจำนวนจำกัด เป็นต้น

(4) ปัญหาสำคัญในการตีความระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2563 ข้อ 5 กำหนดว่า “ในการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้สำนักงานเป็นผู้ดำเนินการ...” ซึ่งคำว่า “ให้สำนักงานเป็นผู้ดำเนินการ” นั้น ยังไม่มีการกำหนดและวางแนวทางไว้อย่างชัดเจน ในส่วนของนิยามให้สำนักงานเป็นผู้ดำเนินการ หากคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการจัดหาช่องทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ถือเป็น การดำเนินการของสำนักงานตามระเบียบดังกล่าวหรือไม่

ดังนั้น การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ทั้งในด้าน 1) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ 2) ด้านห้องและสถานที่ประชุม 3) ด้านบุคลากร และ 4) ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง จึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่ควรศึกษา กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะเป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะภารกิจในด้าน “การประชุมคณะกรรมการ” และยังเป็น การช่วยสนับสนุนงานตามกรอบภารกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

1.2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2.3 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุตามพันธกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดคำถาม ดังนี้

(1) สภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างไร ทั้งในด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(2) แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ทั้งในด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3 ขอบเขตการศึกษา

โดยที่ประเด็นการศึกษามุ่งหาแนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลัก จึงได้ศึกษาข้อเสนอจากกรณีวิพากษ์และกรณีข้อมูลเชิงประจักษ์

1.3.1 ผู้ศึกษาเลือกศึกษาแนวคิดและพัฒนาการของระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากประเทศไทยเป็นหลัก และเปรียบเทียบกับหน่วยงานภาครัฐและรัฐสภาระหว่างประเทศ รวมทั้งเอกสาร และงานวิชาการที่เผยแพร่ ทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่มีความสำคัญได้

1.3.2 ในการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ใช้การศึกษาเชิงปริมาณ โดยรูปแบบการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อวัดระดับคะแนนของความพึงพอใจในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ เช่น ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านห้องและสถานที่ประชุม ด้านบุคลากร และด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

1.3.3 ในการศึกษาเพื่อค้นพบข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ผู้วิจัยนำสรุปจากการศึกษาแนวคิดและพัฒนาการและข้อมูลเชิงประจักษ์จากการศึกษาเชิงปริมาณ มาสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และนำข้อสรุปมาเป็นประเด็นวิพากษ์แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร จากทัศนะของผู้เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ได้ทราบข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

1.4.2 ได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4.3 ได้แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุตามพันธกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ
สามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาทบทวน
วรรณกรรม โดยมีแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 2.2 แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่
- 2.3 มาตรการการประชุมของรัฐสภาต่างประเทศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19)
- 2.4 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 2.5 ยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- 2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้ามีผลให้หน่วยงานราชการ หน่วยงานภาคเอกชน
บริษัท และประชาชนทั่วไป สามารถประชุมปรึกษาหารือ พุดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน
ได้โดยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แม้ว่าจะอยู่ในสถานที่ที่ต่างกัน ทำให้เกิดความสะดวกสบาย
ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมประชุม อย่างไรก็ตาม การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ยังไม่มีกฎหมายรองรับ ซึ่งอาจเกิดปัญหาได้ว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ขาดความชอบ
ด้วยกฎหมาย ดังนั้น เมื่อปี พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงได้มีประกาศคณะรักษา
ความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยลงประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2557 โดยมีเจตนารมณ์คือ ต้องการส่งเสริมและสนับสนุน
ให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากจะเป็นการประหยัด
ต้นทุนและระยะเวลาในการจัดการประชุมและการเดินทางไปร่วมประชุม อีกทั้งปัจจุบันมีการใช้
วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการประกอบธุรกิจกันอย่างแพร่หลายอยู่แล้ว โดยต้องการ
ให้ประกาศฉบับนี้เป็นกฎหมายกลางเพื่อกำหนดให้การประชุมบางอย่างที่กฎหมายต่าง ๆ บัญญัติ
ให้ต้องประชุมสามารถกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยมีผลบังคับใช้ตามกฎหมายได้อีกทางหนึ่งด้วย³

³ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์. (2557). (4 กรกฎาคม 2557). ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 131 ตอนพิเศษ 124 ง. หน้า 11-12.

ต่อมา ปี พ.ศ. 2563 ได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในหลายประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย ทำให้มีผู้ติดเชื้อต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล และผู้ติดเชื้อบางส่วนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก องค์การอนามัยโลกจึงได้ประกาศให้เป็นภาวะการระบาดใหญ่ทั่วโลก และขณะนี้ยังไม่มีแนวทางการรักษาที่ชัดเจน ทำให้รัฐบาลต้องใช้มาตรการที่เข้มข้น เพื่อควบคุมการระบาดของโรคตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ทำให้การปฏิบัติงานของภาครัฐ และการประกอบกิจกรรมในทางเศรษฐกิจของเอกชนเกือบทุกภาคส่วนจะต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันเป็นปกติต้องดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ แม้จะมีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2557 อันเป็นกฎหมายกลางว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้แล้ว แต่ในเนื้อหาของประกาศดังกล่าว ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมยังคงต้องอยู่ในสถานที่เดียวกัน ซึ่งมีความเสี่ยงสูงที่จะติดโรคอันไม่สอดคล้องกับการเว้นระยะห่างทางสังคม นอกจากนี้ หลักเกณฑ์เดิมยังได้กำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงานทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมทั้งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป อันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนอย่างรุนแรง ทำให้เอกชนต้องปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและฉับพลัน เพื่อตอบสนองต่อสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงอย่างทันทีทันใด คณะรัฐมนตรีเห็นว่า สถานการณ์ดังกล่าวมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จึงตราพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ขึ้น โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2563 ซึ่งพระราชกำหนดฉบับนี้ได้บัญญัติให้ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วย⁴ ดังนั้น ปัจจุบันพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 จึงเป็นกฎหมายหลักที่รองรับเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อย่างไรก็ตาม พระราชกำหนดฉบับดังกล่าวไม่ใช่บังคับกับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ดังนั้น การประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ว่าจะเป็นการประชุมสภาผู้แทนราษฎรการประชุมวุฒิสภา หรือการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ทั้งการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรหรือของคณะกรรมการอิสระต่าง ๆ จึงไม่สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ได้ ในส่วนของสภาผู้แทนราษฎรจึงได้มีการตรา “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563” เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 เพื่อเพิ่มข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการอิสระต่าง ๆ โดยต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข

⁴ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 1.

ตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด จากนั้นประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงได้ออก “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564” เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2564

2.1.2 ความหมายของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความหมายหรือคำจำกัดความที่แตกต่างกัน ทั้งความหมายโดยทั่วไป และความหมายตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความหมายโดยทั่วไป

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Meeting)” หมายถึง การประชุมที่มีผู้เข้าร่วมประชุม (เช่น ผู้ถือหุ้น สมาชิก ประธานกรรมการ คณะกรรมการ และเลขานุการ) เพื่อประชุม ปรีกษาหารือ แสดงความคิดเห็น หรือตัดสินใจลงมติในประเด็นวาระต่างๆ ของหน่วยงานผ่านสื่อและ หรือวิธีการทาง อิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมไม่ได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน แต่ในขณะเดียวกันผู้เข้าร่วมประชุม ก็สามารถประชุมปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ รวมถึงสามารถลงมติในวาระต่าง ๆ ได้ เช่น การประชุมผ่านระบบ Google Meet หรือระบบ Microsoft Teams⁵

ความหมายตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563⁶

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้อง มีการประชุมที่ได้กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและ สามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ความหมายตามระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564⁷

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมคณะกรรมการหรือ คณะอนุกรรมการที่ผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและ แสดงความคิดเห็นระหว่างกัน ตลอดจนร่วมกันลงมติ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์กันได้ในเวลาเดียวกัน

โดยจะเห็นได้ว่าความหมายของ “การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” มีความหมาย ใกล้เคียงกัน ขึ้นอยู่กับว่าจะมีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายใต้บริบทใดหรือตามบทบัญญัติ ของกฎหมายใด

⁵ WONDER.LAGAL ประเทศไทย. (2564). การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Meeting) ทำได้ หรือไม่ อย่างไร. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2564, <http://wonder.legal/th/guide/การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์-Meeting-ทำได้-หรือไม่-อย่างไร>.

⁶ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 1.

⁷ ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564. (2564). (12 มกราคม 2564). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 138 ตอนพิเศษ 9 ง. หน้า 4-8.

2.1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสำคัญและมีประโยชน์โดยตรง ดังนี้

- (1) ทำให้ผู้ร่วมประชุมทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถปรึกษาหารือกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้โดยสะดวกแม้จะมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน
- (2) ประหยัดต้นทุนและระยะเวลาในการจัดการประชุมและเดินทางไปร่วมประชุม
- (3) การมีผลบังคับใช้ตามกฎหมายได้อีกทางหนึ่ง
- (4) เกิดประโยชน์ในทางอ้อม เช่น ช่วยลดปริมาณการใช้กระดาษซึ่งจะช่วยลดภาวะโลกร้อนได้อีกทางหนึ่ง ช่วยลดความหนาแน่นของการจราจร ลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม⁸

จากแนวคิดข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นว่า การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่ภาครัฐได้ให้ความสำคัญอย่างมาก แต่เนื่องจากกลไกและระบบดังกล่าวเป็นเรื่องใหม่ของแต่ละองค์กรภาครัฐ ดังนั้น สิ่งที่สำคัญอย่างมาก คือ จะทำให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยปัจจัยสำคัญ คือ ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ด้านบุคลากรที่จะต้องทำความเข้าใจในกฎ ระเบียบการปฏิบัติที่ต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย รวมถึงด้านห้องและสถานที่ประชุม ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างครบถ้วน

2.2 แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เนื่องจากการบริหารจัดการภาครัฐแบบเดิมมีการจัดแบ่งโครงสร้างลักษณะการทำงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ คือ ตามภารกิจ (functional) ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นไปตามหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายแบ่งส่วนราชการ เปรียบเป็นแท่ง เนื่องจากเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (specialization) ในหน่วยงานดำเนินงานตามภารกิจ ความรับผิดชอบ แต่เมื่อพิจารณาจากสภาพบ้านเมืองในปัจจุบันการทำงานในลักษณะเดิมไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการบูรณาการในการทำงานที่จะช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างการทำงานแต่ละหน่วยงาน การขจัดการซ้ำซ้อนของงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง⁹ ดังนั้น ภายใต้สถานการณ์ที่หน่วยงานภาครัฐจะต้องปฏิบัติภารกิจโดยการลดจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่ทำงาน

⁸ สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2563). คู่มือมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ . สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2564, <http://dmsic.moph.go.th/index/detail/8076>. หน้า 2.

⁹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549). คู่มือแนวทางการดำเนินการตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานตามขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ตามคำรับรองปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วิชั่น พรินท์ แอนด์ มีเดีย จำกัด. หน้า 3 - 5.

และลดการเดินทาง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐจึงเป็นสิ่งสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของ Jan-Erik Lane¹⁰ ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ต้องแยกแยะระหว่างการจัดการภาครัฐออกจากการบริหารรัฐกิจ ซึ่งการบริหารจัดการเป็นการจัดการภายในของหน่วยราชการเป็นสำคัญ คือการจัดการภายในองค์กรอันจะก่อให้เกิดการมีจุดมุ่งหมาย เป้าหมายที่ชัดเจน มีการวัดผล การมีจิตสำนึก มีความรอบคอบ มีความคล่องแคล่ว มีการแบ่งแยกแยะระหว่างผู้รับบริการและผู้บริการ มีการแข่งขันเพื่อตอบสนองความต้องการในการจัดหาสินค้าสาธารณะ มีการริเริ่มสิ่งใหม่ มีการขับเคลื่อนที่โปร่งใส (ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน) ซึ่งจะทำให้องค์กรของภาครัฐตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้การประชุมของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.)¹¹ ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีไว้ในการบริหารราชการแบบบูรณาการ คือ

(1) การพัฒนาด้านโครงสร้างส่วนราชการ คือองค์กรระดับบนต้องทำงานแบบยุทธศาสตร์ องค์กรระดับย่อยต้องทำงานตามโครงสร้าง

(2) การพัฒนาระบบงาน การบูรณาการระหว่างส่วนงานราชการทั้งในจังหวัดและต่างประเทศ ระบบการทำงานแบบ Network และการทำงานมุ่งบรรลุเป้าหมาย

(3) การพัฒนาการจัดสรรงบประมาณ แบ่งออกเป็น ผ่านกรมสู่จังหวัด สู่จังหวัดโดยตรง และจัดสรรแก่จังหวัดตามประชากร

(4) การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานให้มีใจบริการ มุ่งความสำเร็จของงาน ประชาชนเป็นศูนย์กลางช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การทำงานแบบไร้พรมแดน การทำงานแบบไม่เป็นทางการ รวดเร็วและง่าย แต่ต้องมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น เมื่อนำแนวคิดของนักวิชาการของประเทศไทยข้างต้น มาผนวกกับแนวคิดของ Jan-Erik Lane พบว่า การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มีจุดร่วมกันที่สำคัญคือ การพัฒนาและปรับปรุงระบบราชการ คือ

(1) มุ่งตอบสนองนโยบาย คือการทำงานของหน่วยราชการจำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบที่สูง การทำงานโปร่งใส ตรวจสอบได้ ระดับบนทำงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กร และระดับย่อยทำงานตามโครงสร้าง เช่น การบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์ การวางแผนและการขับเคลื่อนองค์กรที่ชัดเจน

¹⁰ พิชราวลัย ศุภกะ. (2559). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการและการจัดการในภาครัฐ. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

¹¹ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 8. หน้า 5-19.

(2) มุ่งพัฒนาระบบการทำงานในองค์กร มีการทำงานที่มีลักษณะเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชน เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของภาคประชาชน ขจัดการซ้ำซ้อนของงาน มุ่งเน้นคุณภาพการบริการ มีการทำงานเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างองค์กรการทำงานแบบไร้พรมแดน รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานให้อยู่ในระดับสากล เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน การตรวจสอบจากประชาชน การสร้างเครือข่ายระบบงาน

(3) มุ่งพัฒนาบุคลากรภายในองค์กร มีการทำงานที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้มีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อองค์กร สร้างความผูกพันและความรับผิดชอบในการทำงาน ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานให้มีใจบริการ มุ่งให้รางวัลและลงโทษตามผลงาน เช่น การสร้างมาตรฐานการให้บริการ การออกแบบกระบวนการทำงานที่ตอบสนองประชาชน ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค

(4) มุ่งพัฒนาระบบงบประมาณ มีการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของงาน บริการสินค้าสาธารณะตามความต้องการของประชาชน ไม่ผูกติดกับผู้จัดหาสินค้าสาธารณะ จัดให้มีการแข่งขันในส่วนของผู้จัดหาสินค้าสาธารณะเพื่อให้ต้นทุนส่วนเกินการผลิตของรัฐสามารถให้บริการได้อย่างคุ้มค่า มีการบริหารเงิน การบริหารวัสดุอุปกรณ์โดยมุ่งความสำเร็จขององค์กร สามารถแข่งขันและเผชิญหน้ากับการทดสอบทางการตลาดได้(สามารถพึ่งพาตนเองได้จากการบริหารงบประมาณของตนเอง) เช่น การเปลี่ยนแปลงระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

(5) มีการประเมินที่ง่ายชัดเจนและมีมาตรฐาน การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการทำงานและผลลัพธ์ มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินในมิติต่าง ๆ เช่น มิติพันธกิจ มิติด้านคุณภาพการทำงาน มิติประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการและมิติพัฒนาองค์กรโดยมีความสมดุลทั้งระยะสั้นและระยะยาวตามเป้าหมายองค์กร

ดังนั้น การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ถือแนวทางที่เป็นการสนับสนุน และพัฒนาให้ส่วนราชการมีความคล่องตัว มีนวัตกรรม ซึ่งจากแนวคิดนี้ ทำให้ผู้ศึกษาสามารถสะท้อนถึงกลไกการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ปัจจัยที่เกี่ยวกับโครงสร้างและระบบการทำงานแบบสารสนเทศ ทำให้ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ภาครัฐต้องมีการเตรียมพร้อมเพื่อพัฒนาองค์กร คือ ความพร้อมด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และสถานที่ที่สามารถรองรับการทำงานในระบบสารสนเทศหรือผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

2.3 มาตรการการประชุมของรัฐสภาต่างประเทศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19)

จากสภาพปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ตั้งแต่ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 ที่กระจายไปทั่วโลกได้ส่งผลให้แต่ละประเทศต้องเตรียมการในการรับมือกับวิกฤติที่ยังไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อใด ดังนั้น แต่ละภาคส่วนต้องแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อรองรับวิถีชีวิตและรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนไปจากเดิม (New Normal)

รัฐสภาซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านนิติบัญญัติของประเทศได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) เช่นเดียวกัน ซึ่งจากสถานการณ์ดังกล่าวมิใช่ส่งผลกระทบกับการประชุมของรัฐสภาภายในประเทศเท่านั้น แต่ยังส่งผลไปถึงการดำเนินกิจกรรมด้านต่างประเทศของรัฐสภาด้วย ทำให้การประชุมระหว่างประเทศในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ได้รับผลกระทบที่ไม่สามารถจัดการประชุมได้ตามปกติ อาทิ การประชุมในกรอบสหภาพรัฐสภา การประชุมในกรอบสหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิก การประชุมในกรอบสมัชชารัฐสภาอาเซียน เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว รัฐสภาในแต่ละประเทศตลอดจนองค์กรที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการประชุมในกรอบต่าง ๆ จึงได้มีการปรับตัวรวมถึงปรับรูปแบบการประชุมและการทำงานในรูปแบบใหม่ เพื่อรองรับและสนับสนุนให้วาระงานและภารกิจต่าง ๆ มีความคืบหน้า และสามารถเดินต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

อ้างอิงเอกสารมาตรการการประชุมของรัฐสภาต่างประเทศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) (ฉบับที่ 2) ของสำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร¹² พบว่า ในปัจจุบันรัฐสภาประเทศต่าง ๆ ได้มีการกำหนดมาตรการในการเข้าปฏิบัติงานยังอาคารรัฐสภา อาทิ การจัดที่นั่งโดยเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล การสวมหน้ากากอนามัย การยกเลิกการศึกษาดูงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ การจัดประชุมและการสัมมนาอนุญาตให้จัดได้เฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การตั้งจุดคัดกรองอุณหภูมิ การตั้งเจลแอลกอฮอล์ตามจุดต่าง ๆ การฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อภายในอาคาร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดให้สมาชิกรัฐสภาและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ณ ที่พักอาศัย หากมีวาระการประชุมก็จะใช้รูปแบบการประชุมทางไกลผ่านระบบวิดีโอ (Video Conference) หรือการประชุมผ่านระบบเสมือนจริง (Virtual Meeting) ทั้งนี้ ในกรณีที่มีวาระหรือเรื่องสำคัญที่ต้องพิจารณาเร่งด่วนก็อนุญาตให้เข้ามาประชุมที่อาคารรัฐสภาได้

การประชุมทางไกลผ่านระบบวิดีโอ (Video Conference) ปัจจุบันพบว่า ในการประชุมกรรมาธิการเกือบทุกประเทศจะเลือกใช้ระบบที่แตกต่างกันไป โดยพิจารณาไปตามความเหมาะสมกับรัฐสภาแต่ละแห่ง เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ได้ใช้ระบบ Zoom และ Viber ประเทศฝรั่งเศสได้ใช้ระบบ Zoom ประเทศนอร์เวย์ได้ใช้ระบบ Skype และประเทศอาร์เจนตินาได้ใช้ระบบ WebEx เป็นต้น

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ในแต่ละประเทศต่างมีมาตรการในการประชุมรัฐสภาแตกต่างกันไป ในที่นี้ขอนำรูปแบบ และแนวทางการประชุมของราชอาณาจักรเบลเยียม สาธารณรัฐโครเอเชีย ยูเครน และสหราชอาณาจักร มานำเสนอพอสังเขป ดังนี้

¹² สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2564). มาตรการการประชุมของรัฐสภาต่างประเทศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19). กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

(1) ราชอาณาจักรเบลเยียม (Kingdom of Belgium)¹³

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) สภาผู้แทนราษฎรราชอาณาจักรเบลเยียมได้จัดทำ แก้ไข กฎระเบียบการดำเนินการเพื่อให้สมาชิก รัฐสภาสามารถดำเนินการภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว โดยสมาชิกรัฐสภาสามารถลงคะแนน แบบอิเล็กทรอนิกส์หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

ส่วนของการลงคะแนนเสียงสำหรับประชุมทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สมาชิกรัฐสภา สามารถยกมือหรือลงคะแนนด้วยวาจาได้โดยใช้ Zoom Platform นอกจากนี้ ภายหลังจากที่มีการพัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการลงคะแนนเสียงโดยใช้ระบบลงคะแนนดิจิทัลที่ได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่ โดยแผนกสารสนเทศของรัฐสภา ซึ่งในการประชุมจะใช้ 2 ภาษา คือ ภาษาดัตช์และภาษาฝรั่งเศส

สำหรับวุฒิสภาราชอาณาจักรเบลเยียมได้มีการดำเนินการเช่นเดียวกับสภาผู้แทนราษฎร โดยมีการจัดทำและปรับแก้ไขกฎระเบียบการดำเนินการที่คล้ายคลึงกันมาใช้และปรับเปลี่ยนภารกิจ ให้สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ ทั้งนี้ ไม่ได้ระบุโดยเจตนาว่าจะต้องจัดระเบียบการลงคะแนน ทางไกลผ่านอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม การลงคะแนนจะต้องเป็นไปตามมาตรา 55 ของรัฐธรรมนูญ (การลงคะแนนเสียง หลักการโหวตสาธารณะและความรับผิดชอบของสมาชิกรัฐสภาแต่ละคน)

(2) สาธารณรัฐโครเอเชีย (Republic of Croatia)¹⁴

รัฐสภาโครเอเชียมีจำกัดจำนวนการประชุม โดยกำหนดมาตรการให้คณะกรรมการธิการ ต่าง ๆ มีการประชุมทางไกล และกรรมการสามารถลงมติการประชุมผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือ การส่งข้อความสั้น (SMS) รวมถึงการใช้มาตรการรักษาระยะห่าง การรักษาสุขอนามัยและความสะอาด ของมือ การจัดวางที่นั่ง มีการนำโปรแกรมไมโครซอฟต์และโปรแกรมเวิร์ดมาใช้ในการประชุมทางไกล รวมถึงการติดตามงานด้านเอกสาร และมีการนำซอฟต์แวร์ด้านการประชุมภายในของรัฐสภามาใช้ด้วย นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการประชุมในอาคารรัฐสภา จะอนุญาตให้มีสมาชิกรัฐสภาเพียงบางส่วนเท่านั้น ที่นั่งอยู่ในห้องประชุมใหญ่ ในขณะที่สมาชิกรัฐสภาที่เหลือจะแยกย้ายกันไปนั่งในห้องประชุมย่อย 5 ห้อง และจะมีการพักการประชุมเป็นเวลา 10 นาที ทุก ๆ 2 ชั่วโมง เพื่อให้ห้องประชุมต่าง ๆ ได้มีการระบาย อากาศ และยังลดโอกาสของการแพร่กระจายของเชื้อ ทั้งนี้ สมาชิกรัฐสภาที่มีผลตรวจไวรัสเป็นบวก หรืออยู่ระหว่างการกักตัวจะสามารถเข้าร่วมการอภิปรายได้ผ่านระบบการประชุมทางไกล

(3) ยูเครน (Ukraine)¹⁵

การประชุมรัฐสภาได้จัดขึ้นตามปกติ และรัฐสภาได้ออกกฎหมายจำนวน 12 ฉบับ เพื่อรับมือการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid -19) สำหรับการประชุมรัฐสภาพิเศษ

¹³ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 11.

¹⁴ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 11.

¹⁵ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 11.

ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2563 ภายในอาคารรัฐสภายูเครนได้ดำเนินการตามมาตรการรักษา ระยะห่างระหว่างบุคคล สมาชิกรัฐสภาใช้การลงคะแนนผ่านเสียงทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ และจะมีการถ่ายทอดการประชุมผ่านทางโทรทัศน์และช่องทางออนไลน์

คณะกรรมการการของรัฐสภายูเครนได้ดำเนินการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และ ทำการลงคะแนนเสียง โดยการยกมือหรือทางวาจาผ่านทางโปรแกรม Zoom Ms Teams และ Cisco WebEx โดยสมาชิกรัฐสภายูเครนจะได้รับแท็บเล็ตพีซี (Tablet PC) พร้อมเครือข่ายส่วนตัวเสมือน (Virtual Private Network : VPN) สำหรับการทำงานทางไกล สมาชิกรัฐสภาสามารถเข้าถึง ระบบการจัดการข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์และร่างพระราชบัญญัติอิเล็กทรอนิกส์ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การอุทธรณ์ของประชาชนทำด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และกำหนดการต่าง ๆ อาทิ การประชุมของ คณะกรรมการการประชุมของรัฐสภา และสามารถสร้างลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์และสามารถลงนาม ในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยระบบยังอนุญาตให้สมาชิกรัฐสภาเข้าถึงการลงทะเบียนเพื่อเข้าร่วม การประชุมคณะกรรมการ และให้ทราบถึงขั้นตอนกระบวนการออกกฎหมาย รวมถึงการลงนามใน ร่างพระราชบัญญัติ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การพิจารณาคำแปรญัตติ การพิจารณาคำกล่าว ของสมาชิกรัฐสภา และกำหนดการประชุมรัฐสภาและคณะกรรมการ

(4) สหราชอาณาจักร (United Kingdom)¹⁶

เจ้าหน้าที่รัฐสภาสหราชอาณาจักรกลับมาปฏิบัติหน้าที่ในวันที่ 21 เมษายน 2563 ภายใต้ การดำเนินงานในรูปแบบ “ไฮบริด” (หมายถึงการประชุมผสมผสานของสมาชิกรัฐสภาจากอาคารรัฐสภา และคนอื่น ๆ ที่เข้าร่วมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์) และการดำเนินงานในรูปแบบเสมือนจริง (หมายถึง สมาชิกรัฐสภาทุกคนประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์) โดยใช้โปรแกรม Zoom ซึ่งควบคุมดูแล ความปลอดภัยโดยเจ้าหน้าที่สารสนเทศของรัฐสภาสหราชอาณาจักร

สำหรับข้อเสนอในการเปลี่ยนแปลงคำสั่งและขั้นตอนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ รัฐสภาและสมาชิกรัฐสภาเพื่อให้สอดคล้องกับการประชุมเสมือนจริงหรือการปฏิบัติในรูปแบบผสมผสาน ได้รับการอนุมัติอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์จากสภา ในวันที่ 21 เมษายน 2563 และการประชุมในทั้งสองรูปแบบ เริ่มต้นในวันที่ 22 เมษายน 2563 รวมถึงการตอบคำถามของนายกรัฐมนตรีเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์

เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2563 รัฐสภาได้ออกคำสั่งชั่วคราวสำหรับการลงคะแนนเสียง ระยะไกล ในขณะที่ระบบดังกล่าวได้นำมาใช้ช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) และแพลตฟอร์มที่นำมาใช้ คือ Memberhub ซึ่งสมาชิกรัฐสภาสามารถรับการแจ้งเตือนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการลงคะแนนเสียงจะมีการกำหนดช่วงเวลาเพื่อใช้ในการลงคะแนนเสียง รวมถึง รัฐสภามีการพัฒนาแอปพลิเคชันชื่อว่า ParliamentNow เพื่อใช้ดำเนินงานในช่วงเวลานี้

¹⁶ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 11.

(5) สาธารณรัฐเอสโตเนีย¹⁷

สาธารณรัฐเอสโตเนียได้นำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 และมีการใช้ระบบ X-Road ซึ่งเป็นการดำเนินการของรัฐที่ช่วยให้ฐานข้อมูลบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ของประเทศ มีความเชื่อมโยงและใช้งานได้อย่างเป็นระบบ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการเข้าถึงบริการของรัฐโดยสะดวก นอกจากนี้ ยังได้มีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการประชุมคณะรัฐมนตรี (e-Cabinet) เพื่อทดแทนการใช้กระดาษโดยระบบนี้เป็นระบบปิดและผู้ที่สามารถเข้าใช้ระบบได้จะมีเพียงคณะรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องบางส่วนเท่านั้น (ประมาณ 500 คน) ระบบนี้ใช้สำหรับเตรียมการประชุม ประชุม และจดรายงานการประชุมในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรัฐมนตรีสามารถเข้าระบบ e-Cabinet โดยใช้บัตรประจำตัวประชาชนและรหัสส่วนบุคคลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายโทรศัพท์ และสามารถลงมติโดยการลงนามอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Signature) ได้

ระบบดังกล่าวได้มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถใช้งานได้แบบ Real Time แม้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมจะไม่ได้อยู่ในห้องประชุม ณ ขณะที่มีการประชุม และคณะรัฐมนตรีก็สามารถลงมติในการประชุมได้ ซึ่งรวมถึงการประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่ด้วย การใช้ระบบนี้ทำให้สามารถประหยัดทรัพยากรและประหยัดเวลาในการประชุม และทำให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส และเป็นการสร้างความรับผิดชอบให้แก่รัฐมนตรีทุกคนที่สามารถเข้าถึงข้อมูลการประชุมคณะรัฐมนตรีได้ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม จึงไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบทางการเมืองและทางกฎหมายโดยอ้างเหตุว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีได้

นอกจากการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว ยังได้มีการนำระบบการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบดิจิทัล (e-Consultation) มาใช้ควบคู่กันไป ซึ่งเป็นกระบวนการก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะมีมติในหลักการในร่างกฎหมายใด ๆ ไม่ว่าจะ เป็นร่างกฎหมายภายในหรือร่างกฎหมายเกี่ยวกับสหภาพยุโรป ทำให้ประชาชนทุกคนสามารถที่จะติดตามกระบวนการร่างกฎหมาย หาข้อมูลหรือเอกสารต่าง ๆ ในระบบฐานข้อมูล ร่วมแสดงและเสนอความคิดเห็นได้ ตลอดจนรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับร่างกฎหมายที่จะออกมาใหม่หรือแก้ไขเพิ่มเติมที่จะมีผลกระทบต่อการค้าชีวิตประจำวันของตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560, น. 3- 14)

(6) สหรัฐอเมริกา (United States)¹⁸

รัฐสภาของเกรสประกาศหยุดพักการประชุมจนถึงวันที่ 4 พฤษภาคม 2563 เพื่อหลีกเลี่ยงการแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 และใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม โดยระหว่างนี้สมาชิกรัฐสภาไม่ต้องเดินทางมาประชุมยังกรุงวอชิงตัน โดยรัฐสภาของเกรสอยู่ระหว่างการศึกษาระบบ

¹⁷ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 11.

¹⁸ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 11.

Blockchain เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภากลางคะแนนเสียงแบบทางไกลช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยอาจใช้ร่วมกับ end-to-end encrypted หรือ E2EE ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่ช่วยในลงคะแนนเสียง อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องศึกษาถึงความปลอดภัยของการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวต่อไป

ส่วนเจ้าหน้าที่ที่สามารถทำงานแบบทางไกลจากที่พัก (Work From Home) ในช่วงที่ใช้แผนปฏิบัติการต่อเนื่อง (Continuity of Operations Plans: COOP) รวมทั้งให้หน่วยงานสามารถใช้งบประมาณเหลือจ่ายเพื่อซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำงานแบบทางไกล โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของเนื้อหา ความจำเป็น โดยเฉพาะผู้มีปัญหาด้านสุขภาพและผู้สูงอายุ นอกจากนี้ สำนักบริการทางการแพทย์ประจำสภาองเกรสให้ทุกคนสวมหน้ากากภายในอาคาร โดยแนะนำให้ใช้หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยหากหาซื้อได้ แม้จะไม่มีอาการใด ๆ ตามข้อเสนอแนะของกรมควบคุมโรคสหรัฐ (The United States Centers for Disease Control and Prevention: CDC) และให้รักษามาตรการเว้นระยะห่างไม่น้อยกว่า 6 ฟุต (ประมาณ 2 เมตร) รวมทั้งทำความสะอาดฆ่าเชื้อพื้นที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ และกำหนดจุดเข้า-ออกอาคารรัฐสภาและสำนักงานชั่วคราว (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563)

ทั้งนี้ จากมาตรการการประชุมของรัฐสภาต่างประเทศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ได้สะท้อนให้เห็นว่า นานาประเทศได้ให้ความสำคัญกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้กลไกการทำงานระหว่างประเทศได้ขับเคลื่อนไป โดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการประสานความร่วมมือระหว่างกัน ดังนั้น การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยและหน่วยงานของรัฐจึงมีการพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะรองรับกลไกการประชุมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ การพัฒนาระบบสารสนเทศ บุคลากร เครื่องมือและอุปกรณ์จะต้องมีความทันสมัยรองรับการปฏิบัติการการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.4.1 พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563¹⁹

พระราชกำหนดฉบับนี้เป็นกฎหมายกลางที่ให้การรองรับการประชุมตามกฎหมายให้สามารถทำการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งมาแทนที่ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยได้แก้ไขโดยการยกเลิกข้อกำหนดบางประการของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฯ ได้แก่ ข้อกำหนดที่ต้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมอยู่ในที่ประชุมเดียวกันและผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในประเทศไทยในขณะที่ประชุม รวมถึงข้อกำหนดที่ห้ามใช้กับการประชุมลับ นอกจากนี้ ยังเพิ่มเติมข้อกำหนดของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นการเพิ่มเติม โดยให้ผู้มีหน้าที่จัด

¹⁹ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 1.

ประชุมจะต้องจัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ทั้งแบบการลงคะแนนโดยเปิดเผยและแบบการลงคะแนนลับ และได้กำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนด

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจึงได้ออก “ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563” โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2563 โดยประกาศนี้ได้กำหนดกระบวนการที่สำคัญและมาตรฐานการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การแสดงตนของผู้ร่วมประชุม ลักษณะการสื่อสาร การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุม การลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม การจัดเก็บข้อมูลการประชุม การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม รวมถึงกำหนดมาตรฐานการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องลับ และกำหนดมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อย่างไรก็ตาม แม้พระราชกำหนดและประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นกฎหมายกลางในเรื่องการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ก็มีได้ใช้บังคับกับการประชุมทุกประเภท โดยประเภทของการประชุมที่ไม่สามารถนำกฎหมายนี้ไปใช้ได้ มีการกำหนดไว้ในมาตรา 5 ของพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ได้แก่

- (1) การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา
- (2) การประชุมเพื่อจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
- (3) การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ
- (4) การประชุมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.4.2 ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562²⁰

การประชุมสภาผู้แทนราษฎรถือเป็นกลไกทางนิติบัญญัติที่สำคัญประการหนึ่งในการบริหารกิจการบ้านเมือง เพื่อให้ประชาชนได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนได้รับการดูแลจากฝ่ายนิติบัญญัติตามกฎหมายได้อย่างครบถ้วน ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สภาผู้แทนราษฎรจึงได้กำหนดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรยังได้กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการมาธิการสามัญประจำคณะกรรมการมาธิการเพื่อให้สามารถดูแลความเดือดร้อนของประชาชนด้วย โดยกลไกที่สำคัญประการหนึ่งในการทำงาน คือ การประชุมคณะกรรมการมาธิการ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 โดยมีผู้ให้นิยามหรือความหมายของคำว่าข้อบังคับการประชุมไว้ ดังนี้

²⁰ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 136 ตอนพิเศษ 216 ง. หน้า 23-59.

ข้อบังคับการประชุมสภา คือ ข้อกำหนด ระเบียบปฏิบัติ หรือกรอบกติกาที่บัญญัติขึ้นใช้สำหรับการประชุมสภาในระดับชาติ ซึ่งทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ทั้งนี้ รวมถึงการประชุมคณะกรรมการของสภา เพื่อให้การประชุมสภา และการประชุมคณะกรรมการเกิดความเรียบร้อย ราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ของการประชุม²¹ (คณิน บุญสุวรรณ, 2556, น. 31)

ข้อบังคับการประชุม คือ กฎหรือระเบียบที่ตราขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และใช้บังคับหรือควบคุมให้การประชุมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย²²

กล่าวโดยสรุปพบว่า ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร คือ กฎหรือระเบียบที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้บังคับหรือควบคุมให้การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร รวมถึงการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญ และคณะกรรมการสามัญให้ดำเนินการไปได้้อย่างเรียบร้อย ถูกต้องและ บรรลุวัตถุประสงค์ โดยต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำหรับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรฉบับปัจจุบันคือ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ถือเป็นกฎหมายชนิดหนึ่งที่ใช้บังคับและควบคุมการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 128 ได้บัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมของตนเองได้ โดยจะเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา เรื่องหรือกิจการอันเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการวิสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณา ร่างกฎหมาย การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และการอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการและกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, น. 36)

ส่วนข้อบังคับการประชุมที่เกี่ยวข้องในการศึกษาหัวข้อเรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 หมวด 5 กรรมการวิสามัญ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563

(1) ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 หมวด 5 กรรมการวิสามัญ

อำนาจหน้าที่และการดำเนินงานของคณะกรรมการวิสามัญ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ได้กำหนดไว้ใน หมวด 5 กรรมการวิสามัญ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1.1) อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการวิสามัญ

ให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นสามสิบห้าคณะ โดยมีหน้าที่และอำนาจกระทำที่แตกต่างกัน เช่น คณะกรรมการวิสามัญกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำ

²¹ คณิน บุญสุวรรณ. (2556). ภาษาสภา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เคล็ดไทย. หน้า 31.

²² หอสมุดรัฐสภา. (มปป.). ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565, <https://library.parliament.go.th/th/digest/digest-2564-jun16>

กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมาย การยุติธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และความเป็นธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน การแก้ไขปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาการกีฬาของไทย รวมทั้งกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น

เมื่อคณะกรรมการสามัญจะกระทำการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ให้คณะกรรมการสามัญรายงานให้ประธานสภาทราบ ในกรณีที่การกระทำการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกัน ให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้องทุกคณะร่วมกันดำเนินการ

ในการนี้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน คณะกรรมการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ เว้นแต่หน้าที่และอำนาจในการสอบหาข้อเท็จจริง แล้วรายงานคณะกรรมการภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

1.2) การประชุมคณะกรรมการ

ก่อนเข้าประชุมทุกครั้งให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้หรือแสดงตนตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

1.3) องค์ประชุมของคณะกรรมการ

การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในการประชุมคณะกรรมการที่จะมีการลงมติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

1.4) การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้

- ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานประกาศกำหนด
- เรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิก ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด

- วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

(2) ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563²³

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ แต่เดิมไม่มีการกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และไม่สามารถนำพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 มาใช้บังคับได้ ดังนั้น สภาผู้แทนราษฎรจึงได้แก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 โดยเพิ่มข้อ 92/1 และแก้ไขข้อ 96 เพื่อให้คณะกรรมการสามารถดำเนินการ

²³ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563. (2563). (18 พฤศจิกายน 2563). ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 272 ง. หน้า 12.

ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งจะช่วยทำให้การปฏิบัติหน้าที่กรรมการเป็นไปโดยสะดวกราบรื่น
สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

2.1) ในกรณีมีเหตุผลอันสมควรที่ทำให้คณะกรรมการไม่สามารถจัดประชุม
คณะกรรมการในสถานที่เดียวกันได้ ประธานคณะกรรมการสามารถกำหนดให้จัดการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบ
ที่ประธานสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของ
การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.2) การประชุมคณะกรรมการด้วยการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ถือ
ว่าเป็นการประชุมคณะกรรมการตามปกติ ซึ่งต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม
ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม แต่หากในการประชุมมีการลงมติในเรื่อง
ใดเรื่องหนึ่ง ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ โดยให้
นับกรรมการซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุมเป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม

2.3) การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ออกเสียง
ลงคะแนนโดยเปิดเผย ใช้วิธีการเรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิก ให้ออกเสียงลงคะแนน
เป็นรายคน โดยใช้การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งสัญญาณเสียงและสัญญาณภาพ

2.4) เรื่องพิจารณาที่ไม่สามารถจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ได้แก่

- การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ
- การพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับกำหนด หรือที่คณะกรรมการ
มีมติให้กระทำเป็นการลับ
- การประชุมอื่นตามที่ประธานสภาประกาศกำหนด

2.5) หลักเกณฑ์ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการให้นำมาใช้
บังคับกับการประชุมคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

2.4.3 ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของ คณะกรรมการ พ.ศ. 2564

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ
พ.ศ. 2564 เป็นระเบียบที่ออกตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ข้อ 92/1 ที่กำหนดว่า “...ประธาน
คณะกรรมการจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการตาม
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มี
มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย” ระเบียบฉบับนี้จึงช่วย
ให้การจัดประชุมของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร มีแนวทางที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยสรุป
สาระสำคัญได้ดังนี้

(1) ในระเบียบนี้ได้กำหนดค่านิยามต่าง ๆ ได้แก่ คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้ร่วมประชุม สำนักงาน และผู้ให้บริการ

(2) การกำหนดให้การประชุมครั้งใดเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ระบุเหตุผลอันสมควรไว้ในหนังสือนัดประชุมด้วย

(3) การจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ดำเนินการ โดยจะต้องมีกระบวนการอย่างน้อย 7 กระบวนการ ได้แก่

3.1) กระบวนการแสดงตนของผู้ร่วมประชุม ซึ่งหากเป็นการแสดงตนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอาจใช้เทคโนโลยีช่วยในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุม เช่น การยืนยันตัวตนด้วยชื่อผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) ทั้งนี้ ให้เลือกใช้วิธีการที่มีความมั่นคงและรัดกุมตามความเหมาะสมของการประชุม โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเข้าถึง จำนวนของผู้ร่วมประชุม และประเภทของระเบียบวาระ

3.2) กระบวนการสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงและภาพให้ดำเนินการด้วยช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียงและภาพได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม โดยให้จัดเตรียมวิธีการสำรองไว้ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องระหว่างการประชุม

3.3) กระบวนการเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ

3.4) กระบวนการลงมติหรือออกเสียงลงคะแนนของกรรมการ หรืออนุกรรมการ ให้จัดให้มีระบบหรือวิธีการที่ผู้ร่วมประชุมสามารถออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยได้ รวมทั้งสามารถบันทึกและนำไปเปิดเผยได้ด้วยว่าผู้ใดออกเสียงลงคะแนนเช่นใด ส่วนการออกเสียงลงคะแนนลับให้ใช้ระบบหรือวิธีการที่สามารถทราบจำนวนของผู้ที่ออกเสียงลงคะแนนและผลรวมของการออกเสียงลงคะแนน แต่ต้องไม่สามารถระบุได้ว่าผู้ใดลงคะแนนอย่างไร

3.5) กระบวนการจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึงการบันทึกเสียงและภาพ ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เว้นแต่เป็นการประชุมลับ โดยสิ่งที่จะต้องจัดเก็บ ได้แก่ วิธีการแสดงตนพร้อมสรุปจำนวนผู้เข้าร่วมประชุม การลงมติพร้อมผลการลงมติ ข้อมูลการบันทึกภาพและเสียงในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นระหว่างการประชุม

3.6) กระบวนการจัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ของการประชุมอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลหรือชื่อผู้ใช้งาน (Username) วันและเวลาของการเข้าร่วมประชุมและเลิกประชุมที่อิงกับเวลามาตรฐาน

3.7) กระบวนการแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม ให้จัดเตรียมช่องทางการแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขเหตุขัดข้องแก่ผู้ร่วมประชุมในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(4) มีวิธีการให้ประธานในที่ประชุมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ควบคุมระบบควบคุมการประชุม สามารถงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราว หากมีเหตุจำเป็นหรือมีกรณีฉุกเฉิน

(5) ให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองต่อที่ประชุมว่าตลอดระยะเวลาการประชุมจะไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุมได้ ผู้ใดฝ่าฝืน ประธานของที่ประชุมสามารถสั่งการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพ หรือหยุดการส่งหรือรับข้อมูลจากผู้ร่วมประชุมผู้นั้นได้ทันที

(6) การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้เก็บรักษาด้วยวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยและเชื่อถือได้ สามารถนำข้อมูลกลับมาใช้หรือแสดงข้อมูลในภายหลังได้ รวมถึงมีมาตรการควบคุมสิทธิการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวด้วย เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของข้อมูลและไม่ให้มีการแก้ไขข้อมูลที่เก็บรักษาไว้

(7) ให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยในเรื่อง ดังต่อไปนี้

7.1) การรักษาความลับ (Confidentiality) โดยมีมาตรการรักษาหรือสงวนไว้เพื่อป้องกันการเข้าถึง ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง

7.2) การรักษาความครบถ้วน (Integrity) โดยมีมาตรการป้องกันข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มิให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ทำให้สูญหาย ทำให้เสียหาย หรือถูกทำลายโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยมิชอบเพื่อให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในสภาพสมบูรณ์ขณะที่มีการใช้งาน ประมวลผล โอน หรือเก็บรักษา

7.3) การรักษาสภาพพร้อมใช้งาน (Availability) โดยมีมาตรการที่ดูแลให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำงาน เข้าถึง หรือใช้งานได้ในเวลาที่ต้องการ

7.4) การรักษาความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

นอกจากนี้ ให้มีคุณสมบัติอื่น ได้แก่ ความถูกต้องแท้จริง (Authenticity) ความรับผิดชอบ (Accountability) การห้ามปฏิเสธความรับผิดชอบ (Non-repudiation) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องหรือเกิดจากการประชุม ทั้งนี้ ให้ถือว่าระบบควบคุมการประชุมเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุมตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการประชุมที่สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าวนี้ด้วย²⁴

จากสาระสำคัญของระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 ตามที่ได้กล่าวมานี้ มีข้อสังเกตว่า ในส่วนของการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนลับตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ อาจจะขัดกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดว่า การพิจารณาเรื่องที่มีมติให้กระทำเป็นการลับนั้นไม่สามารถจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

²⁴ ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564. (2564). (12 มกราคม 2564). ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 9 ง. หน้า 4-8.

2.4.4 ระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

จากกฎหมายและระเบียบข้างต้นที่กล่าวมาข้างต้น ในประเด็นการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการต่าง ๆ ของภาครัฐที่ต้องมีความรัดกุมและโปร่งใส ดังนั้น การศึกษาระเบียบในการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐของกระทรวงการคลังเป็นสิ่งที่หน่วยงานต่าง ๆ ต้องยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินการการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้อง ดังนั้น การออกระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้องทางกฎหมายที่จำเป็นที่หน่วยงานของรัฐต้องพึงออกกฎ ระเบียบและคำสั่งเพื่อให้หน่วยงานสามารถดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างถูกต้อง ผู้ศึกษาจึงศึกษาระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐของกระทรวงการคลัง เพื่อเป็นเครื่องมือทางกฎหมายของรัฐที่จะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขและองค์ประกอบการดำเนินการให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติหน้าที่โดยกระทรวงการคลังได้ออกระเบียบไว้ ดังนี้

(1) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564²⁵ กำหนดไว้ว่า โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง มาตรา 68 มาตรา 78 มาตรา 92 และมาตรา 105 แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564

ข้อ 2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3. ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็น วรรคหก ของข้อ 27 แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

“การประชุมของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง อาจประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามแนวทางที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด”

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินการเป็นรอบคอบและถูกต้อง กระทรวงการคลังได้มีแนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐไว้ว่า ตามที่ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ (ฉบับที่ 2) ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2564 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ในข้อ 27 วรรคหก กำหนดว่า “การประชุมของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง อาจประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามแนวทางที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด”

²⁵ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564. (2564). (11 พฤษภาคม 2564). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 138 ตอนพิเศษ 100 ง. หน้าที่ 7.

คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ (คณะกรรมการวินิจฉัย) โดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 24 วรรคหนึ่ง (6) ประกอบมาตรา 29 วรรคหนึ่ง (7) แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ข้อ 27 วรรคหก กำหนดแนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ

แนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ โดยในแนบท้ายหนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ด่วนที่สุด ที่ กค (กวจ) 0405.2/ว 279 ลงวันที่ 13 พฤษภาคม 2564 มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1.1) การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมคณะกรรมการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ที่ผู้ร่วมประชุมมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.2) กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่หน่วยงานของรัฐอาจใช้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เฉพาะกรณีการประชุมพิจารณาเอกสารการจัดซื้อจัดจ้างหรือการนำเสนองานหรือการประชุมพิจารณาพัสดุที่ไม่จำเป็นต้องจับต้องหรือตรวจรับทางกายภาพของตัวพัสดุที่ส่งมอบนั้น เช่น

- การประชุมพิจารณาเอกสารของคณะกรรมการเพื่อจัดทำร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ

- การประชุมพิจารณาเอกสารของผู้ยื่นข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ หรือคณะกรรมการพิจารณาผลการสอบราคาหรือคณะกรรมการซื้อหรือจ้างโดยวิธีคัดเลือก หรือคณะกรรมการซื้อหรือจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจงหรือคณะกรรมการดำเนินงานจ้างที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการดำเนินงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงาน

- การประชุมของผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง เช่น คณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจหรือสภามหาวิทยาลัย

- การประชุมของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ เช่น การตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษาการตรวจรับพัสดุในการจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง การตรวจรับระบบหรือซอฟต์แวร์ที่อยู่บน Cloud หรือการใช้วิธีการเข้าถึงทางไกล (Remote access) หรือการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้างอาจประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ในกรณีการประชุมพิจารณำบันทึกผลการออกตรวจงานก่อสร้างของกรรมการที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุให้ออกตรวจจ้าง ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือที่ตกลงให้ทำงานจ้างนั้น ๆ ตามระเบียบฯ ข้อ 176 (3) เป็นต้น

1.3) การประชุมนอกเหนือจากข้อ 1.1) ให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามระเบียบฯ

(2) การจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.1) การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมจะส่งให้ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ได้ ในการนี้ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน โดยจะจัดเก็บในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

2.2) การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องดำเนินการ ดังนี้

ก. จัดให้ผู้ร่วมประชุมแสดงตนก่อนประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข. จัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้

ค. จัดทำรายงานการประชุมเป็นหนังสือ

ง. จัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพแล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุมทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

จ. จัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐานข้อมูลตาม (ง.) และ (จ.) ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการประชุม

2.3) มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และมาตรฐานระบบการควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ดำเนินการตามประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และตามประกาศสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนด

2.4) การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามแนวทางนี้ ให้ถือว่าเป็นการประชุมที่ขอบด้วยกฎหมาย และผู้เข้าร่วมประชุมสามารถได้รับค่าตอบแทนตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ดังนั้น เพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นไปอย่างถูกต้องปัจจัยทางด้านกฎหมายถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่หน่วยงานภาครัฐต้องมีการนำหลักการและวัตถุประสงค์การดำเนินการของหน่วยงานมากำหนดหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในการคุ้มครอง ป้องกัน และวางแนวปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพภายใต้การคุ้มครองของกฎหมาย เพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลบังคับทางกฎหมายอย่างครบถ้วน

2.5 ยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561-2564²⁶ เป็นแผนที่สำนักงานได้จัดทำขึ้นเพื่อขับเคลื่อนสำนักงานให้มีขีดความสามารถในการรองรับ และสนับสนุนการดำเนิน

²⁶ สำนักนโยบายและแผน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561-2564. กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. หน้า ก.

บทบาทภารกิจของสถาบันนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
 แนวนโยบายรัฐบาล กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี และแผนการปฏิรูป
 ประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อ
 เศรษฐกิจและสังคม ความคาดหวังและความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย นโยบาย
 คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา (ก.ร.) และผู้บริหารตลอดจนข้อบังคับ กฎหมาย กฎ ระเบียบ
 การปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาองค์กร
 ในแผนปฏิบัติราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2563-2565 (ฉบับปรับปรุง
 พ.ศ. 2564)²⁷ ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

“สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ก้าวสู่การเป็น SMART Parliament ในปี 2022”

พันธกิจ (Mission)

- (1) เสริมสร้างกระบวนการนิติบัญญัติ ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล
- (2) เสริมสร้างบทบาทและความร่วมมือในเวทีรัฐสภาอาเซียน และรัฐสภาระหว่างประเทศ
- (3) ส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย
 อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เป้าหมายองค์กรระยะ 5 ปี

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance
 Organization) เป็นระบบราชการ 4.0 และมีระบบการปฏิบัติงานและให้บริการในรูปแบบ Digital Parliament

ยุทธศาสตร์ (Strategies)

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 : พัฒนางค์กรให้ก้าวสู่การเป็น Digital Parliament
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ผลักดันให้รัฐสภาไทยเป็นศูนย์กลางความร่วมมือในเวทีรัฐสภาอาเซียน
 และรัฐสภาระหว่างประเทศ
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมี
 พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อสนับสนุนงานนิติบัญญัติ
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 : ปฏิรูปและยกระดับศักยภาพบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ มีธรรมาภิบาล
 และมีความผาสุกในการปฏิบัติงาน

²⁷ สำนักนโยบายและแผน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563). แผนปฏิบัติ
 ราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2563-2565. กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์
 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. หน้า 18.

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร เป็นไปอย่างมีรูปธรรม ผู้ศึกษาจึงได้นำยุทธศาสตร์ที่ 1 : พัฒนางค์กรให้ก้าวสู่การเป็น Digital Parliament มาเป็นหลักและเป้าหมายในการดำเนินการ และเพื่อเสริมสร้างกระบวนการนิติบัญญัติให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากลตามพันธกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีข้อเสนอแนะ และปัจจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

2.6.1 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

นิตยา สุริน (2562)²⁸ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเปลี่ยนสู่ยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล สำนักงานศาลยุติธรรม พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานคือ ปัญหาตัวระบบเทคโนโลยีดิจิทัลไม่มีความเสถียร สอดคล้องกับณภัสนัฐ สวัสดิ์ (2563)²⁹ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาข้าราชการศาลยุติธรรมในยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาสถาบันพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม พบว่า แนวทาง รูปแบบ และวิธีการพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมในยุคดิจิทัล ควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดฝึกอบรมและการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาอุปกรณ์ที่เก่าเกินไปจนไม่สามารถรองรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ รวมทั้ง เนตรชนก ดวนใหญ่ (2562)³⁰ ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในศาลอาญา ยุคดิจิทัล ประจำปี 2562 พบว่าควรขอรับงบประมาณสำหรับการจัดหาเครื่องอุปกรณ์ที่ทันสมัยทุกจุดการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรในหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ความพร้อมด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

²⁸ นิตยา สุริน. (2562). การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเปลี่ยนสู่ยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล สำนักงานศาลยุติธรรม. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

²⁹ ณภัสนัฐ สวัสดิ์. (2563). การพัฒนาข้าราชการศาลยุติธรรมในยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาสถาบันพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

³⁰ เนตรชนก ดวนใหญ่. (2562). การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในศาลอาญา ยุคดิจิทัล ประจำปี 2562. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

2.6.2 ด้านห้องและสถานที่ประชุม

พินิจ ทิพย์มณี (2559)³¹ ที่ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการประชุม และวิธีการเรียกประชุมมาตรา 1175 พบว่า แม้ว่าจะมีการออกประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อย แห่งชาติ ที่มีสถานะเป็นกฎหมายจำนวนมาก โดยเฉพาะ ประกาศฉบับที่ 74/2557 ในเรื่องการประชุม แต่กรรมการหรือผู้ใช้กฎหมายไม่ทราบ และควรกำหนดคำจำกัดความว่า วาระอื่น ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ ให้ชัดเจนว่าเรื่องใดไม่ควรกำหนดอยู่ในวาระ และควรจำกัดสถานที่ในการประชุมดังเช่นในกฎหมาย มหาชนจำกัด เพื่อให้กฎหมายที่เกี่ยวกับการประชุมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น การกำหนดสถานที่ ประชุมและความพร้อมของห้องและสถานที่ประชุม จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับ ชุตติมา สังข์เดช (2543)³² ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ระบบการประชุมทางไกลทาง ภาพสำหรับใช้ในการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า การนำระบบทางไกลมาใช้ในการ กระชุมควรทำในรูปแบบของโครงการนำร่องระดับภาค แล้วขยายผลต่อไปในระดับจังหวัด และควรจัดตั้ง คณะทำงานเพื่อวางแผนและกำหนดนโยบาย และจะต้องปรับระบบการสั่งการให้กระชับ ชัดเจน เปลี่ยน วิสัยทัศน์การบริหารงานเป็นแบบกระจายอำนาจ ระบบการประชุมทางไกลทางภาพมีส่วนช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพด้านการส่งเสริมทางด้านการแจ้งข่าวสารและการแจ้งนโยบาย การทำงานขององค์กร มีประสิทธิภาพ คือ ช่วยประหยัดเวลาและลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร เป็นการแสดงให้เห็นถึงการทำงานในเชิงรุกมากขึ้นการประสานงานในระดับต่าง ๆ จะชัดเจน รวดเร็ว ยิ่งขึ้น สามารถเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้ข้อมูลข่าวสารได้กว้างขวาง

2.6.3 ด้านบุคลากร

นิตยา สุริน (2562)³³ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเปลี่ยนสู่ ยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่าง ศาล สำนักงานศาลยุติธรรม พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในการ ปฏิบัติงาน บุคลากรยังขาดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ควรมีการวางแผนการพัฒนา ศักยภาพบุคลากรอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง และปัญหาตัวระบบเทคโนโลยีดิจิทัลไม่มีความเสถียร และควรมีการกำหนดมาตรการหรือข้อบังคับให้บุคลากรในสำนักงานต้องพัฒนาทักษะ ความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลโดยการเชื่อมโยงกับการบริหารทรัพยากรบุคคลของหน่วยงาน สอดคล้องกับภณภัสร์รัฐ สวัสดิ์ (2563) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาข้าราชการศาลยุติธรรมใน

³¹ พินิจ ทิพย์มณี. (2559). แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการประชุม และวิธีการเรียกประชุมมาตรา 1175. รายงานผลการวิจัยโดยทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

³² ชุตติมา สังข์เดช. (2543). ระบบการประชุมทางไกลทางภาพสำหรับใช้ในการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

³³ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 27.

ยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาสถาบันพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม พบว่า แนวทาง รูปแบบและวิธีการพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมในยุคดิจิทัล ควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดฝึกอบรม ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพบุคลากรจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้อรุณิชา เสตะคุณ (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า (1) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เข้ารับการอบรม (ด้านแรงจูงใจในการในการเรียนรู้และด้านความสามารถในการเรียนรู้) มีผลต่อประสิทธิผลของการเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงาน ก.พ. (2) ปัจจัยด้านคุณลักษณะการออกแบบการเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ด้านการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ ด้านการออกแบบการนำเสนอเนื้อหาและด้านการร่วมมือและแบ่งปัน) มีผลต่อประสิทธิผลของการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงาน ก.พ. (3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน (ด้านโอกาสในการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้) มีผลต่อประสิทธิผลของการเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงาน ก.พ. (4) ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงาน ก.พ. ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.6.4 ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

นิตยา สุริน (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเปลี่ยนสู่ยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล สำนักงานศาลยุติธรรม พบว่า ควรมีการกำหนดมาตรการหรือข้อบังคับให้บุคลากรในสำนักงานต้องพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยการเชื่อมโยงกับการบริหารทรัพยากรบุคคลของหน่วยงาน สอดคล้องกับพินิจ ทิพย์มณี (2560)³⁴ ที่ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการประชุม และวิธีการเรียกประชุมมาตรา 1175 พบว่า แม้ว่าจะมีการออกประกาศคณะกรรมการความสงบเรียบร้อยแห่งชาติที่มีสถานะเป็นกฎหมายจำนวนมาก โดยเฉพาะประกาศฉบับที่ 74/2557 ในเรื่องการประชุม แต่กรรมการหรือผู้ใช้กฎหมายไม่ทราบ และควรกำหนดคำจำกัดความว่า วาระอื่น ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ ให้ชัดเจนว่าเรื่องใดไม่ควรกำหนดอยู่ในวาระ และควรจำกัดสถานที่ในการประชุมดังเช่นในกฎหมายมหาชนจำกัด เพื่อให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประชุมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น การทำความเข้าใจและการพัฒนาปรับปรุงด้านกฎหมายให้บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมีความชัดเจนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อสรุปแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

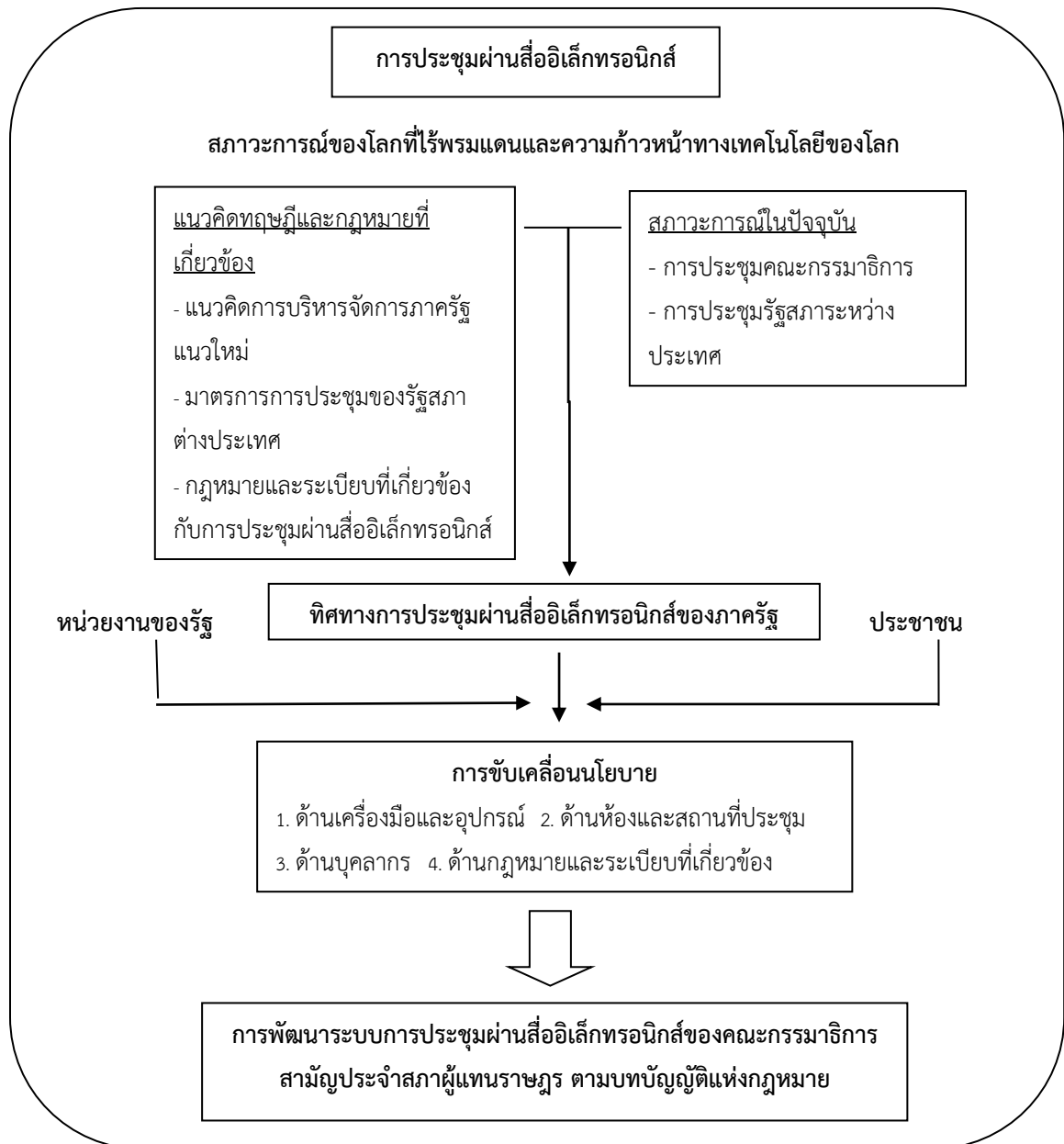
ผู้ศึกษาสามารถสรุปแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากแนวคิดเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มาตรการ

³⁴ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 30.

การประชุมของรัฐสภาต่างประเทศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถกำหนดปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของ คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้ ดังนี้

- (1) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์
- (2) ด้านห้องและสถานที่ประชุม
- (3) ด้านบุคลากร
- (4) ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

บทที่ 3

วิธีการศึกษาวิจัย

เพื่อตอบคำถามของการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์, 2553) เป็นหลักและเสริม โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอนได้แก่ 1) การวิเคราะห์ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร 3) การวิเคราะห์ วิพากษ์ แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1: การวิเคราะห์ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

ขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย เพื่อศึกษาแนวคิดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในที่นี้ผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาจากคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร และหน่วยงานภาครัฐ และข้อมูลการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ โดยศึกษาจากเอกสารงานวิชาการที่เผยแพร่ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่มีความสำคัญได้เป็นอย่างดี

แหล่งข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ ตำรา งานวิจัย แนวคิด บทความทางวิชาการ บทความในวารสารและเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 หมวด 5 กรรมการและข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 (ข้อ 27 วรรคหก การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์) ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยอิงแนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มาตรการการประชุมของรัฐสภาต่างประเทศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยสังเคราะห์หาข้อสรุป และตีความ เพื่อวิเคราะห์การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ

สามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรเปรียบเทียบกับหน่วยงานภาครัฐ และรัฐสภาระหว่างประเทศ รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์เป็นข้อเท็จจริง สภาพปัญหาของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

3.2 ขั้นตอนที่ 2: การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยรูปแบบการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบวัดครั้งเดียว (One Shot study) เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

ประชากรในการศึกษา

- (1) คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 35 คณะ
- (2) บุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ผู้ศึกษาใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 35 คณะ และบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสามารถตอบคำถามการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเพื่อแบ่งกลุ่มตามตัวแปร คือ คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 35 คณะ และบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่วัดความพึงพอใจในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ จำนวน 23 ข้อ โดยให้เลือกตอบได้คำตอบเดียว ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยการกำหนดระดับคะแนนขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อความ ดังต่อไปนี้

ระดับความเห็น	ระดับคะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

โดยได้แบ่งระดับวัดความพึงพอใจในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จำนวนขั้น 3

ซึ่งสามารถแปลความหมายระดับคะแนนของความพึงพอใจในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ ได้ดังนี้

ต่ำ 1.00 – 2.33

ปานกลาง 2.34 – 3.66

สูง 3.67 ขึ้นไป

การทดสอบเครื่องมือ

รูปแบบการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยการนำไปทดสอบหาความตรง (Validity) การหาความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมการศึกษาและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้แก่ ความสอดคล้องและความครอบคลุมของเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาที่ใช้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

(1) ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างศึกษา

(2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายความความพึงพอใจในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ

3.3 ขั้นตอนที่ 3: การวิเคราะห์ วิพากษ์ แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

ในขั้นตอนที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยทำความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร และการศึกษาแนวคิดเชิงวิเคราะห์วิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ และสรุปสังเคราะห์จากประเด็นการให้ข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) การศึกษาแนวคิดเชิงวิเคราะห์วิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ มีรายละเอียดดังนี้

1.1) การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย

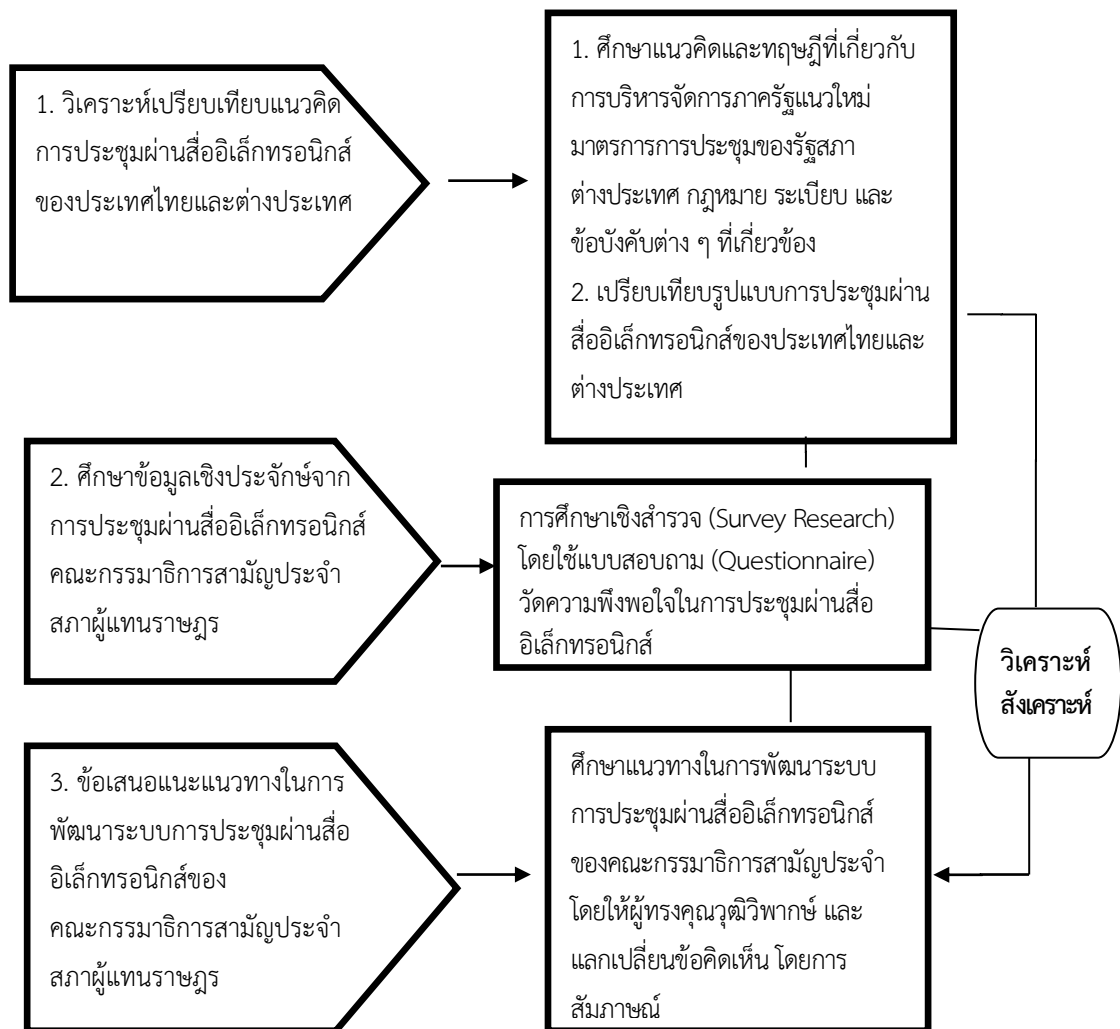
1. นายแพทย์ชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย
2. นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
3. นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล
4. นายภาสกร เงินเจริญกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเศรษฐกิจใหม่

5. นายสุชาติ อูสาหะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ
6. นางพรพิศ เพชรเจริญ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
7. นายคุณวุฒิ ตันตระกูล รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
8. นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
9. ว่าที่ร้อยตำรวจตรี อาพัทธ์ สุขะนันท์ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

1.2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์บุคคล (interview) โดยมีประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ศึกษาสามารถสรุปขั้นตอนและวิธีการศึกษาดังภาพที่ 2 กระบวนการศึกษา

ภาพที่ 2 กระบวนการศึกษา

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ผู้ศึกษาขอเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

4.1 ข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

4.1.1. พัฒนาการด้านการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

เริ่มแรกของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้มีการดำเนินการเรื่องการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่ช่วงปี 2557 โดยได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นกฎหมายกลางที่ให้การรองรับการประชุมตามกฎหมายให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยมีเงื่อนไขว่าผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อย 1 ใน 3 ขององค์ประชุมต้องอยู่ในที่ประชุมเดียวกัน และผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรในขณะที่ประชุม ต่อมาได้ถูกยกเลิกโดยพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ซึ่งบรรดาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ดำเนินการไปแล้วตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ถือว่าเป็นการประชุมที่ชอบด้วยกฎหมายตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563

นอกจากนี้ ในด้านการวางมาตรการรักษาความปลอดภัยทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้มีประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2557 เพื่อเป็นมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 กำหนดให้ใช้บังคับต่อไปได้เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชกำหนด จนกว่ากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจะมีการกำหนดมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ออกตามพระราชกำหนด

ทั้งนี้ ในบรรดาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้เตรียมการไว้ก่อนวันที่ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 มีผลใช้บังคับ และยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ให้ดำเนินการตามประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคง

ปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2557 ต่อไปให้แล้วเสร็จ แต่ต้องไม่เกิน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมใช้บังคับ

อย่างไรก็ตาม พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ถือเป็นกฎหมายกลางที่ให้การรองรับการประชุมตามกฎหมายให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งยกเลิกและผ่อนปรนเงื่อนไขตามข้อกำหนดบางประการของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อกำหนดที่ต้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อย 1 ใน 3 ขององค์ประชุมอยู่ในที่ประชุมเดียวกัน และผู้ร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในประเทศไทยขณะที่ประชุม รวมถึงข้อกำหนดที่ห้ามใช้กับการประชุมที่เป็นเรื่องลับ นอกจากนี้ได้เพิ่มเติมข้อกำหนดของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้มีหน้าที่จัดประชุมจะต้องจัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ทั้งแบบการลงคะแนนโดยเปิดเผยและแบบการลงคะแนนลับ ประกอบกับมีประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 เป็นมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งกำหนดขึ้นภายใต้พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 โดยได้กำหนดกระบวนการที่สำคัญของการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และมาตรฐานการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องลับ รวมถึงกำหนดมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ กรณีที่หน่วยงานใดมีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมตามกฎหมายแตกต่างเป็นการเฉพาะแล้ว อาจเพิ่มเติมรายละเอียดที่แตกต่างนั้นได้ โดยคำนึงถึงมาตรฐานตามประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ จากกระบวนการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นกลไกหนึ่งที่ภาครัฐใช้เป็นเครื่องมือให้หน่วยงานของรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น เมื่อมีการริเริ่มให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ หน่วยงานของรัฐได้มีการพัฒนากฎหมายเชิงรุก โดยการวางแนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของตนเอง โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาเปรียบเทียบกับหน่วยงานของรัฐที่มีการบัญญัติกฎหมายของตนเองเพื่อให้สามารถดำเนินการประชุมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

1) ศาลยุติธรรม ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการประชุมในศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกาโดยวิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563³⁵

ศาลยุติธรรมได้ให้ความสำคัญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก

³⁵ ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการประชุมในศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกา โดยวิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563. (2563). ประกาศ ณ วันที่ 29 กันยายน 2563.

การติดต่อสื่อสารระหว่างกันไม่อาจดำเนินการได้ตามปกติเหมือนที่ผ่านมา ศาลยุติธรรมจึงจำเป็นต้องปรับระบบการทำงานในวิถีใหม่โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้มาติดต่อราชการเป็นสำคัญโดยการนำวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้กับกระบวนการพิจารณาต่าง ๆ ในคดีอาญาให้สามารถดำเนินการต่อไปได้เพื่อมิให้เกิดความล่าช้าอันอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและความปลอดภัยของสังคม มีรายละเอียดดังนี้

(1) การนั่งพิจารณาและการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คู่ความฟัง

ศาลอาจดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อนี้ และในกรณีที่มีการถ่ายทอดภาพและเสียงของคู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมายังศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพหรือผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือแอปพลิเคชันอื่น ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการกระบวนการพิจารณาในศาลนั้น

(2) การสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายขังผู้ต้องหา

ศาลฟังพิจารณาดำเนินการให้มีการสอบถามโดยถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87/1 และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายขังผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556 และฟังอนุโลมใช้กับการยื่นคำร้องขอหมายขังและการสอบถามผู้ต้องหาตั้งแต่ครั้งแรกด้วย

(3) ในคดีที่จำเลยถูกคุมขัง

ศาลยุติธรรมได้พิจารณารณินี้แล้ว เพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าในการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลถ้าจำเลยยินยอมและศาลเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ศาลจะอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำเลยฟังโดยวิธีถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพไปยังสถานที่คุมขังก็ได้ ทั้งนี้ ให้มีการบันทึกภาพและเสียงไว้และดำเนินการตามคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยเร็ว

(4) ในกรณีที่สถานที่คุมขังแห่งใดมีมาตรการควบคุมการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังเพื่อจำกัดวงของการแพร่ระบาดของโรคทำให้ไม่สามารถดำเนินการในลักษณะการประชุมทางจอภาพสามารถดำเนินการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือแอปพลิเคชันอื่นที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดได้

(5) การไต่สวนมูลฟ้องคดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์

หากศาลเห็นว่ามีความจำเป็นต้องดำเนินการโดยวิธีถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพหรือผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือแอปพลิเคชันอื่นที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด ให้แจ้งให้โจทก์ทราบและบอกกล่าวไปยังจำเลยพร้อมกับการแจ้งวันนัดไต่สวน หากจำเลยประสงค์จะใช้สิทธิตามกฎหมายในชั้นนี้ ก็ให้ดำเนินการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือแอปพลิเคชันดังกล่าว ทั้งนี้ ให้ศาลคำนึงถึงความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีของโจทก์และจำเลยด้วย

(6) การพิจารณาคำร้องขอฝากขังผู้ต้องหาที่ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว

การพิจารณาคำร้องขอฝากขังผู้ต้องหาที่ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ในกรณีที่สถานที่คุมขังแห่งใดมีมาตรการควบคุมการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังเพื่อจำกัดวงของการแพร่ระบาดของโรคให้อยู่ในพื้นที่ที่ทางสถานที่คุมขังกำหนด ทำให้ไม่สามารถเบิกตัวผู้ต้องขังมาศาลหรือดำเนินการในลักษณะการประชุมทางจอภาพ (Video Conference) การสอบถามผู้ต้องหาว่าจะคัดค้านการฝากขังหรือไม่อาจ

ดำเนินการโดยส่งสำเนาคำร้องขอฝากขังไปยังสถานที่คุมขังเพื่อให้เจ้าหน้าที่สถานที่คุมขังแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบและลงชื่อคัดค้านหรือไม่คัดค้านการฝากขัง หากผู้ต้องหาคัดค้านให้สถานที่คุมขังแจ้งให้ศาลทราบโดยเร็ว เพื่อเรียกไต่สวนผู้ร้องถึงเหตุจำเป็นในการฝากขังต่อไป อย่างไรก็ตาม การพิจารณาคำร้องขอฝากขังในชั้นสอบสวนในสถานการณ์ที่มีข้อจำกัดในการฟังคำคัดค้านของผู้ต้องหา ควรต้องเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็นหรือเรียกพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณาเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในชั้นนี้ โดยดำเนินการผ่านระบบการประชุมทางจอภาพหรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น และต้องได้รับความชัดเจนว่ามีเหตุจำเป็นที่จะต้องขังผู้ต้องหาต่อไป หากไม่มีเหตุจำเป็นต้องยกคำร้อง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า ศาลยุติธรรมได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมเติมเต็มกรณีที่มีปัญหาในการพิจารณาของศาล ซึ่งศาลได้กำหนดระเบียบขึ้นเพื่อให้ศาลทำงานได้โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้มาติดต่อราชการและการนำวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้กับกระบวนการพิจารณาต่าง ๆ ในคดีอาญา ดังนั้น การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งที่หน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทการดำเนินงานของหน่วยงานได้อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวต้องคำนึงความพร้อมของผู้เกี่ยวข้องด้วย เช่น โจทย์ และจำเลย เป็นต้น ดังนั้น ความพร้อมด้านเทคโนโลยีของบุคคลจึงเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่คำนึงถึง รวมถึงความเหมาะสมในการดำเนินการต้องคำนึงถึงสถานการณ์หรือบางกรณีที่มีความจำเป็น ซึ่งไม่ได้หมายรวมในทุกกรณี

2) คณะกรรมการการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561³⁶ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561³⁷

การดำเนินการตามบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว เป็นในกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน ต้องมีการประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในระหว่างเวลานับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาใช้บังคับจนถึงวันประกาศผลการเลือกหรือวันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้บังคับจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยกรรมการแต่ละคนอาจอยู่ ณ สถานที่แตกต่างกันได้ และให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการบันทึกเสียงและภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งต่อมาได้มีการออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งทั่วไป และการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2561 ซึ่งหมวด 5 การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อ 25 ได้กำหนดว่า

³⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561. (2561). (12 กันยายน 2561). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 135 ตอนที่ 68 ก. หน้า 1-39.

³⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561. (2561). (12 กันยายน 2561). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 135 ตอนที่ 68 ก. หน้า 40-97.

หากประธานกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าเรื่องใดมีความจำเป็นเร่งด่วนให้มีอำนาจเรียกประชุม คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยใช้วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกรรมการแต่ละคนอาจอยู่ ณ สถานที่แตกต่างกันได้ และให้นำความ ในหมวด 1 (บททั่วไป) หมวด 2 (การประชุม) หมวด 3 (การลงมติ) และหมวด (การจัดทำหนังสือลงมติของคณะกรรมการ รายงานการประชุม และเอกสาร การประชุม) มาใช้บังคับโดยอนุโลม และหากในหมวด 1 ถึงหมวด 4 มีขั้นตอนใดที่ไม่จำเป็นต้อง ปฏิบัติตามในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจให้งดเว้น การปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวได้ หรืออาจให้ดำเนินการอย่างอื่นเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการได้มา ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่มีความจำเป็นการประชุมผ่าน สื่ออิเล็กทรอนิกส์จะเป็นช่องทางหนึ่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถดำเนินการได้

3) คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการ ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมาธิการ พ.ศ. 2564³⁸

เนื่องจากพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 มีข้อยกเว้นไว้ว่า ถ้าเป็นการประชุมบางกรณีอย่างเช่น การประชุมของรัฐสภา การประชุมตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการชื้อจ้างของหน่วยงานภาครัฐ การประชุมผู้พิพากษาของศาล จะไม่นำมาใช้ บังคับ แต่ว่าหน่วยงานสามารถนำไปพิจารณาระเบียบของตนเอง และนำมาปรับใช้ได้ เช่น กรณีของการ จัดซื้อจัดจ้าง ได้มีการแก้ไขระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ข้อ 27 ดังนั้น สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ออกระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมาธิการ พ.ศ. 2564 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

(1) ข้อ 3 กำหนดว่า “การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุม คณะกรรมาธิการหรือคณะอนุกรรมาธิการที่ผู้ร่วมประชุมมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถ ประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน ตลอดจนร่วมกันลงมติ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กันได้ในเวลาเดียวกัน

(2) ข้อ 4 กำหนดว่า ในกรณีที่ประธานคณะกรรมาธิการหรือประธานคณะอนุกรรมาธิการ ได้กำหนดให้การประชุมครั้งใดเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ระบุเหตุอันสมควรไว้ ในหนังสือนัดประชุมด้วย โดยมีเจตนาหรือความมุ่งหมายของ ให้หนังสือนัดประชุมมีการระบุ เหตุอันสมควรเป็นการแจ้งให้ทราบถึงเหตุผลในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(3) ข้อ 9 กำหนดว่า ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองต่อที่ ประชุมว่าตลอดระยะเวลาการประชุมจะไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการ ประชุมได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และเอกสิทธิ์ของบุคคล

³⁸ ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมาธิการ พ.ศ. 2564. (2564). (12 มกราคม 2564). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 138 ตอนพิเศษ 9 ง. หน้า 4-8.

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเพียงวิธีการอย่างหนึ่งไม่ใช่การเผยแพร่ต่อสาธารณะ เป็นวิธีการสื่อสารระหว่างกรมการเมืองด้วยกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและลงมติ มิใช่การถ่ายทอดสด แต่เป็นการประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในกรณีที่มีสถานการณ์ไม่ปกติ และเป็นไปตามหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้ราษฎร พ.ศ. 2562 เท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า สภาผู้แทนราษฎรได้ตระหนักถึงความสำคัญในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นแนวทางแก้ปัญหาประการหนึ่งให้การดำเนินการของคณะกรรมการประจำสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำเนินการต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม ระเบียบดังกล่าวยังมีข้อจำกัดในการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ต้องคำนึงถึงกระบวนการพิจารณาที่ต้องรัดกุมและเคร่งครัดโดยชอบของกฎหมาย ดังนั้นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการประจำสภาผู้แทนราษฎรต้องคำนึงถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร การบูรณาการการทำงานของสำนักงานกรรมการและสำนักอื่นที่เกี่ยวข้อง และความพร้อมของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานของรัฐและประชาชนด้วย

จากการวิเคราะห์การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย จากกลุ่มตัวอย่าง คือ ศาลยุติธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการประจำสภาผู้แทนราษฎร สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและสภาพปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ ความพร้อมด้านเทคโนโลยีของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง การสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบัญญัติของกฎหมายให้ผู้ปฏิบัติงาน และการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใช้เป็นเพียงกลไกหนึ่งที่จะช่วยเสริมให้การดำเนินการของรัฐเท่านั้น มิใช่ในทุกกรณี

ดังนั้น ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์พัฒนาการด้านการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบหน่วยงานของรัฐได้มีการพัฒนากฎหมายเชิงรุก โดยการวางแนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของตนเอง เปรียบกับหน่วยงานของรัฐที่มีการบัญญัติกฎหมายของตนเองเพื่อให้สามารถดำเนินการประชุมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยสามารถสรุปข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามตารางนี้

หน่วยงานของรัฐ	สภาพปัญหา	กฎหมาย	บุคคลที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
1. ศาลยุติธรรม	สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการประชุมในศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกาโดยวิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563	- ผู้พิพากษา - บุคลากรหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม - โจทก์ - จำเลย - ผู้ต้องขัง	สำนักงานศาลยุติธรรม

หน่วยงานของรัฐ	สภาพปัญหา	กฎหมาย	บุคคลที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
2. คณะกรรมการการเลือกตั้ง	กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการประชุม	พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
3. คณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร	สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสิทธิการ พ.ศ. 2564	- กรรมการสิทธิการ - ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิทธิการ - หน่วยงานและองค์กรที่ถูกเชิญประชุม - ผู้ร้องเรียน - ผู้ถูกร้องเรียน	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

4.1.2 แผนการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

จากข้อสรุปข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า กลไกการใช้ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งที่หน่วยงานภาครัฐซึ่งจะต้องมีการจัดระบบ วางแผนและกำหนดระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรองรับการปฏิบัติงานให้สามารถดำเนินงานได้ในสภาวะที่เกิดเหตุการณ์ไม่ปกติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแผนการพัฒนาด้านสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พบว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ตระหนักถึงปัญหาการดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ใดที่ส่งผลให้การดำเนินการของสภาผู้แทนราษฎรสะดุดลง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการการทำงานของสภาผู้แทนราษฎรย่อมต้องมีการกำหนดแนวทาง ระเบียบ ข้อบังคับและแผนงานที่ใช้รองรับการทำงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้วางแนวทางในการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ ดังนี้

1) การเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้ตระหนักถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลให้สภาผู้แทนราษฎรต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สภาผู้แทนราษฎร จึงได้มีคำสั่งสภาผู้แทนราษฎรที่

32/2564 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ตั้งคณะกรรมการเตรียมการรองรับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมคณะกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ศึกษา และเสนอแนะ แนวทางการดำเนินการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในการสนับสนุนการจัดประชุม สภาผู้แทนราษฎร การประชุมคณะกรรมการ การพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ ยกร่างประกาศสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องการกำหนดให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่มี ความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ เพื่อจัดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมคณะกรรมการ การพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ยกร่างระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมคณะกรรมการ การพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการดำเนินการของคณะกรรมการเป็นการศึกษาเพื่อนำ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการทำงานของสภาผู้แทนราษฎรให้ สามารถรองรับการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามนโยบาย ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีสาระสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีการประชุมผ่าน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

1.1 การยกร่างประกาศสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องการกำหนดให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่มีความปลอดภัยมั่นคงเพียงพอ เพื่อจัดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุม คณะกรรมการการพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ พิจารณาศึกษาระบบควบคุมการประชุมที่มีความปลอดภัยมั่นคงเพียงพอ และระบบอื่นที่เกี่ยวข้องกับ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมคณะกรรมการ การพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ พิจารณาศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร ในการสนับสนุนการจัดประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมคณะกรรมการ การ พิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และยกร่างประกาศสภาผู้แทนราษฎรในเรื่อง การกำหนดให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่มีความปลอดภัยมั่นคงเพียงพอ เพื่อจัดการประชุมสภา ผู้แทนราษฎร การประชุมคณะกรรมการ การพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.2 การยกร่างระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การจัดประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมคณะกรรมการการพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ พิจารณาศึกษากฎหมายและหลักเกณฑ์ วิธีการ ตลอดจนเงื่อนไข การจัดประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมคณะกรรมการ การพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และยกร่างระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การจัด ประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมคณะกรรมการ การพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรของคณะกรรมการ

1.3 การเตรียมความพร้อมในการจัดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรการประชุม คณะกรรมการ การพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ พิจารณาจัดทำข้อเสนอหรือแนวทางการจัดให้มีโครงการอบรมสัมมนาของสำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร เพื่อเตรียมความพร้อมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการ

สภาผู้แทนราษฎร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมคณะกรรมการ การพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมคณะกรรมการ การพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ทั้งนี้ หลักการสำคัญของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ เฉพาะในกรณีมีเหตุจำเป็นหรือมีเหตุสุดวิสัยอันทำให้ไม่อาจจัดให้มีการประชุมตามปกติ ประธานสภาจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ แต่ต้องให้ผู้ร่วมประชุมสามารถประชุมปรึกษาหารือ และแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

อย่างไรก็ตาม การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาข้อกำหนดของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) หรือ ETDA ที่ได้กำหนดวิธีการแสดงตนไว้ 3 แบบ (รู้ มี เป็น) และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

- (1) การแสดงตนโดยใช้รหัสจาก OTP (รู้)
- (2) การแสดงตนโดยการนำเครื่องมือสื่อสาร หรือคอมพิวเตอร์มาลงทะเบียน (มี)
- (3) การแสดงตนผ่านการสแกน นิ้ว หน้า หรือม่านตา (เป็น)

2) การพิจารณาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นกลไกสำคัญที่หน่วยงานของภาครัฐได้มีการนำมาใช้เป็นการทั่วไป แต่อย่างไรก็ตาม การประชุมสภาผู้แทนราษฎรซึ่งถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่หลักของฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งต้องตระหนักและคำนึงถึงความชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงต้องศึกษาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญว่าหากสภาผู้แทนราษฎรจะจัดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีหนังสือ ที่ สผ 0015/10104 ลงวันที่ 1 กันยายน 2564 แจ้งความเห็นเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในการจัดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีประเด็นดังนี้

2.1) ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญว่าหากสภาผู้แทนราษฎรจะจัดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะสามารถดำเนินการได้

หากพิจารณาบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แล้ว เห็นว่าสภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติที่มีหน้าที่และอำนาจในการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และกิจการอื่น ที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดิน และสภาผู้แทนราษฎรนั้น มีลักษณะเป็นองค์กรกลุ่มซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การดำเนินการในกิจการสำคัญดังกล่าวของสภาผู้แทนราษฎรในฐานะองค์กรกลุ่ม จึงจะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้การพิจารณา

ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเป็นไปโดยรอบคอบ ก่อนที่จะมีการลงมติวินิจฉัยข้อปริญานั้น ๆ การที่บทบัญญัติในมาตรา 120 กำหนดให้ "...ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม..." นั้น คำว่า "มาประชุม" จึงมีความมุ่งหมายให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินการประชุมร่วมกันเพื่อปรึกษาหารือและลงมติวินิจฉัยข้อปริญานั้น นั้น ดังนั้น การมาประชุมจึงถือเป็นสาระสำคัญในการดำเนินการใด ๆ ของสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนั้นแล้ว ถ้อยคำว่า "มาประชุม" นั้น เป็นถ้อยคำทั่วไปของหลักการประชุมตามกฎหมายทั้งในการประชุมของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่มีลักษณะเป็นองค์กรกลุ่มตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติอื่น ๆ ต่างก็ใช้ถ้อยคำในลักษณะว่า "...ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า..." โดยมีได้มีการกำหนดรูปแบบหรือวิธีการไว้โดยเฉพาะว่าต้องเดินทางมาประชุมด้วยตนเองเท่านั้น เว้นแต่ในบางกรณีที่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ

ดังนั้น ข้อพิจารณาถ้อยคำว่า "มาประชุม" จะหมายความรวมถึง การมาประชุมของผู้เข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ได้อยู่ในสถานที่เดียวกันด้วยหรือไม่นั้น เห็นว่า ในการตีความตามรัฐธรรมนูญต้องตีความให้ตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างให้มากที่สุดและใช้การได้ดีที่สุด ด้วยทัศนคติที่กว้างขวางกว่าการตีความกฎหมายธรรมดา เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญและเป็นกลไกในการป้องกันไม่ให้รัฐธรรมนูญถูกทำลาย กฎเกณฑ์ที่กำหนดลงไว้ในรัฐธรรมนูญก็จะเขียนไว้กว้าง (โดยให้ออกกฎหมายลำดับรองมารองรับหรือขยายความ ลักษณะของรัฐธรรมนูญเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการตีความรัฐธรรมนูญความเห็นจะต้องตีความด้วยทัศนคติที่เปิดกว้างเพื่อตอบสนองสภาพการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญยังมีพลวัต ซึ่งยังมีการเคลื่อนไหวและพัฒนาอยู่ ความเป็นพลวัตของรัฐธรรมนูญคือการทำให้รัฐธรรมนูญสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งทำได้โดยวิธีการตีความรัฐธรรมนูญ แต่การปรับตัวเช่นว่านี้ต้องทำเท่าที่เป็นไปได้ภายในกรอบแห่งถ้อยคำและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเท่านั้น ต้องไม่ไปไกลถึงขนาดแปลคำว่า "ขาว" ให้เป็น "ดำ" เมื่อคำว่า "มาประชุม" เป็นถ้อยคำที่เป็นองค์ประกอบของกฎหมายเชิงพรรณนาหรือเป็นถ้อยคำสามัญ โดยหลักแล้วจะต้องตีความถ้อยคำนั้นตามความหมายที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และไม่ใช้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ต้องตีความอย่างแคบ ดังนั้น คำว่า "มาประชุม" ย่อมตีความขยายไปถึงผู้มาประชุมหรือผู้เข้าร่วมประชุมในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันด้วย ประกอบกับเมื่อเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การประชุมซึ่งมีลักษณะที่เป็นการมาอยู่ร่วมกัน ณ เวลาและสถานที่เดียวกันนั้น ไม่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว อันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนอย่างรุนแรง ดังนั้น จึงได้มีการตราพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่อ

อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเป็นการกำหนดเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ว่า เป็นการประชุมที่ผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าสาระสำคัญของการประชุมจึงหมายถึง การปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ในเวลาเดียวกัน โดยมีได้จำกัดว่าจะต้องกระทำในสถานที่เดียวกัน และจะเห็นได้ว่า เมื่อมีกรณีจำเป็นเร่งด่วนทำให้ไม่อาจมาประชุมในสถานที่เดียวกันได้ การกำหนดวิธีการประชุมก็มีได้จำกัดเคร่งครัดว่าต้องเป็นการเดินทางมาประชุมร่วมกันเท่านั้น โดยสามารถตรากฎหมายเพื่อกำหนดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

ดังนั้น สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ตราข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 เพิ่มข้อ 92/1 ให้คณะกรรมการธิการสามารถจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หากไม่สามารถจัดการประชุมที่เดียวกันได้ โดยในวรรคสองของข้อ 96/1 ได้รับรองให้กรรมการซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม และคณะกรรมการได้มีการจัดให้มีการประชุมตามข้อ 92/1 นี้แล้ว อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องกับบทบัญญัติอื่น จึงเห็นว่าการมาประชุมมิได้มีความหมายเพียงการมาปรากฏตัวทางกายภาพในสถานที่เดียวกัน แต่การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้มาประชุมมิได้อยู่ที่เดียวกันแต่ได้แสดงตนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็สามารถเป็นผู้มาประชุม และทำหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดได้เมื่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่ได้กำหนดรูปแบบหรือวิธีการในการประชุมสภาไว้เป็นการเฉพาะ เพียงแต่กำหนดให้ในการประชุมสภาจะต้องมีสมาชิกมาประชุมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 120 เท่านั้น ดังนั้น หากมีกรณีที่ไม่อาจทำให้มาประชุมสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันในห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามปกติได้ และมีความจำเป็นที่จะต้องประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถปรึกษาหารือ และแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเวลาเดียวกัน การประชุมสภาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นย่อมถือว่าเป็นกรณีที่สมาชิกมาประชุมสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ซึ่งได้แก่ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้ภารกิจที่สำคัญของสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำเนินการได้และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ทั้งนี้ หากพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 128 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา เรื่องหรือกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการธิการสามัญแต่ละชุดการปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ

การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และการอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการและกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ในเรื่องเกี่ยวกับวิธีการประชุมและกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร จึงอยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรในการตราข้อบังคับการประชุมเพื่อกำหนดในเรื่องนั้น ตามที่ที่ประชุมสภาเห็นสมควร หากสภาผู้แทนราษฎรเห็นสมควรให้มีการประชุมสภาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก็ควรจะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อกำหนดให้การประชุมสภาสามารถกระทำได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยจะต้องมีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับการประชุม วิธีการประชุม การเสนอญัตติ เรื่องที่จะเสนอให้ที่ประชุมพิจารณา การอภิปราย การลงมติ เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน การถ่ายทอดการประชุมสภา ตลอดจนการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประชุม อย่างไรก็ตาม การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความเหมาะสม และความพร้อมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการประชุมด้วย เนื่องจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎรนั้นเป็นการประชุมที่มีเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะของการประชุมที่มีแนวปฏิบัติที่สืบเนื่องกันมาอย่างยาวนาน และเป็นเรื่องที่เกิดจากการตกลงกันของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรว่าจะกำหนดให้มีการประชุมสภาในรูปแบบหรือวิธีการใด อันเป็นการสะท้อนถึงหลักการในการทำหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร

ดังนั้น แม้การประชุมสภาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะสามารถกระทำได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แต่การจะดำเนินการประชุมสภาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นจะต้องพิจารณาคำนิยามถึงความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการจัดการประชุมด้วยวิธีการดังกล่าว รวมถึงความพร้อมในการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การประชุมเกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญในการกำหนดให้กิจการสำคัญต้องกระทำโดยการประชุมกันของสภาผู้แทนราษฎรนอกจากนั้นแล้ว สหภาพรัฐสภาระหว่างประเทศ (Inter Parliamentary Union) ได้เคยสำรวจการประชุมรัฐสภาแต่ละประเทศในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยพบว่ารัฐสภาแต่ละประเทศมีรูปแบบหรือวิธีการในการประชุมที่แตกต่างกัน บางประเทศใช้การประชุมแบบเสมือนจริง (Virtual Proceedings) โดยกำหนดให้สมาชิกสามารถเข้าร่วมประชุมทางวิดีโอ (Video Conferencing) ได้ในวาระการตั้งกระทู้ถาม (Questions) กระทู้ถามด่วน (Urgent questions) และการแถลง (Statements) เมื่อสมาชิกผู้นั้นได้ให้การรับรองตนเอง (self-certification) ว่าไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมสภาได้เนื่องจากเหตุผลทางการแพทย์หรือสาธารณสุขอันเนื่องมาจากโรคระบาด และประธานสภาได้อนุญาตให้เข้าร่วมประชุมทางวิดีโอได้ ส่วนบางประเทศใช้การประชุมแบบผสมผสาน (Hybrid Proceedings) โดยเป็นการผสมผสานการประชุมออนไลน์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และการเข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง (physical participation) รวมเข้าด้วยกัน ซึ่งการประชุมในรูปแบบนี้นำมาใช้ทั้งในวาระพิจารณาร่างกฎหมาย

(Legislation) วาระการตั้งกระทู้ถาม (Questions) กระทู้ถามด่วน (Urgent questions) และการเข้าร่วมรับฟังถ้อยแถลงของรัฐมนตรีที่มีต่อรัฐสภา (Ministerial Statements) ซึ่งมีทั้งสมาชิกที่มาประชุมในห้องประชุม และสมาชิกที่ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะต้องคำนึงถึงเรื่องสำคัญ 4 เรื่อง ได้แก่ รูปแบบและกระบวนการที่ถูกต้อง (Procedure) ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนภารกิจการประชุม (Availability of staff and members) วิธีการทำงานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (Working modalities) รวมถึงสถานที่ในการทำงาน ตลอดจนระบบการสนับสนุนการประชุม เช่น เอกสารประกอบการประชุม บันทึกการประชุมเป็นต้น และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในการประชุม (Technology) ซึ่งต้องมีระบบที่เสถียร มีความปลอดภัยและสามารถดำเนินการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงเห็นว่าหากสภาผู้แทนราษฎรจะจัดให้มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็สามารถดำเนินการได้ โดยแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ วิธีการ และรายละเอียดเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.2) กรณีใดบ้างที่สมควรอนุญาตให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เห็นว่าเมื่อบทบัญญัติมาตรา 120 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มิได้กำหนดรูปแบบหรือวิธีการในการประชุมสภาไว้เป็นการเฉพาะ จึงสามารถกำหนดวิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งโดยหลักแล้ว สามารถดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ในทุกกรณี เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย ซึ่งจะต้องมีการกำหนดเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับการประชุม วิธีการประชุม การเสนอญัตติ เรื่องที่จะเสนอให้ที่ประชุมพิจารณา การอภิปราย การลงมติ เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน การถ่ายทอดการประชุมสภา ตลอดจนการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประชุม ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความเหมาะสม และความพร้อมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการประชุมด้วย

อย่างไรก็ตาม บางกรณีเป็นข้อยกเว้นที่ไม่สามารถดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น

(1) การพิจารณาเรื่องรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนด หรือที่สภาผู้แทนราษฎรมิมีมติให้กระทำการกลับ เช่น กรณีถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับตามมาตรา 127 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แต่เมื่อประธานสภาสามารถกำหนดให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ ก็อาจดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

(2) การประชุมอื่นตามที่ประธานสภาประกาศกำหนด เช่น กรณีออกเสียงลงคะแนนหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดที่ให้กระทำการกลับ เว้นแต่ที่มีบทบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญตามมาตรา 120 วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงการยกตัวอย่างที่เป็นข้อยกเว้นที่ไม่สามารถดำเนินการ

ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ หากประธานสภาเห็นว่าการประชุมในกรณีใดโดยสภาไม่อาจกระทำการได้หรือมีความไม่เหมาะสม ก็ให้ประธานสภามีอำนาจที่จะประกาศกำหนดการประชุมกรณีนั้น เป็นข้อยกเว้นที่ไม่สามารถดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติมได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับหน้าที่และอำนาจของแต่ละสภาตามที่ รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

2.3) การพิจารณาทบทวนบทบัญญัติของกฎหมายที่อาจขัดกัน

ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ข้อ 92/1 วรรคสี่ (2) กำหนดว่า “การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ จะจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งมิได้

(๑) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ

(๒) การพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนดหรือที่คณะกรรมการการมีมติให้กระทำการเป็นการลับ

(๓) การประชุมอื่นตามที่ประธานสภาประกาศกำหนด”

ดังนั้น การพิจารณาเรื่องที่คณะกรรมการการมีมติให้กระทำการเป็นการลับนั้น จึงไม่สามารถจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ประเด็นดังกล่าวจึงอาจต้องมีการทบทวนเพื่อแก้ไขระเบียบในส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนและถูกต้องต่อไป

2.4) ระบบการประชุมโลกเสมือนจริง (Metaverse)

คณะกรรมการเตรียมการรองรับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมคณะกรรมการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้มีการหารือในประเด็นการประชุมในรูปแบบโลกเสมือนจริง (Metaverse) พบว่า เทคโนโลยีดังกล่าวในปัจจุบันยังไม่สามารถดำเนินการได้ แต่ด้วยพัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาการอย่างก้าวกระโดด ซึ่งในอนาคตข้างหน้าอาจมีการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวให้สามารถใช้งานได้อย่างประสิทธิภาพ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะมีการศึกษาการนำเทคโนโลยีการประชุมโลกเสมือนจริง (Metaverse) ในอีกช่องทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตาม แผนการพัฒนาระบบประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่ปรากฏข้างต้นพบว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีการวางแผนในพิจารณาเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และระเบียบที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ เพื่อกลไกการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นอกเหนือจากบทบัญญัติของกฎหมายแล้ว พบว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีแผนการจัดสรรงบประมาณไว้เพื่อรองรับโครงการพัฒนาแอปพลิเคชันระบบการประชุมทางไกลผ่านวิดีโอและการลงมติให้คะแนนแบบออนไลน์ในปีงบประมาณ 2566 ด้วยแล้ว

4.1.3 การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ

จากพัฒนาการด้านการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยเสริมงานให้กับหน่วยงานของรัฐมาเป็นเวลานาน แต่จุดสำคัญที่ได้มีการออกกฎหมายกลางเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เริ่มตั้งแต่ช่วงปี 2557 โดยได้มีประกาศคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นกฎหมายกลาง ที่ให้การรองรับการประชุมตามกฎหมายให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ดังนั้น ในหลายภาคส่วนจึงได้มีการริเริ่มนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากพิจารณาเกี่ยวกับแนวคิดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนงานนั้น ประเทศไทยคงหลีกเลี่ยงอิทธิพลดังกล่าวจากต่างประเทศได้ยาก เนื่องจากองค์ความรู้เหล่านี้ได้มีการพัฒนาและเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง

ช่วงแรกของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสังคมโลก Andy Patrizio (2564)³⁹ ได้กล่าวไว้ในงานวิชาการเรื่อง ประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการของการประชุมทางไกลผ่านทางจอภาพ (The history and evolution of video conferencing) เริ่มการตื่นตัวมากในช่วงปี ค.ศ. 1990 ที่เรียกว่า ยุคทองของระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งสังคมโลกมีความนิยมกันอย่างมากมายในการติดต่อสื่อสารและการถ่ายองค์ความรู้ต่าง ๆ อย่างไร้พรมแดน ต่อมาในปี ค.ศ. 1992 บริษัท Polycom ได้มีการผลิตระบบการติดต่อสื่อสารที่เป็นการสื่อสารทางเสียงที่มีคุณภาพสูงขึ้น หลังจากนั้นปี ค.ศ. 2000 ได้มีการผลิตสมาร์ทโฟนขึ้น ทำให้มีอุปกรณ์ที่สามารถรองรับการสื่อสารทางเสียงและทางภาพในลักษณะการติดต่อสื่อสารสองฝ่าย ซึ่งมีแอปพลิเคชันที่มีชื่อเสียงทำระบบรองรับ เช่น Skype, WhatsApp และ FaceTime emerge เป็นต้น ซึ่งเมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องการสื่อสารระหว่างสองฝ่ายก็ขยายเป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมากขึ้น ประกอบกับประสิทธิภาพของอินเทอร์เน็ตที่สูงขึ้นทำให้สามารถสื่อสารกันหลายฝ่ายได้ ภายหลังจากมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในปี ค.ศ. 2020 การประชุมทางไกลผ่านทางจอภาพจึงเริ่มเป็นนิยมนจนถึงปัจจุบัน โดยมีแอปพลิเคชัน จำนวนมากที่ผลิตมารองรับการดำเนินการดังกล่าว

ดังนั้น นานาประเทศจึงได้เริ่มให้ความสำคัญกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษากรณีศึกษาจากประเทศต่าง ๆ โดยทำการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วแต่ละประเทศจะดำเนินการในแบบลูกผสม (Hybrid) คือ มีทั้งการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นอกสถานที่และประชุมภายในอาคารร่วมอยู่ด้วย โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

³⁹ Andy Patrizio. (2564). The history and evolution of video conferencing. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565, <https://whatis.techtarget.com/feature/The-history-and-evolution-of-video-conferencing>

1. การแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สามารถลงมติทางอิเล็กทรอนิกส์⁴⁰

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการทำให้หน่วยงานสามารถดำเนินการได้ คือ การลงมติซึ่งราชอาณาจักรเบลเยียม (Kingdom of Belgium) เมื่อได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19)สภาผู้แทนราษฎรราชอาณาจักรเบลเยียมได้จัดทำ แก้ไข กฎระเบียบการดำเนินการเพื่อให้สมาชิกรัฐสภาสามารถดำเนินการภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว โดยสมาชิกรัฐสภาสามารถลงคะแนนแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เช่นเดียวกันกับสาธารณรัฐโครเอเชีย (Republic of Croatia) ซึ่งรัฐสภาโครเอเชียได้มีการจำกัดจำนวนการประชุม โดยกำหนดมาตรการให้คณะกรรมการต่าง ๆ มีการประชุมทางไกล และกรรมการสามารถลงมติการประชุมผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือการส่งข้อความสั้น (SMS) ส่วนประเทศยูเครน (Ukraine) แม้การประชุมรัฐสภาได้จัดขึ้นตามปกติ และรัฐสภาได้ออกกฎหมายจำนวน 12 ฉบับ เพื่อรับมือการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid –19) แต่สำหรับการประชุมรัฐสภาพิเศษที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2563 ภายในอาคารรัฐสภายูเครนได้มีการดำเนินการตามมาตรการรักษาระยะห่างระหว่างบุคคล สมาชิกรัฐสภาใช้การลงคะแนนผ่านเสียงทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ และจะมีการถ่ายทอดการประชุมผ่านทางโทรทัศน์ และช่องทางออนไลน์ และคณะกรรมการของรัฐสภายูเครนได้ดำเนินการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และทำการลงคะแนนเสียง โดยการยกมือหรือทางวาจาผ่านทางโปรแกรมที่กำหนด

อย่างไรก็ตาม สหราชอาณาจักร (United Kingdom) เจ้าหน้าที่รัฐสภาสหราชอาณาจักรกลับมาปฏิบัติหน้าที่ในวันที่ 21 เมษายน 2563 ภายใต้การดำเนินงานในรูปแบบการประชุมผสมผสานของสมาชิกรัฐสภาจากอาคารรัฐสภาและคนอื่น ๆ ที่เข้าร่วมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยได้มีการเปลี่ยนแปลงคำสั่งและขั้นตอนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐสภาและสมาชิกรัฐสภาเพื่อให้สอดคล้องกับการประชุมเสมือนจริงหรือการปฏิบัติในรูปแบบผสมผสาน ซึ่งได้รับการอนุมัติอย่างเป็นทางการจากสภาในวันที่ 21 เมษายน 2563 และมีการประชุมในทั้งสองรูปแบบเริ่มต้นในวันที่ 22 เมษายน 2563 รวมถึงใช้ระบบการตอบคำถามของนายกรัฐมนตรีเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์

ในอีกมิติหนึ่ง รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้องค์ประชุมของสมาชิกที่จะลงคะแนนเสียงต้องปรากฏตัวในที่ประชุม และให้สภาทั้งสองมีอำนาจเต็มในการกำหนดรายละเอียดข้อบังคับการประชุม และไม่มีข้อบังคับร่วมกันระหว่างสองสภา ดังนั้น ในด้านกฎหมาย การมาประชุมสภาคองเกรส จึงมีความสำคัญ โดยที่ประชุมสภาคองเกรสครั้งที่ 108 (ระหว่าง พ.ศ. 2556-2557) ได้มีการพิจารณาข้อกำหนดบทบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการประชุมกลุ่มสมาชิกรัฐสภาเพื่อดำเนินการในกรณีของการโจมตีก่อการร้าย โดยกำหนดให้องค์ประชุมเท่าที่มีอยู่ และสามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้ก่อนที่จะมีองค์ประชุมชั่วคราว รวมถึงการเรียกองค์ประชุมภายใน 72 ชั่วโมง การรายงาน “ความล้มเหลวขององค์ประชุม” การแจ้งรายงานของประธานรัฐสภาให้สภาผู้แทนราษฎรทราบ และการเรียกประชุม

⁴⁰ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 11.

สภาผู้แทนราษฎรอย่างน้อย 24 ชั่วโมง เพื่อจัดตั้งองค์ประชุม หลังจากนั้น จึงมีการจัดตั้งองค์ประชุมชั่วคราวขึ้นอยู่กับจำนวนของสมาชิกรัฐสภาที่ตอบรับการเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่สอง ทั้งนี้ มีการยกประเด็นนี้ขึ้นมาว่า ชัดกับบทบัญญัติเรื่ององค์ประชุมหรือไม่ ที่กำหนดให้สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ของทั้งสองสภาจะต้องปรากฏตัวเพื่อเข้าร่วมประชุม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การทำหน้าที่ของสมาชิกสภา มีความสำคัญที่จะต้องมาประชุมด้วยตนเอง หากมีความจำเป็นจึงสามารถใช้ข้อบังคับการประชุมของของสภาผู้แทนราษฎรลงคะแนนเสียงทางไกลแทนการเดินทางมาร่วมการประชุมได้ ทั้งนี้ ในส่วนของวุฒิสภา ไม่มีบทบัญญัติเหมือนของสภาผู้แทนราษฎร ปัจจุบัน วุฒิสมาชิกได้มีการเสนอร่างข้อมติอนุญาตให้สมาชิกรัฐสภาลงคะแนนเสียงทางไกลแทนการเดินทางมาร่วมการประชุม และแนวปฏิบัติของวุฒิสภาไม่จำเป็นต้องมีการปรากฏตัวของสมาชิกเพื่อดำเนินภารกิจประจำ

2. ความพร้อมด้านอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ⁴¹

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ความพร้อมด้านอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่จะทำให้ผู้ใช้ระบบสามารถดำเนินการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาพบว่า ราชอาณาจักรเบลเยียม (Kingdom of Belgium) ได้จัดให้มีการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) และการใช้ Zoom Platform รวมทั้งมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการลงคะแนนเสียงโดยใช้ระบบลงคะแนนดิจิทัลที่ได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่โดยแผนกสารสนเทศของรัฐสภา ซึ่งในการประชุมจะใช้ 2 ภาษา คือ ภาษาดัตช์และภาษาฝรั่งเศส ในขณะที่สาธารณรัฐโครเอเชีย (Republic of Croatia) มาตรการให้คณะกรรมการต่าง ๆ มีการประชุมทางไกล และกรรมการสามารถลงมติการประชุมผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือการส่งข้อความสั้น (SMS) รวมถึงการใช้มาตรการรักษาระยะห่าง การรักษาสุขอนามัยและความสะอาดของมือ การจัดวางที่นั่ง มีการนำโปรแกรมไม่โครซอฟต์และโปรแกรมเวิร์ดมาใช้ในการประชุมทางไกล รวมถึงการติดตามงานด้านเอกสาร และมีการนำซอฟต์แวร์ด้านการประชุมภายในของรัฐสภามาใช้ด้วย นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการประชุมในอาคารรัฐสภา จะอนุญาตให้มีสมาชิกรัฐสภาเพียงบางส่วนเท่านั้น ทั้งนี้ สมาชิกรัฐสภาที่มีผลตรวจไวรัสเป็นบวกหรืออยู่ระหว่างการกักตัวจะสามารถเข้าร่วมการอภิปรายได้ผ่านระบบการประชุมทางไกล

ทั้งนี้ ประเทศยูเครน (Ukraine) สมาชิกรัฐสภาจะทำการลงคะแนนผ่านเสียงทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ และจะมีการถ่ายทอดการประชุมผ่านทางโทรทัศน์และช่องทางออนไลน์ ส่วนคณะกรรมการของรัฐสภายูเครนได้ดำเนินการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และทำการลงคะแนนเสียง โดยการยกมือหรือทางวาจาผ่านทางโปรแกรม Zoom Ms Teams และ Cisco WebEx โดยสมาชิกรัฐสภายูเครนจะได้รับแท็บเล็ตพีซี (Tablet PC) พร้อมเครือข่ายส่วนตัวเสมือน (Virtual Private Network : VPN) สำหรับการทำงานทางไกล สมาชิกรัฐสภาสามารถเข้าถึงระบบการจัดการข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และร่างพระราชบัญญัติอิเล็กทรอนิกส์ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การอุทธรณ์ของประชาชนทำด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และกำหนดการต่าง ๆ อาทิ การประชุมของคณะกรรมการการประชุมของรัฐสภา และสามารถสร้างลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์และสามารถลงนามในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยระบบยังอนุญาต

⁴¹ อ้างถึงแล้วในเชิงอรรถที่ 11.

ให้สมาชิกรัฐสภาเข้าถึงการลงทะเบียนเพื่อเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการ และให้ทราบถึงขั้นตอน กระบวนการออกกฎหมาย รวมถึงการลงนามในร่างพระราชบัญญัติ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การพิจารณาคำแปรญัตติ การพิจารณาคำกล่าวของสมาชิกรัฐสภา และกำหนดการประชุมรัฐสภาและ คณะกรรมการ

ในขณะที่สหราชอาณาจักร (United Kingdom) แม้จะดำเนินการประชุมผสมผสานของสมาชิกรัฐสภาจากอาคารรัฐสภาและคนอื่น ๆ ที่เข้าร่วมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีที่สมาชิกรัฐสภาทุกคนประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะใช้โปรแกรม Zoom ซึ่งควบคุมดูแลความปลอดภัยโดยเจ้าหน้าที่สารสนเทศของรัฐสภาสหราชอาณาจักร เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2563 รัฐสภาได้ออกคำสั่งชั่วคราวสำหรับการลงคะแนนเสียงระยะไกล ในขณะที่ระบบดังกล่าวได้นำมาใช้ช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) และแพลตฟอร์มที่นำมาใช้ คือ Memberhub ซึ่งสมาชิกรัฐสภาสามารถรับการแจ้งเตือนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการลงคะแนนเสียงจะมีการกำหนดช่วงเวลาเพื่อใช้ในการลงคะแนนเสียง รวมถึงรัฐสภามีการพัฒนาแอปพลิเคชันชื่อว่า ParliamentNow เพื่อใช้ดำเนินการในช่วงเวลานี้

นอกจากนี้ หากพิจารณาการดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่คล้ายคลึงกับการดำเนินการของรัฐสภา สาธารณรัฐเอสโตเนียได้นำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 และมีการใช้ระบบ X-Road ซึ่งเป็นการดำเนินการของรัฐที่ช่วยให้ฐานข้อมูลบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ของประเทศ มีความเชื่อมโยงและใช้งานได้อย่างเป็นระบบ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการเข้าถึงบริการของรัฐโดยสะดวก ระบบดังกล่าวยังได้มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถใช้งานได้แบบ real time แม้ว่าผู้เข้าร่วมประชุมจะไม่ได้อยู่ในห้องประชุม ณ ขณะที่มีการประชุม และคณะรัฐมนตรีก็สามารถลงมติในการประชุมได้ ซึ่งรวมถึงการประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่ด้วย การใช้ระบบนี้ทำให้สามารถประหยัดทรัพยากรและประหยัดเวลาในการประชุม และทำให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส และเป็นการสร้างความรับผิดชอบให้แก่รัฐมนตรีทุกคนที่สามารถเข้าถึงข้อมูลการประชุมคณะรัฐมนตรีได้ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม นอกจากนี้ มีการนำระบบการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบดิจิทัล (e-Consultation) มาใช้ควบคู่กันไป ซึ่งเป็นกระบวนการก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะมีมติในหลักการในร่างกฎหมายใด ๆ ไม่ว่าจะเป็ร่างกฎหมายภายในหรือร่างกฎหมายเกี่ยวกับสหภาพยุโรป ทำให้ประชาชนทุกคนสามารถที่จะติดตามกระบวนการร่างกฎหมาย หาข้อมูลหรือเอกสารต่าง ๆ ในระบบฐานข้อมูล ร่วมแสดงและเสนอความคิดเห็นได้ ตลอดจนรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับร่างกฎหมายที่จะออกมาใหม่หรือแก้ไขเพิ่มเติมที่จะมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวันของตนเองได้

นอกจากนี้ รัฐสภาของเกรตสทรูอเมริกา มีการสนับสนุนความพร้อมด้านอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ กล่าวคือ รัฐสภาของเกรตสทรูอยู่ระหว่างการศึกษาระบบเทคโนโลยีระบบ Blockchain เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาลงคะแนนเสียงแบบทางไกลช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยอาจใช้ร่วมกับ end-to-end encrypted หรือ E2EE ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่ช่วยในการลงคะแนนเสียง และให้เจ้าหน้าที่สามารถทำงานแบบทางไกลจากที่พัก (Work From Home) ในช่วงที่ใช้แผนปฏิบัติการต่อเนื่อง (Continuity of Operations Plans: COOP) รวมทั้งให้หน่วยงานสามารถใช้งบประมาณเหลือจ่ายเพื่อซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำงานแบบทางไกลได้ด้วย

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสามารถวิเคราะห์แนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ ประกอบด้วย ราชอาณาจักรเบลเยียม สาธารณรัฐโครเอเชีย ประเทศยูเครน สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐเอสโตเนีย และสหรัฐอเมริกา ซึ่งประสบปัญหาคล้ายคลึงกับราชอาณาจักรไทย และมีแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับแนวทางการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยสามารถสรุปได้ว่าเมื่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโลกได้มีการพัฒนามาตั้งแต่ปี 1990 ที่เรียกได้ว่า ยุคทองของระบบอินเทอร์เน็ต การพัฒนาอุปกรณ์และระบบสารสนเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว นานาประเทศได้รับอิทธิพลของความเจริญก้าวหน้า และนำมาประยุกต์ใช้กับปะเทศของตน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่เร่งเร้าทำให้เกิดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ซึ่งทำให้การดำเนินการของภาครัฐหยุดชะงักการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ โดยเฉพาะการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นเครื่องมือที่แต่ละประเทศนำมาใช้ 2 ประการสำคัญ คือ ประการที่หนึ่ง การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับภารกิจต่าง ๆ และประการที่สอง การจัดให้มีการพัฒนาความร่วมมือด้านอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ประเทศไทยได้มีการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยมีปัจจัยที่สำคัญ คือ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับภารกิจต่าง ๆ เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ได้พิจารณาพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรโดยออกระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 เพื่อรองรับการดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการผู้ปฏิบัติ รวมถึงการพัฒนาความร่วมมือด้านอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสภาผู้แทนราษฎรของทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการผู้ปฏิบัติต่อไป

4.2 ความพึงพอใจในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ผู้ศึกษาได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อวัดความพึงพอใจในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ โดยผู้ศึกษาขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการใช้งานระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ

ทั้งนี้ รายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูล และการตีความการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 189 คน จำแนกได้เป็น ข้าราชการประจำสำนักกรมการ 1 2 3 จำนวน 65 คน ร้อยละ 34 สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ 30 คน ร้อยละ 16 คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 25 คน ร้อยละ 13 สำนักประชาสัมพันธ์ จำนวน 24 คน ร้อยละ 12 สำนักการคลังและงบประมาณ จำนวน 23 คน ร้อยละ 12 สำนักรายงานการประชุมและชวเลข จำนวน 10 คน ร้อยละ 5 สำนักกฎหมาย จำนวน 7 คน ร้อยละ 3 และสำนักสารสนเทศ จำนวน 5 คน ร้อยละ 2

โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความรู้ทางด้านระบบสารสนเทศ และการใช้งานอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 100 คน ร้อยละ 52.9 รองลงมาตามลำดับ คือ ระดับมาก จำนวน 63 คน ร้อยละ 33.3 ระดับมากที่สุด จำนวน 15 คน ร้อยละ 7.9 ระดับน้อย จำนวน 9 คน ร้อยละ 4.8 และระดับน้อยที่สุด จำนวน 2 คน ร้อยละ 1.1

2) ข้อมูลการใช้งานระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

มีการใช้งานระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุดในช่วงเวลา 09.00–12.00 นาฬิกา จำนวน 131 คน ร้อยละ 69.3 และช่วงเวลา 13.30–16.30 นาฬิกา จำนวน 91 คน ร้อยละ 18.1 โดยปรากฏว่า มีผู้ใช้งานระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในช่วงเวลาอื่นด้วย เช่น 16.30-24.00 นาฬิกา และ 19.30 นาฬิกา เป็นต้นไป

3) ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 189 คน โดยสามารถจำแนกรายละเอียดความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นดังนี้

3.1 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

ข้อความ	1	2	3	4	5	ค่าเฉลี่ย
1. การอำนวยความสะดวกและการให้รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบการประชุมจากผู้ควบคุม ระบบการประชุม	1 (0.5)	4 (2.1)	55 (29.1)	101 (53.4)	28 (14.8)	3.79
2. ผู้ควบคุมระบบการประชุมสามารถให้สัญญาณกับผู้เข้าร่วมประชุมว่าจะสามารถพูดโต้ตอบหรือซักถามผ่านระบบการประชุมได้ในช่วงการประชุม	0 (0)	3 (1.6)	56 (29.6)	105 (55.6)	25 (13.2)	3.80
3. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในระบบการประชุมของสำนักงานมีความทันสมัย	0 (0)	6 (3.2)	51 (27)	106 (56.1)	26 (13.8)	3.80
4. เครื่องมือและอุปกรณ์ในห้องประชุมใช้งานได้สะดวก และอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งานเสมอ	0 (0)	11 (5.8)	53 (28)	94 (49.7)	31 (16.4)	3.76
รวม						3.78

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

จากตารางที่ 2 สามารถอธิบายความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์พบว่า ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.78)

3.2 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านห้องและสถานที่ประชุม

ข้อความ	1	2	3	4	5	ค่าเฉลี่ย
1. ห้องประชุมมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทสะดวก กว้างขวาง และเป็นระเบียบเรียบร้อย	1 (0.5)	5 (2.6)	57 (30.2)	91 (48.1)	35 (18.5)	3.81
2. ห้องประชุมมีระบบป้องกันเสียงรบกวนจากภายนอกเป็นอย่างดี	1 (0.5)	11 (5.8)	58 (30.7)	90 (47.6)	29 (15.3)	3.71
3. สัญญาณภาพในห้องประชุมมีความละเอียดสูง คมชัด ไม่สะดุด และไม่มีเสียงหวีดระหว่งการประชุม	1 (0.5)	12 (6.3)	66 (34.9)	88 (46.6)	22 (11.6)	3.62
4. ภาพการประชุมจากต้นทางไปยังปลายทางมีความชัดเจน	0 (0)	6 (3.2)	61 (32.3)	100 (52.9)	22 (11.6)	3.73
5. ภาพและเสียงการประชุมจากปลายทางมายังต้นทางมีความชัดเจน	2 (1.1)	5 (2.6)	60 (31.7)	100 (52.9)	22 (11.6)	3.71
6. ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถฟังเสียงผู้พูดต้นทางและปลายทางได้อย่างชัดเจน	1 (0.5)	7 (3.7)	53 (28)	100 (52.9)	28 (14.8)	3.77
รวม						3.72

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านห้องและสถานที่ประชุม

จากตารางที่ 3 สามารถอธิบายความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์พบว่า ด้านห้องและสถานที่ประชุมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.72)

3.3 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านบุคลากร

ข้อความ	1	2	3	4	5	ค่าเฉลี่ย
1. ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถประชุมพร้อมกันได้หลายหน่วยงานในเวลาเดียวกัน และประชุมร่วมกันได้ทุกระดับ	1 (0.5)	3 (1.6)	48 (25.4)	101 (53.4)	36 (19)	3.88
2. เจ้าหน้าที่จัดการประชุมสามารถเลือกช่วงเวลาในการจัดประชุมได้เหมาะสม	1 (0.5)	5 (2.6)	50 (26.5)	101 (53.4)	32 (16.9)	3.83
3. ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถลดเวลาในการเดินทางไปประชุมแบบปกติลงได้	0 (0)	2 (1.1)	35 (18.5)	85 (45)	67 (35.4)	4.14

ข้อความ	1	2	3	4	5	ค่าเฉลี่ย
4. ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถประชุมได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ต้องกังวลค่าใช้จ่ายในการเช่าสถานที่ในการประชุม	0 (0)	2 (1.1)	29 (15.3)	93 (49.2)	65 (34.4)	4.16
5. ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถรับทราบข้อมูลในการประชุมได้ครบถ้วนและดูข้อมูลย้อนหลังได้	1 (0.5)	4 (2.1)	47 (24.9)	94 (49.7)	43 (22.8)	3.92
6. ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถสรุปผลการประชุม และลงมติในการประชุมได้ทันที	2 (1.1)	5 (2)	59 (3)	94 (4)	29 (5)	3.75
7. การประชุมสามารถจัดประชุมได้ทุกวัน ทุกเวลา และทุกเรื่อง ตามความต้องการ ลดค่าใช้จ่าย	1 (0.5)	4 (2.1)	32 (16.9)	102 (54)	50 (26.5)	4.03
8. การประชุมสามารถลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการเดินทางมาเข้าร่วมประชุมแบบปกติ	0 (0)	4 (2.1)	27 (14.3)	86 (45.5)	72 (38.1)	4.19
รวม						3.98

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านบุคลากร

จากตารางที่ 4 สามารถอธิบายความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่าด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.98)

3.4 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ข้อความ	1	2	3	4	5	ค่าเฉลี่ย
1. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสม มีความสะดวกและปลอดภัยในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	1 (0.5)	13 (6.9)	57 (30.2)	94 (49.7)	24 (12.7)	3.67
2. ผู้เข้าร่วมประชุมกล่าวรับรองและแสดงตนเป็นรายบุคคลก่อนการประชุม	0 (0)	6 (3.2)	55 (29.1)	86 (45.5)	42 (22.2)	3.86
3. การลงมติหรือการออกเสียงลงคะแนนของกรรมการแต่ละคนในที่ประชุม	2 (1.1)	3 (1.6)	52 (27.5)	102 (54)	30 (15.9)	3.82
4. การจัดทำเอกสารหลักฐานประกอบ การเบิกจ่าย เบี้ยประชุม	0 (0)	7 (3.7)	61 (32.3)	91 (48.1)	30 (15.9)	3.76
รวม						3.77

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

จากตารางที่ 5 สามารถอธิบายความพึงพอใจต่อระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์พบว่า ด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.77)

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กรรมการและข้าราชการรัฐสภาสามัญ มีความพึงพอใจโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านห้องและสถานที่ประชุม ด้านบุคลากร และด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4) ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ

จากการตอบแบบสอบถามทั้งหมด สามารถสรุปข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ ตามลำดับได้ เช่น เป็นรูปแบบการประชุมที่ดีมาก ลดต้นทุนหลายด้าน และมีความสะดวกเป็นอย่างมาก กรณีมีปัญหาที่มีความล่าช้าในการแก้ปัญหาจากเจ้าหน้าที่สารสนเทศ ระบบคอมพิวเตอร์ที่รองรับทั้งจากห้องประชุมและของแต่ละบุคคลยังมีข้อจำกัดที่ทำให้การประชุมยังไม่อาจทำได้เต็มตามศักยภาพ และสัญญาณไม่เสถียรในบางครั้งทำให้ภาพสะดุดและส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการประชุมที่ต้องใช้เวลานานกว่าปกติ

4.3 การวิเคราะห์ วิพากษ์ แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ศึกษาได้สังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรจากการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ⁴² ประกอบด้วย

1. นายแพทย์ชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย
2. นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
3. นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล
4. นายภาสกร เงินเจริญกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเศรษฐกิจใหม่
5. นายสุชาติ อุษาคัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ
6. นางพรพิศ เพชรเจริญ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
7. นายคุณวุฒิ ตันตระกูล รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
8. นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
9. ว่าที่ร้อยตำรวจตรี อาพัทธ์ สุขะนันท์ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ดังนั้น ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสังเคราะห์ประเด็นวิพากษ์ การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร โดยมีประเด็นดังนี้

1. การพัฒนาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือและห้องประชุม พบว่า การดำเนินการดังกล่าวอยู่ในช่วงระยะเริ่มแรกของการพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการประชุม ซึ่งหากมีการจัดระบบการประชุมได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์จะทำให้กลไกการทำงานของคณะกรรมการในการ

⁴² การสัมภาษณ์. (14 – 27 ธันวาคม 2564).

ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการเป็นไปอย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรที่จะจัดอุปกรณ์ (Devices) และระบบการเชื่อมโยงเครือข่าย (Internet) ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย เพื่อใช้ในการตรวจสอบยืนยันบุคคล และจะต้องจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ดังความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

นายแพทย์ชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, 21 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

... หากสถานการณ์มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะจัดให้มีการประชุมโดยระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการประชุมบางเรื่องบางประการ ท่านได้มีข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดความพร้อมในการจัดประชุมผ่านสื่อระบบอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นประชุมระบบ Zoom หรือระบบลูกผสม (Hybrid) คือ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ต้องเตรียมความพร้อมระบบบุคลากร ระบบการจัดการ ผลที่เกิดขึ้น และปัจจัยนำเข้าทั้งหลายนอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ต้องปรับการเรียนรู้ตามบทบาทหน้าที่ ทั้งระบบผู้บริหาร ระดับผู้ปฏิบัติงาน และระดับฝ่ายเทคนิค รวมถึงการสร้างมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยของข้อมูล ต้องมีการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลให้มีความปลอดภัย และนำเชื่อถือต้องเข้าไปกำกับดูแลกลุ่มเฉพาะ กล่าวคือ กลุ่มเฉพาะ ได้แก่ ในด้านบุคลากร ต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดเก็บข้อมูล และด้านอุปกรณ์อย่างชัดเจน. . .

นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล, 22 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

... เนื่องจากการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับกระบวนการนิติบัญญัติและการพิจารณางบประมาณ ดังนั้น เพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการหรือสภาผู้แทนราษฎรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรให้ความสำคัญกับงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของข้อมูลและมาตรการในการป้องกันเอกสิทธิ์การคุกคามในระหว่างการประชุมของคณะกรรมการหรือสมาชิกรัฐสภา โดยอาจใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) มาช่วยในการดำเนินการดังกล่าว. . .

นายภาสกร เงินเจริญกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเศรษฐกิจใหม่, 17 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

... ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือและห้องประชุมเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดประชุม ซึ่งหากสำนักงานสามารถจัดสรรอุปกรณ์ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของสมาชิก ทั้งนี้ ในส่วนของเครื่องมือและห้องประชุม ปัจจุบันสามารถดำเนินการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญได้ดี แต่ทั้งนี้เราต้องคำนึงถึงการใช้ระบบที่เป็นของตนเอง ซึ่งขณะนี้เราใช้แอปพลิเคชันของเอกชน หากสามารถจัดทำระบบของรัฐสภาเองได้ ข้อมูลการประชุมก็จะถูกจัดเก็บไว้กับหน่วยงานของเราได้ ซึ่งจะมีความปลอดภัยของข้อมูล. . .

นายสุชาติ อูสาหะ ประธานคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
สภาผู้แทนราษฎร, 24 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . . ในส่วนความพร้อมอุปกรณ์ และเครื่องมือในการประชุม เห็นว่า ไม่มีปัญหาอะไร
สามารถใช้สิ่งที่มีอยู่ได้ เรื่องสำคัญ คือ เรื่องระบบสัญญาณโทรศัพท์ในการประชุมเพราะ
แต่ละท่านอาจอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน บางพื้นที่คลื่นสัญญาณไม่ดีก็ส่งผลกระทบต่อ
การประชุมได้ แต่อาจเป็นปัญหาที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของสำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ควรมีการเตรียมการด้าน
วัสดุครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอต่อการทำงานและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มี
อย่างรวดเร็ว ตลอดทั้ง ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและนโยบายของผู้บริหาร
ที่จะต้องคำนึงถึงเทคโนโลยีและงบประมาณที่จะเกิดในภายหน้าด้วย. . .

นางพรพิศ เพชรเจริญ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , 27 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและ
ข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . . ด้านการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในส่วนของด้านสารสนเทศ สำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎรมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ ระบบที่ต้องมีความเสถียร และห้องที่
เหมาะสมที่จะใช้ในการประชุม ถือเป็นเปิดช่องให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ได้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของคณะกรรมการแต่ละคณะ. . . นอกจากนี้ การพัฒนาด้านวัสดุ
อุปกรณ์ ด้านเทคโนโลยี สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เตรียมตั้งคณะกรรมการ
เตรียมการรองรับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมคณะกรรมการผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับการแก้ไขข้อบังคับเกี่ยวกับเรื่องนี้และตั้งอนุกรรมการศึกษาเรื่อง
ระบบสารสนเทศ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของระบบการรักษาความปลอดภัยด้าน
ข้อมูลดิจิทัลหรือด้าน security parliament นั้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีการ
สร้างระบบและเตรียมงบประมาณลงทุนสำหรับเรื่องดังกล่าวไว้เพิ่มเติมแล้วเพราะเทคโนโลยี
ต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาซึ่งเราต้องพัฒนาให้ทัน ขณะนี้ กำลังพิจารณาเรื่อง
มาตรฐานความปลอดภัยอย่างรอบคอบ มีการทำแผนงานด้านดิจิทัลและรับฟังข้อสังเกตจาก
คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ประเมินความเสี่ยงในเรื่องความปลอดภัยของข้อมูล อย่างไรก็ตาม
ตาม ก็ยังต้องให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้บางส่วนด้วย ดังนั้น จึงต้องมีทั้งข้อมูลที่เปิดเผยได้
และเปิดเผยไม่ได้ ในส่วนของการถ่ายทอดทางสถานีโทรทัศน์รัฐสภาเพื่อให้ประชาชนเข้าถึง
นั้นในกรณีที่เป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ย่อมต้องมีระบบให้ประชาชนสามารถ
ติดตามการถ่ายทอดได้ด้วย. . .

นายคุณวุฒิ ตันตระกูล รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 20 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกต
และข้อเสนอแนะไว้ว่า

... ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือและห้องประชุมในช่วงแรกอาจจะมีไม่ครบถ้วน แต่ในปัจจุบันสามารถรองรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากจะเป็นในเฉพาะกรณีที่ไม่สามารถเดินทางเข้ามาประชุมสภาได้ รวมทั้งยังเป็นการประชุมที่ช่วยลดการเดินทางของผู้ชี้แจงจากภาคส่วนต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม จะมีการขยายอุปกรณ์ เครื่องมือและห้องประชุมให้ครบถ้วนต่อไป . .

นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 20 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

... จากที่มีการให้บริการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 ที่โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ระบาดช่วงเริ่มแรก สำนักสารสนเทศยังไม่เคยพบปัญหาอุปกรณ์ไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม ได้มอบหมายให้สำนักสารสนเทศจัดเตรียมจำนวนไลเซนซ์ และชุดอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับสนับสนุนการประชุมสำรองไว้ เพื่อในกรณีที่มีการประชุมพร้อมกันเป็นจำนวนมากเอาไว้ด้วย และได้มอบหมายให้มีการเตรียมความพร้อมในส่วน of แบนด์วิธอินเทอร์เน็ต โดยกำหนดความสำคัญให้กับข้อมูลการประชุมเป็นระดับสูง เพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความราบรื่นที่สุด ... นอกจากนี้ยังได้มอบหมายให้สำนักสารสนเทศสร้าง Line Account สำหรับสนับสนุนการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นช่องทางให้ User แจ้งปัญหาการใช้งานเพิ่มเติมด้วย ในส่วนของแบนด์วิธอินเทอร์เน็ตได้มอบหมายให้สำนักสารสนเทศกำหนดความสำคัญให้กับข้อมูลการประชุมเป็นระดับสูง เพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความราบรื่นที่สุด

ในส่วนของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบปัจจุบัน สำนักสารสนเทศกำลังศึกษารายละเอียดและเตรียมจัดทำโครงการระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐสภาเพิ่มเติม โดยให้รองรับห้องประชุมกรรมการธิการอีกจำนวน 30 ห้อง รวมถึงห้องประชุมสุริยันเพื่อรองรับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย

นอกจากนี้ ในส่วนของการรักษาความปลอดภัยทางด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น สำนักงานฯ ได้มีการติดตั้งอุปกรณ์และระบบรักษาความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน เช่น Firewall, IPS (ไอ-พี-เอส), Web Security Gateway, Antivirus Software รวมถึงได้มีนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศของรัฐสภา และแนวปฏิบัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศของรัฐสภาส่วนข้อมูลการประชุมนั้น . .

2. การพัฒนาบุคลากร พบว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีสำนักสารสนเทศเป็นผู้ดูแลระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และมีผู้ที่สามารถดูแลระบบค่อนข้างน้อย ดังนั้นสำนักงานจึงต้องมีการบูรณาการการทำงานของเจ้าหน้าที่สารสนเทศให้รองรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยจะต้องมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ข้าราชการสำนักกรรมการธิการให้มากขึ้น เพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ ยังต้องมีการ

ฝึกอบรมการใช้อุปกรณ์ และเครื่องมือให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการไปพร้อมกันด้วย เพื่อให้ผู้ใช้ระบบมีความรู้ความเข้าใจในระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

นายแพทย์ชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, 21 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . .สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ต้องเตรียมความพร้อมระบบบุคลากร โดยอาจมีการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรให้มีความชำนาญในด้านเทคโนโลยี อยู่ในรูปแบบการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเดิมและเสริมบุคลากรใหม่ โดยทั้งสองส่วนต้องเข้ามาดูแลในระบบ รวมทั้งการเพิ่มบทบาทการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ สำนักงานควรมีการเพิ่มนโยบายและแนวทางในการสนับสนุนภารกิจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มีการพัฒนา หรือเพิ่มเติมขีดความสามารถแก่สมาชิกในด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ...

นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์, 22 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . . บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประชุมไม่ว่าจะเป็นการประชุมร่วมกันของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือคณะกรรมการ นอกจากจะแจ้งกำหนดการประชุมล่วงหน้าแล้วนั้น ต้องมีการกำหนดประเด็นการประชุมให้แก่ผู้ร่วมประชุมทราบล่วงหน้า และในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ควรมีการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมเช่นเดียวกับการประชุมแบบปกติ. . .

นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล, 22 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . . บุคลากรรัฐสภามีความรู้ความสามารถ และพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองในการสนับสนุนให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพ แต่ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ต้องมีนโยบายที่ชัดเจน และมีงบประมาณที่เพียงพอ. . .

นายภาสกร เงินเจริญกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเศรษฐกิจใหม่, 17 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . .การดำเนินการการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ความสำคัญอยู่ที่ผู้ใช้และผู้จัดการประชุม ดังนั้น ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้งานระบบและตัวอุปกรณ์ซึ่งจะต้องมีการฝึกอบรมทั้งในส่วนของสมาชิกและข้าราชการรัฐสภา เพื่อให้การใช้ระบบเป็นไปอย่างราบรื่นต่อไป. . .

นางพรพิศ เพชรเจริญ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 27 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . . การพัฒนาด้านบุคลากร สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเตรียมบุคลากรเพื่อรองรับด้านการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด ไม่ใช่เฉพาะเจ้าหน้าที่สารสนเทศเท่านั้นที่จะสามารถควบคุมระบบเรื่องสารสนเทศได้ แต่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในส่วนอื่น ๆ ต้องสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้ในเบื้องต้นหรือสามารถบอกได้ว่าเกิดการขัดข้องจากเหตุใด ตลอดจนต้องสามารถจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยตนเอง เปิดเอกสารข้อมูลผ่านระบบให้ผู้เข้าร่วมประชุมพิจารณาได้ สามารถให้คำแนะนำต่อประธานคณะกรรมการเกี่ยวกับรูปแบบและข้อมูลการประชุมได้ บุคลากรทุกฝ่ายทุกสำนักที่เกี่ยวข้องต้องมีสมรรถนะทางด้านดิจิทัล สามารถปฏิบัติงานแบบบูรณาการร่วมกันผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ . . .

นายคุณวุฒิ ตันตระกูล รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 20 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . . สำนักสารสนเทศต้องมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ข้าราชการสำนักกรรมการให้มากขึ้น เพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งในช่วงเริ่มแรกได้มีจัดฝึกอบรมให้กับข้าราชการสำนักกรรมการแล้ว อย่างไรก็ตาม จะต้องมีการเสริมสร้างองค์ความรู้ทางด้านสารสนเทศอย่างต่อเนื่องต่อไป . . .

นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 20 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . . ขณะนี้ สำนักสารสนเทศมีจำนวนบุคลากรที่สนับสนุนการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จำนวน 6 คน เท่านั้น ซึ่งมีบุคลากรน้อยกว่าปริมาณความต้องการใช้บริการ การแก้ไขปัญหานี้ ได้มอบหมายให้สำนักสารสนเทศจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการต่าง ๆ ให้สามารถควบคุมระบบประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้นได้ อย่างไรก็ตาม สำนักงานได้มีพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูลแบบ Cloud Storage ซึ่งสำนักสารสนเทศได้พัฒนาขึ้นมา จึงได้มอบหมายให้สำนักสารสนเทศสนับสนุนพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้กับสำนักกรรมการ โดยให้สิทธิ์สำนักกรรมการเป็นเจ้าของข้อมูล สามารถกำหนดชั้นความลับและสิทธิ์ในการเข้าถึง ตามความเหมาะสมของการประชุมแต่ละคณะ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วย การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 อย่างเคร่งครัด ซึ่งจะต้องมีการประสานและถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าวให้กับสำนักที่เกี่ยวข้องต่อไป

ทั้งนี้ บุคลากรของสำนักงานต้องถูกพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเท่าทันเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เนื่องจากการทำงานในปัจจุบันต้องพึ่งพาเทคโนโลยีอย่างมาก นอกจากนี้บุคลากรของสำนักงานฯ ยังต้องตระหนักรู้ถึงภัยคุกคามต่าง ๆ ทางโลกไซเบอร์ ทำความเข้าใจระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง เพื่อป้องกันความ

เสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อสำนักงานฯ และต่อตนเอง เมื่อบุคลากรของสำนักงานฯ เกิดความรู้ความเข้าใจ พร้อมในการปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จะสามารถเลือกเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น นำไปสู่ Digital Parliament. . .

3. ด้านกฎหมาย พบว่า บทบัญญัติตามระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 มีบทบัญญัติไม่ครอบคลุมถึงการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ดังนั้น จึงต้องพิจารณาว่า การประชุมอื่นใดที่เหมาะสมที่จะบัญญัติกฎหมายหรือระเบียบให้ครอบคลุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ยังต้องมีการกำหนดให้กรรมการมาประชุมด้วยตนเอง เนื่องจากกระบวนการพิจารณาในที่ประชุมมีความสำคัญเพื่อให้เกิดความชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ควรใช้ในกรณีที่มีความจำเป็นเท่านั้นและต้องบัญญัติกฎหมาย ข้อบังคับและระเบียบรองรับในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ สภาผู้แทนราษฎรควรมีกฎการคุ้มครองทางกฎหมาย และมาตรการป้องกันการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการรัฐสภาสามัญด้วย ดังความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

นายแพทย์ชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, 21 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . . จากที่มีการให้บริการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 ที่โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ระบาดช่วงเริ่มแรก จนถึงสถานการณ์ในปัจจุบัน ที่มีการประชุมของคณะกรรมการบางคณะ ได้จัดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า การนำระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ เป็นวิธีการหาทางออกหรือแนวทางแก้ไขการทำงาน ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นการประชุมแบบอภิปราย แสดงความคิดเห็นในลักษณะเป็นการถกเถียงอย่างเป็นทางการที่มีความเห็นต่างกัน การประชุมจึงมีความจำเป็นต้องประชุมในห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในสถานที่ซึ่งเป็นห้องประชุมอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการพิจารณาร่างกฎหมาย และต้องเป็นการประชุมโดยเปิดเผย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ ประกอบมาตรา ๑๒๗ เว้นแต่เข้าข้อยกเว้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้มีการประชุมลับ. . .

นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์, 22 ธันวาคม 2564.
ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการ พ.ศ. 2564 ที่บังคับใช้ในปัจจุบันยังยกเว้นในกรณีการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญงบประมาณ แต่ในอนาคตหากมีการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมของคณะกรรมการข้างต้นควรกำหนดให้สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เช่นเดียวกับการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญ แต่ควรมีข้อยกเว้นในบางกรณีที่ไม่สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น การลงมติรายมาตรา เป็นต้น นอกจากนี้ การกำหนดองค์ประชุม หรือ การแสดงตนของคณะกรรมการต้องระบุให้ชัดเจนว่าจะใช้วิธีการใดในการนับองค์ประชุม หรือการแสดงตน. . .

นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล, 22 ธันวาคม 2564.
ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . . ควรมีการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญงบประมาณ สามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เช่นเดียวกับคณะกรรมการวิสามัญ และควรให้มีการถ่ายทอดสด เพื่อให้ประชาชนที่สนใจสามารถติดตามการประชุมดังกล่าวได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐเป็นไปอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้. . .

นายภาสกร เงินเจริญกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเศรษฐกิจใหม่, 17 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . .ในด้านกฎหมายนั้น การคุ้มครองข้อมูลการประชุมเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งปัจจุบันมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ที่คุ้มครองและป้องกันการกระทำความผิดแล้ว แต่หากสามารถจัดทำระเบียบและหลักเกณฑ์ที่มีความชัดเจนของสภาผู้แทนราษฎรในการจัดการข้อมูลย่อมเป็นประโยชน์ ในด้านเอกสิทธิ์หากมีผู้นำข้อมูลไปใช้อย่างบิดเบือนจะเข้าข่ายการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ส่วนกรณีจะใช้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ควรกำหนดใช้เฉพาะบางกรณี เนื่องจากการมาประชุมสภาผู้แทนราษฎรนั้นมีความสำคัญ ดังนั้น การจะกำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในชั้นอื่นจะต้องมีการพิจารณาให้เหมาะสมต่อไป. . .

นายสุชาติ อุสาหะ ประธานคณะกรรมการธิการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร, 24 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . .ประเด็นหากจะมีการประชุมร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่เห็นด้วย เพราะกฎหมายมีรายละเอียดและข้อมูลที่จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับที่เคร่งครัดโดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นและการลงมติในรายมาตรา ซึ่งต้องถูกต้องและมีข้อยุ่งยากมากกว่าการประชุมปกติ ดังนั้น การประชุมปกติจะเหมาะสมกว่า แต่หากจำเป็นก็ไม่ขัดข้องแต่ประการใด. . .
นางพรพิศ เพชรเจริญ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร , 27 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . . ด้านการปฏิบัติงาน มีการดำเนินการเชิงรุกโดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชุมคณะกรรมการซึ่งจำเป็นจะต้องนำความรู้ด้านสารสนเทศเข้ามาช่วยและมีการตรากฎหมายเพื่อจัดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ด้านข้อกฎหมาย โดยในส่วนของภาครัฐได้มีการออกพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 แต่กฎหมายดังกล่าวก็ไม่ให้ใช้บังคับกับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรจึงได้แก้ไขข้อบังคับการประชุมโดยให้การประชุมของคณะกรรมการสามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ที่ผ่านมากการประชุมของคณะกรรมการในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ปรับใช้โดยให้ผู้ชี้แจงจากหน่วยงานต่าง ๆ สามารถเข้าร่วมชี้แจงต่อที่ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้โดยไม่ต้องเข้ามาในพื้นที่อาคารรัฐสภา ซึ่งทำให้การประชุมเพื่อพิจารณางบประมาณผ่านไปได้ด้วยดี. . . นอกจากนี้ การพัฒนาด้านกฎหมาย ปัจจุบันสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรฉบับแก้ไขเพิ่มเติมโดยเปิดช่องให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถประชุมสภาและพิจารณากฎหมายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ซึ่งได้เห็นชอบในวาระ 1 ขึ้นรับหลักการไปแล้ว ขณะนี้อยู่ในวาระ 2 ชั้นกรรมาธิการ ถือได้ว่าเป็นพัฒนาการที่สำคัญในด้านกฎหมายเพราะที่ผ่านมามีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้แต่เพียงการประชุมของคณะกรรมการซึ่งมักประชุมในเรื่องญัตติหรือเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ร่างพระราชบัญญัติ เนื่องจากอาจติดขัดที่ข้อบังคับการประชุมและรัฐธรรมนูญ เช่น องค์ประชุมหมายถึงว่าคนที่จะต้องมาอยู่ในที่ประชุมหรือไม่. . .

นายคุณวุฒิ ตันตระกูล รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 20 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . .การพัฒนาหลักเกณฑ์และข้อกำหนดทางกฎหมายต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการดำเนินการในบริบทต่าง ๆ ซึ่งการออกระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสามารถดำเนินการประชุมได้ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มบทบัญญัติของกฎหมายให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ครอบคลุมในส่วนของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญงบประมาณต้องคำนึงความชอบด้วย

กฎหมายเป็นสำคัญ เนื่องจากเรื่องดังกล่าว การดำเนินการต้องชอบด้วยกฎหมาย ไม่เช่นนั้นจะเกิดปัญหาและส่งผลต่อการดำเนินการต่อไปของสภาผู้แทนราษฎร. . .

นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 20 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . . เครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน ได้ถูกพัฒนาอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์, เทคโนโลยี Speech to text (การแปลงเสียงพูดเป็นข้อความ), เทคโนโลยี AI (เอ-ไอ), Machine Learning ซึ่งในอนาคตอาจมีการประชุมในรูปแบบเสมือนจริง หรือที่เรียกว่า Virtual Reality ซึ่งจะเป็นอีกขั้นหนึ่งของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เราใช้กันอยู่ในปัจจุบัน แน่แน่นอนว่าเมื่อเทคโนโลยีได้รับการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ช่องทางที่ hacker จะใช้ในการโจมตีระบบก็เพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้สำนักสารสนเทศต้องศึกษาและ update ความรู้ตัวเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้กับข้อมูลของสำนักงาน การบัญญัติกฎหมายและแนวทางปฏิบัติตามระเบียบจึงอาจต้องมีการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับความเป็นจริงต่อไป. . .

ว่าที่ร้อยตำรวจตรี อาพัทธ์ สุขะนันท์ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 14 ธันวาคม 2564. ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไว้ว่า

. . . ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการ พ.ศ. 2564 เป็นระเบียบที่ต้องการให้การประชุมของคณะกรรมการสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง แต่ยังคงไว้ในกรณีการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญงบประมาณ ซึ่งในการพิจารณาจะต้องมีการหารือในรายละเอียดของบทบัญญัติของกฎหมายเป็นสำคัญ ดังนั้นหากมีการปรับปรุงกฎหมายต้องคำนึงถึงรายละเอียดเหล่านี้ด้วย เช่น การยืนยันมติของแต่ละบุคคล การรักษาข้อมูลการป้องกันระบบ การเข้าถึงข้อมูล การป้องกันการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการรัฐสภา และการกำหนดไม่ให้บุคคลนำข้อมูลไปใช้โดยมิชอบ เป็นต้น ขณะนี้สภาผู้แทนราษฎรอยู่ระหว่างการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งหากผลการพิจารณาเป็นเช่นไร สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะได้ดำเนินการในทางปฏิบัติได้ตามกรอบของกฎหมายต่อไป . . .

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ผู้ศึกษาใช้วิธีวิจัยในการศึกษา โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยและต่างประเทศ การศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์จากการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร และศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร โดยการสัมภาษณ์และให้ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ เพื่อรับฟังการวิพากษ์ และเพิ่มเติมข้อมูลให้ถูกต้องสมบูรณ์ จึงสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งยากที่จะควบคุมทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต้องมีการปรับตัว เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจของแต่ละองค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปได้ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว สภาผู้แทนราษฎรก็เช่นเดียวกัน โดยการปรับเปลี่ยนในระยะแรกคือ การแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ให้คณะกรรมการสามารถจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ในกรณีมีเหตุอันสมควรที่ไม่สามารถจัดการประชุมในสถานที่เดียวกันได้ ตามระเบียบที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบกับปัจจุบันโลกกำลังก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลซึ่งมีเทคโนโลยีมากมายที่มีความทันสมัยสามารถรองรับการประชุมในหลายรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรถือเป็นการจัดประชุมรูปแบบใหม่ที่ก่อนหน้านี้จะมีการแก้ไขข้อบังคับการประชุมนั้น คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องยังไม่เคยจัดประชุมในลักษณะนี้มาก่อน ทำให้ยังคงพบปัญหาอุปสรรคอยู่หลายประการตามที่ได้ปรากฏในการศึกษาเรื่องนี้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร และจากการศึกษาพบว่า ในอนาคตการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรจึงมีความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นและพัฒนาให้การประชุมคณะกรรมการเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ดังนั้น การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ต้องคำนึงถึงบริบทในการดำเนินงานหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ไม่ได้รองรับการดำเนินการใน

ส่วนของรัฐสภา ดังนั้น การบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สภาผู้แทนราษฎร จึงต้องเป็นผู้พิจารณาบัญญัติกฎหมาย ข้อบังคับและระเบียบของตนเอง ซึ่งปัจจุบันได้มีการออกระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 ขึ้นมา เพื่อให้มีการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน และสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน ตลอดจนร่วมกันลงมติ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์กันได้ในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากแนวคิดเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มาตรการการประชุมของรัฐสภาต่างประเทศ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้ ดังนี้

- (1) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์
- (2) ด้านห้องและสถานที่ประชุม
- (3) ด้านบุคลากร
- (4) ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรจะต้องคำนึงถึงเอกสิทธิ์ของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 124 ด้วย

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร เป็นดังนี้

1. การพัฒนาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือและห้องประชุม พบว่า เครื่องมือและห้องประชุมที่ใช้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นไม่เพียงพอ เนื่องจากปัจจุบันนอกจากสภาผู้แทนราษฎร จะมีคณะกรรมการสามัญประจำสภาอยู่แล้ว แต่ก็ยังคงมีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นมาเพื่อพิจารณาศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ตามญัตติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอมาอีกเป็นจำนวนหลายคณะ ซึ่งในแต่ละเรื่องสภาได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาศึกษาไว้แล้ว แต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องการประชุมโดยคณะกรรมการหลายคณะต้องเปลี่ยนมาเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ทันต่อกรอบระยะเวลาที่สภากำหนด โดยในการประชุมนั้นจะมีกรรมการบางส่วนที่ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และบางส่วนเดินทางมาประชุมที่สภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้เกิดการเว้นระยะห่าง ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวอยู่ในช่วงระยะเริ่มแรกของการพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการประชุม ซึ่งหากมีการจัดระบบ

การประชุมได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์จะทำให้กลไกการทำงานของคณะกรรมการธิการในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการธิการเป็นไปอย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรจัดอุปกรณ์ (Devices) และระบบการเชื่อมโยงเครือข่าย (Internet) ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย เพื่อใช้ในการตรวจสอบยืนยันบุคคล และจะต้องจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. การพัฒนาบุคลากร พบว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีสถาบันสารสนเทศเป็นผู้ดูแลระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และมีผู้ที่สามารถดูแลระบบค่อนข้างน้อย ดังนั้น สำนักงานจึงต้องมีการบูรณาการการทำงานของเจ้าหน้าที่สารสนเทศให้รองรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยจะต้องมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ข้าราชการสำนักกรรมการธิการให้มากขึ้น เพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ ยังต้องมีการฝึกอบรมการใช้อุปกรณ์ และเครื่องมือให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการไปพร้อมกันด้วย เพื่อให้ผู้ใช้ระบบมีความรู้ความเข้าใจในระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ดังนั้น การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ใช้งานระบบจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีของโปรแกรมที่ใช้ในการประชุม เพื่อให้สามารถเข้าใช้งานและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบขณะที่มีการประชุมได้ ซึ่งปัจจุบันเจ้าหน้าที่ของสำนักสารสนเทศจะเป็นผู้ดูแลระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ของสำนักสารสนเทศมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับภารกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่มียุทธศาสตร์สำคัญในการมุ่งสู่การเป็นรัฐสภาดิจิทัล หรือ Smart Parliament

3. การพัฒนาด้านกฎหมาย พบว่า บทบัญญัติตามระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 มีบทบัญญัติไม่ครอบคลุมถึงการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี อย่างไรก็ตาม การประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ควรต้องมีการกำหนดให้กรรมการมาประชุมด้วยตนเอง เนื่องจากกระบวนการพิจารณาในที่ประชุมมีความสำคัญ ดังนั้น การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงต้องเป็นกรณีที่มีความจำเป็นเท่านั้น และต้องมีบทบัญญัติของกฎหมาย ข้อบังคับและระเบียบรองรับในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันการดำเนินการให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ สภาผู้แทนราษฎรควรมีกลไกการคุ้มครองทางกฎหมาย และมาตรการป้องกันการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการรัฐสภาสามัญด้วย

ทั้งนี้ การแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประชุมจะต้องเป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด พบว่า ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 มีการกำหนดเกี่ยวกับการประชุมลับและการออกเสียงลงคะแนนลับไว้ด้วย ซึ่งระเบียบในส่วน

นี้อาจจะขัดกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ที่แก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อ 92/1 วรรคสี่ (2) กำหนดว่า การพิจารณาเรื่องที่คณะกรรมการมีมติให้กระทำเป็นการลับนั้น ไม่สามารถจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ จึงต้องมีการพิจารณาทบทวนและศึกษาประเด็นดังกล่าวเพื่อแก้ไขระเบียบในส่วนนี้ให้มีความชัดเจนและถูกต้อง

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องนี้มุ่งค้นหาแนวทางการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังนั้น เพื่อความชัดเจนในการอภิปรายผล ผู้ศึกษาจึงขอสรุปภาพแนวทางการพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรให้เห็นในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร พบว่า การพัฒนาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรต้องคำนึงการพัฒนาในแต่ละด้าน ประกอบด้วย ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านห้องและสถานที่ประชุม ด้านบุคลากร และด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับนิตยา สุริน (2562) ได้กล่าวว่า การกำหนดมาตรการหรือข้อบังคับให้บุคลากรในสำนักงานต้องพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยการเชื่อมโยงกับการบริหารทรัพยากรบุคคลของหน่วยงาน สอดคล้องกับพินิจ ทิพย์มณี (2560) ที่ให้ทัศนะไว้ว่า แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการประชุม และวิธีการเรียกประชุมมาตรา 1175 พบว่า แม้ว่าจะมีการออกประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติที่มีสถานะเป็นกฎหมายจำนวนมาก โดยเฉพาะประกาศฉบับที่ 74/2557 ในเรื่องการประชุม แต่กรรมการหรือผู้ใช้กฎหมายไม่ทราบ และควรกำหนดคำจำกัดความว่า วาระอื่น ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ ให้ชัดเจนว่าเรื่องใดไม่ควรกำหนดอยู่ในวาระ และควรจำกัดสถานที่ในการประชุมดังเช่นในกฎหมายมหาชนจำกัด เพื่อให้กฎหมายที่เกี่ยวกับการประชุมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น การทำความเข้าใจและการพัฒนาปรับปรุงด้านกฎหมายให้บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมีความชัดเจนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งชุดิมา สังข์เดช (2543) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการประชุมทางไกลทางภาพสำหรับการใช้ในการส่งเสริมการเกษตร การนำระบบทางไกลมาใช้ในการประชุมควรทำในรูปแบบของโครงการนำร่องระดับภาค แล้วขยายผลต่อในระดับจังหวัด และควรจัดตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนและกำหนดนโยบาย และจะต้องปรับระบบการสั่งการให้กระชับ ชัดเจน เปลี่ยนวิสัยทัศน์การบริหารงานเป็นแบบกระจายอำนาจ ระบบการประชุมทางไกลทางภาพมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้านการส่งเสริมทางด้านการแจ้งข่าวสารและการแจ้งนโยบายการทำงานขององค์กรมีประสิทธิภาพ คือ ช่วยประหยัดเวลาและลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร เป็นการแสดงให้เห็นถึงการทำงานในเชิงรุกมากขึ้นการประสานงานในระดับต่าง ๆ จะชัดเจน รวดเร็วยิ่งขึ้น สามารถเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้ข้อมูลข่าวสารได้กว้างขวาง

2. แนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร จะต้องมีการพัฒนาด้านอุปกรณ์ โดยจัดให้มีอุปกรณ์ (Devices) และระบบการเชื่อมโยงเครือข่าย (Internet) ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย เพื่อใช้ในการตรวจสอบยืนยันบุคคล และจะต้องจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป เครื่องมือและห้องประชุม ด้านการพัฒนาบุคลากรจะต้องมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ข้าราชการสำนักกรรมการให้มากขึ้นเพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ ยังต้องมีการฝึกอบรมการใช้อุปกรณ์ และเครื่องมือให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการไปพร้อมกันด้วยเพื่อให้ผู้ใช้ระบบมีความรู้ความเข้าใจในระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และด้านกฎหมาย จะต้องพิจารณาว่า การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใดเป็นกรณีที่มีความจำเป็น และพิจารณาบทบัญญัติไม่ครอบคลุม เช่น การประชุมของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นต้น สอดคล้องกับนิตยา สุริน (2562) ได้ทัศนะไว้ว่า การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเปลี่ยนสู่ยุคดิจิทัลของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล สำนักงานศาลยุติธรรม ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน คือ บุคลากรยังขาดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ควรมีการวางแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง และปัญหาตัวระบบเทคโนโลยีดิจิทัลไม่มีความเสถียร และควรมีการกำหนดมาตรการหรือข้อบังคับให้บุคลากรในสำนักงานต้องพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลโดยการเชื่อมโยงกับการบริหารทรัพยากรบุคคลของหน่วยงาน สอดคล้องกับภรณ์สุวิมล (2563) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาข้าราชการศาลยุติธรรมในยุคดิจิทัลต้องมีแนวทาง รูปแบบ และวิธีการพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมในยุคดิจิทัล โดยได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดฝึกอบรม ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพบุคลากรจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งพินิจ ทิพย์มณี (2560) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการประชุม และวิธีการเรียกประชุมมาตรา 1175 มีทัศนะว่า แม้ว่าจะมีการออกประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ที่มีสถานะเป็นกฎหมายจำนวนมาก โดยเฉพาะประกาศฉบับที่ 74/2557 ในเรื่องการประชุมแต่กรรมการหรือผู้ใช้กฎหมายไม่ทราบ และควรกำหนดคำจำกัดความว่า วาระอื่น ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ ให้ชัดเจนว่าเรื่องใดไม่ควรกำหนดอยู่ในวาระ และควรจำกัดสถานที่ในการประชุมดังเช่นในกฎหมายมหาชนจำกัด เพื่อให้กฎหมายที่เกี่ยวกับการประชุมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น การกำหนดสถานที่ประชุมและความพร้อมของห้องและสถานที่ประชุมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มีข้อค้นพบแนวทางในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำไปสู่การ

พัฒนาประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสามารถสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ และห้องประชุม

1) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงควรติดตั้งเครื่องมือ กล้องและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ในห้องประชุมประจำของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อให้ครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน จำนวน 35 คณะ และควรจัดเตรียมในลักษณะเดียวกันนี้อีกไม่น้อยกว่า 5 ห้อง เพื่อเป็นห้องส่วนกลางสำหรับใช้จัดการประชุมของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนด้วย

2) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรสนับสนุนอุปกรณ์ (Devices) และระบบการเชื่อมโยงเครือข่าย (Internet) ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยอาจจัดทำแบบสำรวจความต้องการเพื่อให้สมาชิกมีเครื่องมือที่มีมาตรฐานเดียวกันสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงควรมีการพัฒนาช่องสัญญาณเพื่อรองรับปริมาณการประชุมที่จะเพิ่มมากขึ้น เตรียมอุปกรณ์ในการถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง มีช่องทางสำรองในกรณีมีเหตุขัดข้อง ภายใต้อาณาเขตการรักษาความปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุม

2. ด้านบุคลากร

สำนักพัฒนาบุคลากรและสำนักสารสนเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรมีการพัฒนาบุคลากร โดยให้เจ้าหน้าที่สำนักสารสนเทศถ่ายทอดองค์ความรู้ในรูปแบบของพี่สอนน้อง ประกอบกับการจัดฝึกอบรมภาคปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ของสำนักกรรมการสิทธิมนุษยชน 1 2 3 ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของสำนักกรรมการสิทธิมนุษยชนสามารถจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยตนเอง และการเปิดเผยสารข้อมูลการประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมพิจารณาได้ รวมถึงสามารถให้คำแนะนำต่อประธานคณะกรรมการเกี่ยวกับรูปแบบและข้อมูลการประชุมได้ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้านเทคนิคระหว่างการประชุมในเบื้องต้นได้ เพื่อให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเป็นไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ เมื่อได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่แล้ว จะต้องมีการฝึกอบรมการใช้งานระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยเพราะเป็นผู้ที่ต้องใช้งานโดยตรง อีกทั้งสมาชิกแต่ละคนก็มียุทธศาสตร์ความรู้ด้านเทคโนโลยีไม่เท่ากัน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและฝึกฝนการใช้งานอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดฝึกอบรมเรื่องการใช้งานให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงเป็นเรื่องสำคัญ

3. ด้านกฎหมาย

1) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรทำความเข้าใจให้มีการทบทวนเพื่อแก้ไขระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 มีการกำหนดเกี่ยวกับการประชุมลับและการออกเสียงลงคะแนนลับให้มีความชัดเจนและถูกต้อง เนื่องจากข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อ 92/1 วรรคสี่ (2) กำหนดว่า การพิจารณาเรื่องใดที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีมติให้กระทำเป็นการลับนั้น ไม่สามารถจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

2) สภาผู้แทนราษฎรควรมีการพิจารณาให้มีการแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และระเบียบสภาผู้แทนราษฎรให้ครอบคลุมถึงการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณในชั้นกรรมาธิการด้วย เพราะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเร่งด่วน โดยการพิจารณากฎหมายจะต้องมีความรอบคอบและเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งต้องคำนึงถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น วิธีการยืนยันมติของแต่ละบุคคล การรักษาข้อมูล และความปลอดภัยของระบบ การเข้าถึงข้อมูล การป้องกันการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและการกำหนดไม่ให้บุคคลใดนำข้อมูลไปใช้โดยมิชอบ เป็นต้น เพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถปฏิบัติภารกิจได้ในทุกสภาพการณ์ของสังคมที่มีความเป็นพลวัตต่อไป

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบ กลไกและข้อจำกัดทางกฎหมายการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประจำสภาผู้แทนราษฎร
2. ควรมีการศึกษาความเหมาะสมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
3. ควรมีการศึกษารูปแบบ และแนวทางการประชุมโลกเสมือนจริง (Metaverse) ในการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

บรรณานุกรม

หนังสือ

คณิน บุญสุวรรณ. (2556). ภาษาสภา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เคล็ดไทย.

พัชรราวลัย ศุภกะ. (2559). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาองค์การและการจัดการในภาครัฐ.

กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549). คู่มือแนวทางการดำเนินการตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานตามขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐตามคำรับรองปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วิชั่น พรินแอนด์ มีเดีย จำกัด.

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561-2564. กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563). แผนปฏิบัติราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2563-2565. กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2564). มาตรการการประชุมของรัฐสภาต่างประเทศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19). กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

รายงานผลการวิจัย

พินิจ ทิพย์มณี. (2559). แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการประชุม และวิธีการเรียกประชุมมาตรา 1175. รายงานผลการวิจัยโดยทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

การค้นคว้าอิสระ

ณภัสส์ณัฐ สวัสดิ์. (2563). การพัฒนาข้าราชการศาลยุติธรรมในยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาสถาบันพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นิตยา สุริน. (2562). การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเปลี่ยนสู่ยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล สำนักงานศาลยุติธรรม. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เนตรชนก ดวนใหญ่. (2562). **การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในศาลอาญา ยุคดิจิทัล ประจำปี 2562**. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561. (2561). (12 กันยายน 2561).

ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 135 ตอนที่ 68 ก.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561. (2561).

(12 กันยายน 2561). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 135 ตอนที่ 68 ก.

พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563. (2563) (19 เมษายน 2563).

ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 137 ตอนที่ 30 ก.

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562. (2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนพิเศษ 216 ง.

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563. (2563). (18 พฤศจิกายน 2563).

ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 272 ง.

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 74/2557 เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์.

(2557). (4 กรกฎาคม 2557). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่มที่ 131 ตอนพิเศษ 124 ง.

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564.

(2564). (11 พฤษภาคม 2564). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 138 ตอนพิเศษ 100 ง.

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการการ พ.ศ. 2564.

(2564). (12 มกราคม 2564). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 9 ง.

ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการประชุมในศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกาโดยวิธีการ

ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563. (2563). ประกาศ ณ วันที่ 29 กันยายน 2563.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การประชุมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2565, จาก

http://www.stabundamrong.go.th/web/book/53/b8_53.pdf

ข้อดีและข้อเสียของการประชุมทางวิดีโอ Tenveo. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2565, จาก

<http://th.tenveo-video-conference-es.com/info/advantages-and-disadvantages-of-tenveo-video-c-26976339.html>

ระบบการประชุมทางไกลออนไลน์ (Web Conference). เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2565, จาก http://www.dla.go.th/upload/document/type14/2013/1/11600_1.pdf?time=1427226191992

หอสมุดรัฐสภา. (มปป.). **ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร**. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565,

<https://library.parliament.go.th/th/digest/digest-2564-jun16>

สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2563). **คู่มือมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์**. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2564, <http://dmsic.moph.go.th/index/detail/8076>.

Andy Patrizio. (2564). **The history and evolution of video conferencing**. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565, <https://whatis.techtarget.com/feature/The-history-and-evolution-of-video-conferencing>

WONDER.LAGAL ประเทศไทย. (2564). **การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Meeting) ทำได้หรือไม่ อย่างไร**. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2564, <http://wonder.legal/th/guide/การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์-Meeting-ทำได้-หรือไม่-อย่างไร>.

การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 14 – 27 ธันวาคม 2564 ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

1. นายแพทย์ชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย (21 ธันวาคม 2564).
2. นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ (22 ธันวาคม 2564).
3. นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (22 ธันวาคม 2564).
4. นายภาสกร เงินเจริญกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเศรษฐกิจใหม่ (17 ธันวาคม 2564).
5. นายสุชาติ อุษณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ (24 ธันวาคม 2564).
6. นางพรพิศ เพชรเจริญ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (27 ธันวาคม 2564).
7. นายคุณวุฒิ ดันตระกูล รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (20 ธันวาคม 2564).
8. นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (20 ธันวาคม 2564).
9. ว่าที่ร้อยตำรวจตรี อาพัทธ์ สุขะนันท์ รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (14 ธันวาคม 2564).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
งานวิชาการเรื่อง การพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ของคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

1. ด้วยในปัจจุบันมีการนำระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการประชุมของคณะกรรมการสิทธิการบางคณะ ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ซึ่งการติดตั้งอุปกรณ์ของสำนักสารสนเทศ ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากข้อจำกัดทั้งด้านงบประมาณ อุปกรณ์ความพร้อมในด้านการรองรับระบบของห้องประชุม ในส่วนนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้มีนโยบายเพื่อให้สำนักสารสนเทศดำเนินการรองรับเรื่องดังกล่าวอย่างไร
2. กรณีมีการประชุมพร้อมกันหลายคณะ ซึ่งอาจทำให้อุปกรณ์ไม่เพียงพอ แนวทางการดำเนินงานของสำนักสารสนเทศ ได้มีนโยบายรองรับกรณีดังกล่าวหรือไม่อย่างไร
3. เนื่องจาก User ที่ใช้ในการประชุมระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์อาจมีการจัดสรรในเรื่องของเวลา เพื่อป้องกันปัญหาไม่ให้ชนกันเวลาใช้ และในขณะเดียวกันผู้ดูแล User ซึ่งเป็นบุคลากรของสำนักสารสนเทศได้ดูแลหลาย User อาจทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจทำให้ระบบหรือสัญญาณไม่ต่อเนื่อง สำนักสารสนเทศได้มีนโยบายรองรับเพื่อแก้ปัญหาหรือไม่อย่างไร
4. กรณีที่มีการประชุมด้วยระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การสนับสนุนด้วย User ซึ่งรองรับผู้เข้าร่วมประชุมได้ประมาณ 100 คน หากในอนาคตมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนระบบให้รองรับได้มากกว่าจำนวนดังกล่าว ท่านคิดว่า จะเกิดปัญหาในการประชุมทั้งภาพ เสียงหรือการรักษาข้อมูลของกาประชุมหรือไม่อย่างไร
5. ในอนาคตเป็นไปได้หรือไม่ว่า ระบบการประชุมผ่านสื่อจะมีการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ที่ใช้ในการประชุม และจะมีการติดตั้งอุปกรณ์เพื่อรองรับการใช้ระบบนี้ทุกห้องประชุม เพื่อจัดให้มีการประชุมในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
6. ท่านมีนโยบายเกี่ยวกับในการจัดการประชุมของคณะกรรมการสิทธิการอย่างไร ที่จะเป็นการให้ความคุ้มครอง การจัดชั้นความลับ และการวางระบบการรักษาความปลอดภัยทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการรัฐสภาประจำคณะกรรมการสิทธิการ
7. ท่านมีแนวทางในการบูรณาการการทำงานของสำนักกรรมการสิทธิการกับสำนักสารสนเทศอย่างไรให้สามารถดำเนินการตามระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วย การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. 2564 ข้อ 12 13 14 15 และข้อ 16 ซึ่งจำเป็นต้องมีการวางระบบและพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูลซึ่งจะมีขนาดเพิ่มขึ้นตลอดเวลา รวมถึงต้องวางระบบชั้นความลับ การเข้าถึงและการทำลายข้อมูล ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง
8. ท่านมีแผนนโยบาย หรือข้อเสนอแนะในการพัฒนาด้านสารสนเทศอย่างไรให้สามารถรองรับการทำงานของสภาผู้แทนราษฎรทั้งในส่วนของคณะกรรมการสิทธิการ คณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ ซึ่งจำเป็นต้องมีระบบที่รัดกุม ปลอดภัย มั่นคง และป้องกันการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการรัฐสภา

แบบสัมภาษณ์ข้อค้นพบเบื้องต้น

1. ศึกษาโดยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มาตรการการประชุมของรัฐสภาต่างประเทศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้ ดังนี้

- (1) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์
 - (2) ด้านห้องและสถานที่ประชุม
 - (3) ด้านบุคลากร
 - (4) ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

.....

2. สรุปข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามที่วัดความพึงพอใจในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระหว่างปานกลางถึงสูง ซึ่งนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่สำคัญ

ท่านเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ ดังนี้ หรือไม่

- (1) ข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนเครื่องมือและอุปกรณ์
- (2) จำนวนห้องประชุมที่สามารถรองรับการประชุมได้
- (3) ข้อจำกัดของจำนวนบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการและตอบสนองการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องประชุมได้อย่างทันการณ์

(4) ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการขาดความชัดเจนในการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีมาตรการในคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการรัฐสภาประจำคณะกรรมการ เช่น บทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการกรณีมีผู้นำภาพและเสียงไปใช้โดยพลการ และระบบการจัดเก็บข้อมูลชั้นความลับ การทำลายข้อมูลซึ่งยังไม่มีกำหนดแนวทางการทำงานที่ชัดเจน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

3. ข้อสรุปจากการวิเคราะห์เอกสาร ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า

ข้อดี

- (1) ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาที่สภาผู้แทนราษฎรของประชาชน
- (2) ลดความแออัดของผู้เข้ามาประชุมสภา
- (3) คณะกรรมาธิการสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่ปกติ

ข้อเสีย

(1) ภาระงบประมาณในจัดทำระบบที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของข้อมูลชั้นความลับ ค่าใช้จ่ายในการดูแลและพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลที่จะมีปริมาณที่มากขึ้น

(2) จำเป็นต้องมีการออกกฎหมายที่รองรับการปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการรัฐสภาประจำคณะกรรมการ เนื่องจากยังไม่ระบบในการควบคุมและป้องกันการนำข้อมูลการประชุมไปใช้ในทางมิชอบ

อย่างไรก็ตามแม้ว่า ระบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของคณะกรรมการแต่ต้องคำนึงการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามประมวลจริยธรรมด้วย ในส่วนของการมาประชุมสภา

นอกจากนี้ เพื่อให้มีบัญญัติที่คุ้มครองการการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ทั้งด้านการป้องกัน และบทกำหนดโทษ จะต้องมีการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายในส่วนของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือกฎหมายอื่นใดที่เหมาะสมต่อไป

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ท่านเห็นว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร และเหมาะสมจะใช้เป็นช่องทางในการประชุมช่องทางหนึ่งในสมัยการประชุมต่อไปหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

2) ท่านเห็นอย่างไรกับผลการศึกษาที่ พบว่า (1) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ (2) ด้านห้องและสถานที่ประชุม (3) ด้านบุคลากร และ(4) ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีระดับความพึงพอใจระดับปานกลางและสูง แต่ยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับห้องและสถานที่ประชุมที่ยังไม่เพียงพอ ด้านบุคลากรโดยเฉพาะในส่วนเจ้าหน้าที่สารสนเทศยังไม่เพียงพอต่อสถานการณ์ ในกรณีที่มี

ข้อขัดข้องของระบบที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน รวมทั้ง ระเบียบของสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครอบคลุมใน ส่วนของคุ้มครองเจ้าหน้าที่ในกรณีมีผู้ฝ่าฝืนหรือละเมิดการนำข้อมูลภาพและเสียงจากการประชุมไป ใช้โดยไม่ได้รับการอนุญาตจากที่ประชุม

.....
.....
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
.....
.....

3) ท่านเห็นว่า สภาผู้แทนราษฎรควรมีการแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎรเพื่อรองรับการพิจารณาคณะกรรมการวิสามัญร่างพระราชบัญญัติและการ ประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
.....
.....

4) ท่านมีนโยบายเกี่ยวกับในการจัดการประชุมของคณะกรรมการอย่างไร ที่จะป็นให้ ความคุ้มครอง การจัดชั้นความลับ และการวางระบบการรักษาความปลอดภัยทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อ คุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการรัฐสภาประจำคณะกรรมการ

.....
.....
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
.....
.....

5) จากการศึกษาพบว่า ข้อเสนอที่สำคัญในการพัฒนาระบบการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร คือ ความพร้อมด้านเครื่องมือและ อุปกรณ์ การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการบูรณาการทำงานร่วมกันของสำนักที่เกี่ยวข้อง การ พัฒนาระบบฐานข้อมูลจัดเก็บภาพและเสียง การจัดชั้นความลับ ระบบป้องกันการโจรกรรมและ แนวทางในทำลายข้อมูล การทำความเข้าใจและการพัฒนาปรับปรุงด้านกฎหมายให้บุคลากรผู้ปฏิบัติ หน้าที่สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมีความชัดเจน และการพัฒนากฎหมายในสอดคล้องกับ ปัจจัยภายนอกด้านเทคโนโลยี และสถานการณ์ของโลก มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองของ ผู้ปฏิบัติงานและบทกำหนดโทษ

.....
.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

นักศึกษา กลุ่มที่ 5
หลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 13
ขอขอบคุณค่ะ/ขอบคุณครับ

ภาคผนวก ข

ภาพถ่ายจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาพถ่ายการเข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจงและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น

ว่าที่ร้อยตำรวจตรี อพัทธ์ สุชนะนันท์
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
สัมภาษณ์เมื่อวันอังคารที่ 14 ธันวาคม 2564

นายภาสกร เงินเจริญกุล
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บัญชีรายชื่อ พรรคเศรษฐกิจใหม่
สัมภาษณ์เมื่อวันศุกร์ที่ 17 ธันวาคม 2564

นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
สัมภาษณ์เมื่อวันจันทร์ที่ 20 ธันวาคม 2564

นายคุณวุฒิ ตันตระกูล
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2564

นายแพทย์ชลอนาน ศรีแก้ว
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดน่าน เขต 2 พรรคเพื่อไทย
สัมภาษณ์เมื่อวันอังคารที่ 21 ธันวาคม 2564

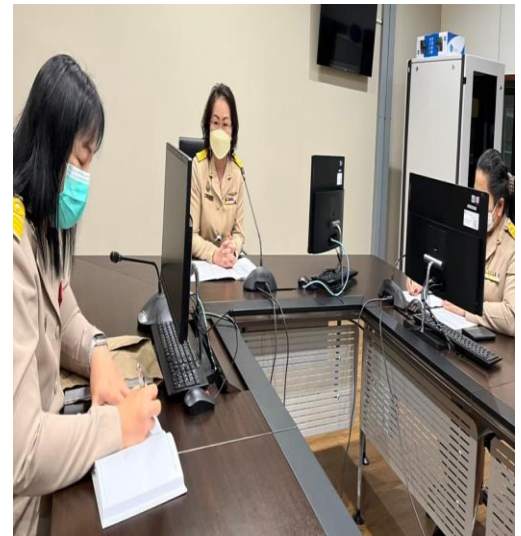
นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช เขต 5 พรรคประชาธิปัตย์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2564

นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2564

นายสุชาติ อุตสาหะ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2564

นางพรพิศ เพชรเจริญ
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2564